

Jalostuksen tavoiteohjelma

Irlanninsusikoira

Uusi jalostuksen tavoiteohjelma - Voimassa 2025–2029.
Hyväksytty yhdistyksen vuosikokouksessa 7.7.2024.
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 11.11.2024.

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4. RODUN NYKYTILANNE.....	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	7
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	7
4.1.2 Jalostuspohja.....	9
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	12
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	12
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	13
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	13
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	13
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	13
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	13
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	16
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	16
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	17
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	17
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	17
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	20
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	27
4.3.4 Lisääntyminen	27
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	28
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	28
4.4. Ulkomuoto	29
4.4.1 Rotumääritelmä	29
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	29
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	32
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	32
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	33

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	33
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	35
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	37
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	37
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	38
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	40
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	41
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	41
7. LÄHTEET	42
8. LIITTEET	43

1. YHTEENVETO

Irlanninsusikoiran jalostuksen tavoitteena on säilyttää rodun alkuperäiset hyvät ominaisuudet. Kehitystyö tulee kohdistaa hyvän luonteen ja terveyden vaalimiseen. Rodun lyhytikäisyys on valitettava ja yleisesti tunnettu asia. Suomessa kuitenkin on myös pitkäikäisiä irlanninsusikoiria, ja niiden sukulinjoja tulisi suosia jalostuksessa nykyistä enemmän.

Geenipoolin säilyttämiseen on viime aikoina kiinnitetty paljon huomiota. Aiemmin sukusiitoksen ja matadori jalostuksen haittoja ei tunnettu tai tunnustettu ja populaation tehollisen koon kasvattaminen edellyttää nyt työtä ja myös jonkin verran ulkomuoto vaatimuksista tinkimistä.

Rodulla esiintyy lisääntymisongelmia, mikä haittaa erityisesti urosten monipuolista käyttöä. Vaikka urosten toivotun jälkeläismäärän rajoitus on perusteltua, liika tiukkuus tässä suhteessa johtaisi ei-toivottuun kehitykseen ainakin ulkomuodon ja ehkä myös terveyden suhteen. Toisaalta kansainvälistyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia käyttäen eri linjaisia koiria jalostukseen.

Luonteet eivät ole rodulla ongelma, mutta niitä on seurattava. Yhteiskunnan muutokset asettavat koiran sopeutumiskyvylle suuria vaatimuksia. Irlanninsusikoirien täytyy olla perusluonteeltaan varmoja ja yhteiskuntakelpoisia.

Terveyden osalta on sekä vanhoja että uusia ongelmia. Keuhkokuume, hengitystieinfektioherkkyys, dilatoiva kardiomyopatia (DCM) ja syöpätaudit ovat edelleen rodun vakio sairauksia, eikä niiden esiintyminen ole merkittävästi vähentynyt. Lisäksi rodulla esiintyy luustosairauksia kuten lonkka- ja kyynärniveldysplasiaa, olkanivelten osteokondroosia, spondyloosia sekä LTV-muutoksia. Maksashunttitapauksia esiintyy silloin tällöin pentueita testattaessa. Sairauksien periytymistapaa ei tiedetä varmuudella, mikä vaikeuttaa niiden vastustamista.

Rodulle ominaisia silmänsairauksia ovat mm. perinnöllinen harmaakaihi, RD-ryhmä, distichiachis ja näköhermon kehityshäiriö (mikropapilla). PRA-kantajien tutkitusti terveitä jälkeläisiä käytetään paljon jalostukseen eikä yhtään sairasta koiraa ole Suomesta löydetty.

Ulkomuodon jalostuksessa tärkeintä on koiran tasapainoisuus ja oikea rakenne, joka mahdollistaa rodulle tyypilliset vaivattomat, joustavat ja tehokkaat liikkeet. Koiran mahdollisimman suuri koko ei saa olla itsetarkoitus.

Rodun PeViSa-ohjelma (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma)

Ikä ja jälkeläismäärä

Nartun ikä astutushetkellä vähintään 24 kk.

Uroksen ikä astutushetkellä vähintään 18 kk ja urokselle rekisteröidään maksimissaan 15 pentua alle 3 vuoden iässä. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Yksilön elinikäinen jälkeläismäärä 40. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Sydän

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva sydänultralausunto ja 5 min EKG. Alaikäraja on 18 kk ja tutkimus voimassa 12 kk.

Silmät

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva silmätutkimuslausunto. Alaikäraja on 12 kk ja lausunto voimassa 24 kk.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia.

Lisäksi tärkeimmät jalostussuositukset:

Sukusiitosasteen on oltava alle 6,25 % ja se lasketaan viiden (5) sukupolven mukaan.

Koiraa, joka on saanut kaksi kertaa laatupalkinnon hylätty luonteensa vuoksi näyttelystä 24 kuukautta täytettyään tai on jalostustarkastuksessa tai muussa virallisessa tapahtumassa todettu araksi tai aggressiiviseksi, ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on kahdessa eri pentueessa shunttipentu/-pentuja. Täyttääkseen jalostuksen tavoiteohjelman kriteerit koiralta vaaditaan virallinen kyynärnivelen tutkimuslausunto. Lisäksi suositellaan lonkkanivelen, olkanivelen ja selän (spondyloosi ja LTV) virallisia tutkimuslausuntoja. Edellä mainittujen tutkimusten alaikäraja on 18 kk ja selkätutkimuksen (spondyloosi ja LTV) alaikäraja 24 kk.

Jalostuksen tavoiteohjelmassa tulee esiin kaikki olennainen tieto irlanninsusikoirista Suomessa.

Jalostuksen tavoiteohjelmassa käsitellään mm. rodun tausta, luonne, terveys, ulkomuoto ja jalostuksen tavoitteet sekä kuvataan niitä toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään.

Jalostuksen tavoiteohjelman yhteenveto on rodun jalostuksen ”punainen lanka”. Se sisältää rodun tärkeimmät jalostustavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi.

2. RODUN TAUSTA

Manner-Euroopan keltit kasvattivat vinttikoiria, joiden esi-isiä on kuvattu jo egyptiläisissä maalauksissa, joista vanhimmat ovat n. 2500 eKr. Kreikasta. Myös Kyprokselta on löydetty kuvia valtavan kokoisista vinttikoirista ajalta 1400–1000 eKr.

Keltit Irlannissa olivat erityisen kiinnostuneita suurikokoisten vinttikoirien kasvattamisesta, ja heidän koiransa olivat isompia kuin muualla Euroopassa. Näillä koirilla oli joko sileä tai karkea turkki. Myöhemmin karkeasta tuli vallitseva mahdollisesti Irlannin ilmaston vuoksi. Ensimmäiset kirjoitetut

tiedot näistä koirista ovat roomalaisen konsulin kirjeessä vuodelta 391 jKr., vaikka rotu vakiintui Irlantiin jo ajanlaskun ensimmäisellä vuosisadalla. Tältä ajalta kerrotaan tarinaa Setanta-nimisestä nuorukaisesta, joka tappoi seppä Culanin vahtikoiran. Hän ryhtyi itse vuodeksi tämän vahtikoiraksi ja sinä aikana koulutti sepälle uuden vahtikoiran. Tässä yhteydessä Setanta muutti nimensä Cu-Chulainniksi (Culanin koira). Cu-Chulainnilla mainitaan olleen myös lempikoira Luath.

Ensimmäiseltä vuosisadalta on myös Uinseachin kertomus pakomatkasta Skotlantiin 150 irlantilaisen koiran kanssa. Näitä koiria pidetään skotlanninhirvikoirien kantakoirina.

Kuninkaalliselle sopivana lahjana pidettiin irlantilaisen koiraparin lahjoittamista. Siten kuninkaalliset jakoivat toinen toisilleen näitä arvolahjoja keskiajalta aina 1600-luvulle saakka erityisesti Manner-Euroopassa ja Skandinaviassa. Niitä lähetettiin Englantiin, Espanjaan, Ranskaan, Ruotsiin, Tanskaan, Persiaan, Intiaan ja Puolaan.

Rodun nimi Irish hound vaihtui wolfdogiksi todennäköisesti 1400-luvulla. Sen ajan asiakirjoista ilmenee, että jokaista kreivikuntaa vaadittiin pitämään 24 wolfdogia suojelemassa maanviljelijöiden karjaa susilta.

Cromwellin aikainen asetus vuodelta 1652, jossa nimenomaisesti kielletään irlanninsusikoirien maastavienti niiden hyödyllisyyden vuoksi, auttoi rodun säilymisessä. Susikannan vähitellen hiipuessa 1700-luvulla Brittein saarilta ja irlanninsusikoirien jatkuvan maastaviennin johdosta rodun lukumäärä väheni melkoisesti. Väheneminen jatkui aina edelleen 1800-luvun puoliväliin saakka, jolloin ennen niin mahtavasta rodusta oli rippeet jäljellä.

Rodun pelastajana pidetään kapteeni George Augustus Grahamia, joka kiinnostui rodusta 1860-luvulla. Koska silloinen kanta oli erittäin pieni, hän laajensi geenipohjaa risteyttämällä rodun viimeisiä yksilöitä pääasiallisesti skotlanninhirvikoirien kanssa.

Kertaalleen Graham käytti myös sekä tiibetinmastiffia että venäjänvinttikoiraa. Tanskandoggia ja jossain määrin myös englanninvinttikoiraa käytettiin 1800-luvun loppupuolella. Grahamin työn jatkajista merkityksellisin oli I.W. Everett, joka käytti 1900 luvun alkupuolella menestyksekkäästi sekä tanskandoggia että tanskandoggi-skotlanninhirvikoira risteytystä saadakseen kokoa ja vahvuutta lisää. Takaisinristeytysten ja tiukan valinnan avulla silloiset kasvattajat onnistuivat säilyttämään oikean tyyppin.

Irlanninsusikoiralla on pääasiallisesti ollut kaksi käyttötarkoitusta. Rotu on liittynyt saumattomasti Irlannin sotaisaan historiaan, sillä sotapäälliköiden varustukseen kuului aina myös irlanninsusikoira, ja niiden urhoollisuudesta on kirjoitettu useita balladeja. Sen lisäksi irlanninsusikoira on käytetty lähinnä suden, villisian ja hirven metsästyksen samoin kuin karjan ja muun omaisuuden vartiointiin.

Irlannin Kennel Club järjesti näyttelyn Dublinissa vuonna 1879, ja siellä irlanninsusikoiralla oli oma luokkansa. Englantiin perustettiin ensimmäinen Irlanninsusikoira yhdistys vuonna 1885, ja samana vuonna myös rotumääritelmä hyväksyttiin. Irlannin yhdistys perustettiin vuonna 1925. Irlanninsusikoiraan liittyy tänäkin päivänä sama mystinen maine, joka sillä oli jo keskiajalla. Se herättää ihmisissä suurta kiinnostusta ja sitä pidetään usein irlantilaisen kulttuurin vertauskuvana, kelttiläisen menneisyyden muistona. Nykyisin irlanninsusikoiria kasvatetaan kaikkialla maailmassa, mutta Englanti ja Irlanti ovat rodun harrastajien ja kasvattajien kannalta edelleen merkityksellisimmät maat.

Lähdeteokset 1,2,3

Kennelliiton tietojen mukaan ensimmäiset irlanninsusikoirat tulivat Suomeen 1930-luvulla. Vuosikymmenen kuluessa syntyi maassa jopa muutamia pentueita, mutta sodan aikana kanta tuhoutui.

Irlanninsusikoiria ryhdyttiin kasvattamaan uudelleen 1960-luvun loppupuolella. Tällöin tuotiin maahan mm. nykyisen kannan ”kantakoirat”, uros Ballykelly Mulrooney Englannista ja narttu Bidy av Kroodden

Norjasta, jonka sukutaustat olivat täysin englantilaiset. Nämä kaksi koiraa esiintyvät vieläkin monen nykypäivän kasvattajan koirien taustoissa. Muiden 60-luvun tuontikoirien merkitys jäi vähäiseksi.

Kantaa vahvistettiin jatkuvasti tuonneilla. 1970-luvun alkupuolella tuotujen irlanninsusikoirien joukossa oli ensimmäinen ”suuri vaikuttaja”, uros Ballykelly Rogan. Ensimmäisen polven jälkeläisiä, sillä oli 18 kappaletta. Tälle vuosikymmenelle mahtuu myös toinen suuri vaikuttaja, 1977 Irlannista tuotu uros Athcarne Bran. 1978 tuotiin Irlannista Suomeen narttu Marion of Nendrum, jonka merkitys suomalaiselle irlanninsusikoirakannalle on myös ollut huomattava.

Rodun suosio kasvoi 1980-luvulla. Ruotsista tuotu Wolf Tone Sean O’Casey (jalostuskäytössä 1982–87) oli 80- ja 90-luvulla eniten suomalaiseen irlanninsusikoirakantaan vaikuttanut uros. Kun yhteistyö Ruotsin kanssa vaikeutui raivotaudin suljettua rajat länteen, avautuivat ovet Keski-Eurooppaan, mahdollisuus, jota rodun kasvattajat hyödynsivät hyvin. Jalostusmateriaalia hankittiin pääasiallisesti Saksasta ja Hollannista.

Rodun suosio pysyi vakaana 1990-luvun alussa, mutta kääntyi hienoiseen laskuun puolivälin jälkeen. Vuosikymmentä voi kutsua kansainvälistymisen ajaksi, koska aiemmin vain harvoilla kasvattajilla oli suhteita ulkomaisiin kasvattajiin. Tämän vuosikymmenen aikana kasvattajat ja harrastajat ennakkoluulottomasti hakivat kontakteja ulkomailta ja myös hyödynsivät niitä. 2000-luvulla tuontikoirien määrä on lisääntynyt ja monipuolistunut. Myös yhteistyö Ruotsin kanssa on jälleen virinnyt helpottuneiden rabiessäntöjen myötä.

Nykyään irlanninsusikoira on liikuntaa vaativa ihmisen seuralainen. Vinttikoirana sen kanssa voidaan harrastaa sekä maasto- että ratajuoksukilpailuja, mutta toistaiseksi harrastajamäärät ovat pysyneet pieninä niin meillä kuin muuallakin. Pohjois-Amerikassa irlanninsusikoiria käytetään yhä lähinnä kojoottien metsästykseseen. Irlanninsusikoira voi osallistua kansallisissa ja kansainvälisissä näyttelyissä käyttöluokkaan kulloinkin voimassa olevien näyttelysääntöjen mukaan.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Irlanninsusikoirat ry perustettiin Tampereella 27. huhtikuuta 1969. Samana vuonna se hyväksyttiin Suomen Vinttikoiraliiton jäsenyhdistykseksi. Rotujärjestöksi yhdistys tuli 28. marraskuuta 1988. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi ensimmäisen kymmenen vuoden aikana rauhallisesti ja yli kahden sadan jäsenen päästiin 1980. Jäsenmäärän kehitys on seurannut rekisteröintien kehitystä. 80-luvun loppupuolella jäsenmäärä oli nykyistä korkeampi. Vuoden 2023 lopussa jäseniä oli 203.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluu yhdistyksen syyskokouksessa valitut puheenjohtaja sekä kuusi (6) muuta jäsentä sekä kaksi (2) varajäsentä. Hallituksen puheenjohtajan toimikausi on kalenterivuosi. Hallituksen muiden jäsenten toimikausi on kaksi (2) kalenterivuotta.

Yhdistyksen hallitus nimeää yhdistyksen jäsenistä jalostustoimikuntaan vähintään neljä (4) jäsentä. Lisäksi voidaan valita yksi varajäsen. Jalostustoimikunnan toimikausi on kolme (3) vuotta kerrallaan jatkuen kuitenkin siihen asti, kunnes uusi jalostustoimikunta on nimetty. Vähintään kaksi (2) jalostustoimikunnan jäsentä on suorittanut SKL:n jalostusneuvojan peruskurssin hyväksytysti tai omaa muutoin vastaavan pätevyyden.

Rotujärjestön jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu neuvonta sekä rodusta tarpeellisen tiedon kerääminen ja jakaminen. Kanavina toimivat kasvattajapäivät, yhdistyksen nettisivut sekä yhdistyksen lehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tarvittaessa jalostustoimikunnalta saa myös yksilöllistä neuvontaa. Jalostustarkastuksia on tehty 1970-luvulta lähtien. Niitä järjestetään tarvittaessa kasvattajien tarpeiden mukaan. Kasvattajilla on kuitenkin viime kädessä sekä valinnan vapaus että vastuu. Jalostustoimikunnan toimintaohje on vahvistettu hallituksessa 20.10.2024 (liite 7).

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisen ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaavan rajoituksen mukaan ensimmäisen polven jälkeläisiä yksittäisellä koiralla ei tulisi olla kuin enintään 10 (2 %) – 16 (3 %). Keskimääräisen pentuekoon ollessa 6,4 irlanninsusikoiralla tulisi olla 2 tai maksimissaan 3 pentuetta. Toisen polven jälkeläisiä tulisi olla enintään 21 (4 %) – 32 (6 %). Irlanninsusikoiria rekisteröidään Suomessa noin 106–177 kpl vuodessa, ka.131/vuosi (lähde 22, 23).

Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Koiria tuodaan ulkomailta n. 7/vuosi.

Suomalaiset kasvattajat ovat pitkään tehneet yhteistyötä aluksi Brittein saarten kasvattajien kanssa ja rajojen auettua kunnolla myös eurooppalaisten kasvattajien kanssa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa suomalaisten koirien suvut ovat melko yhteneväisiä eurooppalaisten koirien sukujen kanssa. Brittein saarten kasvattajat ovat nykyään myös rajojen aukeamisen myötä hankkineet itselleen paljon eurooppalaisten koirien linjoja, joten myös tältä osin on sukutauluissa paljon samoja koiria.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiin tuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on eri rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet

perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelihdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia yhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Lähde 23.)

Taulukko 1. Vuositolasto – rekisteröinnit

Vuositolasto - rekisteröinnit	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)	112	109	166	104	108	113	170	97	111	147
Tuonnit	8	13	3	2	7	6	7	9	9	5
Rekisteröinnit yht.	120	122	169	106	115	119	177	106	120	152
Pentueet	16	20	26	17	18	17	29	13	18	23
Pentuekoko	7	5,4	6,4	6,1	6	6,6	5,9	7,5	6,2	6,4
Kasvattajat	11	14	15	12	14	12	19	12	16	16
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	11	19	23	12	15	15	18	10	16	20
- kotimaiset	8	11	10	6	9	8	10	6	11	10
- tuonnit	3	7	8	6	3	3	7	3	3	8
- ulkomaiset	0	1	5	0	3	4	1	1	2	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 8 kk	3 v 11 kk	3 v 9 kk	2 v 9 kk	2 v 9 kk	3 v 1 kk	3 v 5 kk	2 v 8 kk	2 v 8 kk	3 v 9 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	16	19	25	17	18	17	29	12	18	23
- kotimaiset	15	19	24	15	17	15	25	11	17	19
- tuonnit	1		1	2	1	2	4	1	1	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 8 kk	3 v 11 kk	3 v 10 kk	3 v 7 kk	4 v	4 v 5 kk	3 v 10 kk	3 v 6 kk	3 v 6 kk	3 v 9 kk
Isoisät	23	29	35	22	25	27	35	20	28	34
Isoäidit	24	32	42	25	29	29	36	21	30	37
Sukusiitosprosentti	3,36%	2,32%	3,32%	1,33%	2,15%	2,10%	2,42%	1,08%	3,72%	4,14%

Taulukosta selviää, että rekisteröinnit vaihtelevat viimeisen 10 vuoden aikana melko paljon vuosittain 106–177 välillä, keskiarvon ollessa 131 koiraa/vuosi. Vuosien 2009–2018 rekisteröitiin keskimäärin 145 koiraa/vuosi.

Tuontien määrä on myös laskenut, vuosina 2014–2023 tuotiin yhteensä 69 koiraa ja edellisen kymmenen vuoden jaksossa vuosina 2009–2018 tuotiin 86 irlanninsusikoira.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen keski-ikä on pysynyt lähes samalla tasolla kuin edellisen kauden aikana. Narttujen keski-ikä on hieman urosten keski-ikää korkeampi.

Sukusiitosprosentti on hieman kasvusuuntainen. Jalostustietojärjestelmän sukusiitosasteet on laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sukusiitoksen kehittymissuuntaa on kuitenkin tärkeä seurata.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja rekisteröintivuoden mukaan

Vuositalasto – jalostuspohja

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Per sukupolvi (4 vuotta)										
pentueet	79	81	78	81	77	77	83	79	96	99
jalostukseen käytetyt eri urokset	47	51	52	48	45	44	49	53	59	62
jalostukseen käytetyt eri nartut	57	60	62	67	63	62	73	69	82	83
isät/emät	0,82	0,85	0,84	0,72	0,71	0,71	0,67	0,77	0,72	0,75
tehollinen populaatio	71 (45%)	76 (47%)	78 (50%)	79 (49%)	74 (48%)	73 (47%)	84 (51%)	84 (53%)	97 (51%)	99 (50%)
uroksista käytetty jalostukseen	3%	8%	8%	12%	13%	12%	11%	12%	11%	11%
nartuista käytetty jalostukseen	5%	9%	15%	21%	21%	20%	18%	20%	20%	23%

Pentueita syntyi vuosina 2014–2023 yhteensä 197 ja edellisen 10-vuotiskauden aikana 221.

Isät/emät-suhde, mitä lähempänä suhdeluku on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö. Mitä tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua. Viimeisen 10 vuoden aikana isät/emät-suhteessa on nähtävillä hienosta nousua, mutta edelleen sitä tulisi saada nostettua lähemmäs 0,90.

Uroksista on käytetty jalostukseen 10 % ja nartuista 17 % per koira sukupolvi. Jalostukseen tulisi käyttää huomattavasti enemmän eri linjaisia uroksia, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä, jotta pystyisimme estämään rodussa kriittisen tilan, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Tehollinen populaatio kuvaa koko geenipohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio, sitä nopeammin keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja samalla geneettinen monimuotoisuus pienenee. Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Todetaan 2014 tehollisen koon olleen 99 (50 %) ja laskeneen runsaasti viimeisen 10 vuoden aikana olleen 71 (45%) vuonna 2023. Keskimääräinen tehollisen populaation koko (per 4 vuotta) on ollut 82 %.

Populaation tehollista kokoa voidaan arvioida vuosittain tai sukupolvittain kaavalla: $Ne=4*Nm*Nf / (Nm + Nf)$, jossa Nm on siitokseen käytettyjen urosten ja Nf siitokseen käytettyjen narttujen lukumäärä ja Ne on tehollinen populaatiokokoa. Kaava olettaa koirille tasaiset jälkeläismäärät ja kuvaa siis ideaalipopulaatiota ja antaa yliarvioita, mutta sen perusteella voidaan todeta kehityssuunta. Kaavassa ei oteta huomioon jalostukseen käytettyjen koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Koiranetissä julkaistut luvut on laskettu tällä kaavalla, mikä antaa liian suuren arvion todelliseen tilanteeseen nähden. Tehollinen populaatioprosentti syntyy vertaamalla tehollisen populaation määrää ideaalitalanteeseen, jossa vuoden aikana syntyneillä pennuilla on eri isä ja eri emä. (Lähde 21,22, 23)

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15–20 urosta

Jalostusurokset

#	Uros	Syntymävuosi	Tuontimaa	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
				Pentueita	Pentuja	%-osuus	Kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	STERN VOM WELZERBERG	2014	Saksa	6	55	4,45 %	4 %	16	116	6	55
2	DE MAJODIAN WILD AND WISE	2016		7	38	3,07 %	8 %	2	11	7	38
3	GLOR NA GAEL CEDRIC	2013	Unkari	5	35	2,83 %	10 %	10	64	5	35
4	SUSILAAKSO HULK	2015		4	32	2,59 %	13 %	5	45	4	32
5	LORIAN LAVELACE VON DER EICHENKOPPEL	2018	Saksa	4	31	2,51 %	15 %	1	11	4	31
6	KNALLÄSEN'S QENT	2014	Ruotsi	3	28	2,26 %	18 %	4	24	3	28
7	TSARSKAJA PRIHOT OLIVER RIVERWOLF	2014	Venäjä	3	26	2,10 %	20 %	6	51	3	26
8	SÉ OF LINDISFARNE	2018	Saksa	3	26	2,10 %	22 %	2	9	3	26
9	YLI-KYMEN LEXUS	2016		5	25	2,02 %	24 %	4	27	5	25
10	DWARFS' VALLEY PELTON	2017	Latvia	5	24	1,94 %	26 %	3	27	5	24
11	DWARFS' VALLEY PHILIP	2017	Latvia	3	24	1,94 %	28 %	1	7	3	24
12	DEBITUS LAETUS LEGENDA	2013		3	23	1,86 %	30 %	1	5	3	23
13	MAMI'S BEARDIE SCOOPY DOO	2014		3	22	1,78 %	31 %	3	31	3	22
14	RIVERWOLF PATRICK JANE	2012		2	21	1,70 %	33 %	3	19	2	21
15	SUSILAAKSO CEIN CONOR	2017		2	20	1,62 %	35 %	0	0	2	20
16	RIVERWOLF BLACK CADILLAC	2011		2	20	1,62 %	36 %	1	10	2	20

Kumulatiivisesti irlanninsusikoirissa on käytetty 27:ää urosta tuottamaan 50 % tämän jakson pennuista. 16 käytetyimmistä uroksesta vuosina 2014–2023 kahdeksan on tuontikoiria ulkomailta. Koiria on tuotu Saksasta, Unkarista, Ruotsista, Venäjältä ja Latviasta.

RUNSAIMMIN JALOSTUKSEEN KÄYTETYT UROKSET: Stern vom Welzerberg (1) on vahvasti Nutstown-taustainen uros. Nutstown-koiria löytyy runsaasti eniten jalostukseen käytettyjen urosten sekä narttujen takaa. Erityisesti moninkertainen esi-isä irlantilainen Capitan of Shantamon löytyy lähes kaikkien eniten jalostukseen käytettyjen koirien sukutaulusta. Tanskalaisen Wolfhouse-kennelin M-pentueen (Metaphor, Melody Maker, Mythical) koiria löytyy Glor Na Gael Cedricin (3), De Majodian Wild and Wisen (2), Susilaakso Hulkin (4), Knalläsen's Qentin (6), Yli-Kymen Lexusen (9), Dwarfs' Walley Pelton (10) ja Philipin (11), Mami's Beardie Scooby Doon (13) ja Susilaakso Cein Conorin (15) esi-isistä. De Majodian Wild and Wisen (2) emän, De Majodian Charisma, veli on Susilaakso Hulkin (4) isä. De Majodian Charisma taas on Harmaasuden Brunhildan (taulukko 4) isänemä. Lorian Lovelace von der Eichenkoppel (5) on erisukuinen kuin edeltäjät, taustalta kuitenkin löytyy Ufirt vom Welzerberg (3. sukupolvi), joka on myös Stern vom Welzenbergin taustalla toisessa sukupolvessa. Tsarskaja Prihot Oliver Riverwolf'n (7) taustalta löytyy Pitlochry's King Kevin, joka on vahvasti edustettuna narttujen puolella, mutta löytyy myös usean uroksen esi-isistä. Se Of Lindisfarne (8) sukutaulusta löytyy Erinwood Rushmore, joka on De Majodian Wild and Wisen (2) emän isänisä. Yli-Kymen Lexus:n (9) isä on Glor Na Gael Cedric (3) ja Yli-Kymen Lexus taas on Susilaakso Cein Conorin (15) isä. Susilaakso Cein Conorin emä on Susilaakso Hulkin sisko. Dwarfs' Valley Pelton (10) ja Dwarfs' Valley Philip (11) ovat samasta pentueesta. Dwarfs' Valley Pelton (10) ja Dwarfs' Valley Philip (11) taustalta löytyy De Majodian The One, joka löytyy De Majodian Wild and Wisen sukutaulusta, De Majodian The One on Susilaakso Hulkin isänemän täysveli. Debitus Laetus Legendan (12) sukutaulusta löytyy Ursus Von Der Oelmuhle, joka löytyy De Majodian koirien takaa sekä Queen of Hearts Fionnmae, joka on Susilaakso Hulkin, De Majodian Wild and Wisen, Dwarfs' Walley Peltonin ja Philipin takana. Mami's Beardie Scoopy Doo (13) on isän puolelta amerikkalaistaustainen, sukutaulusta löytyy Wolfhouse M-pentueen lisäksi Pitlochry's King Kevin. Riverwolf Patrick Jane (14) taustalta löytyy Unity Fionnmae ja Westmount Zaxen Borka, jotka löytyvät myös Scoopy Doon takaa. Riverwolf Black Cadillac'n (16) sukutaulussa on samoja koiria kuin Riverwolf Patric Janen sukutaulussa, kuten Carel Wolf Romeo ja Mascotts My Santana kolmannessa sukupolvessa.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15–20 narttua

Jalostusnartut

#	Narttu	Syntymävuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	RIVERWOLF DONATELLA VERSACE	2011	2	25	2,02%	4	27	2	25
2	DOSCARTHA EMILY PRENTISS	2013	2	24	1,94%	9	57	2	24
3	FILOMEIDES PRIMADONNA	2016	3	23	1,86%	1	8	3	23
4	HARMAASUDEN BRUNHILDA	2014	3	23	1,86%	6	35	3	23
5	RIVERWOLF VANILLA PORTER	2016	2	23	1,86%	1	11	2	23
6	SUSILAAKSO BNOBELIA	2018	2	23	1,86%	0	0	2	23
7	RIVERWOLF TERESA LISBON	2012	2	22	1,78%	2	17	2	22
8	FERNMARK TYREN	2017	3	22	1,78%	3	9	3	22
9	OSCAILTE HUAN HENNIE	2018	2	21	1,70%	0	0	2	21
10	FERNMARK PYRRHA	2013	3	21	1,70%	5	32	3	21
11	MAMI'S BEARDIE QUEEN OF FAIRYCASTLE	2012	2	20	1,62%	4	25	2	20
12	FERNMARK NIGHTINGALE	2011	3	20	1,62%	2	11	3	20
13	RIVERWOLF ELYSÉE ROSÉ	2013	3	17	1,37%	4	34	3	17
14	FILOMEIDES KLEOPATRA	2011	2	17	1,37%	3	18	2	17
15	RIVERWOLF KOH-I-NOOR	2016	2	17	1,37%	4	31	2	17

Eniten käytetyt nartut ovat paljon useammin sukua toisilleen kuin urokset. Kaikki 15 käytetyimmistä nartusta on Suomessa syntyneitä.

Riverwolf Donatella Versacen (1) sukutaulusta löytyy Carel Wolf Romeo ja Mascotts My Santana, jotka löytyvät myös Riverwolf Patrick Janen ja River Wolf Black Cadillac'n (taulukko 3) sukutaulusta. Riverwolf Vanilla Porter (5) on Tsarskaja Prihot Oliver Riverwolfin (taulukko 3) ja Riverwolf Elysee Rosen (13) tytär. Riverwolf Koh-I-Noorin isä on Tsarskaja Prihot Oliver Riverwolf ja emä on Riverwolf Patric Janen sisko. Doscatha Emily Prentiss'n (2) sukutaulusta löytyy Pitlochry's King Kevin, jota on käytetty runsaasti Euroopassa, sillä on Suomessa 34 jälkeläistä. Filomeides Primadonnan (3) isä on Glor Na Gael Cedric ja emänemä Doscatha Afrodite, joka on myös Filomeides Kleopatran (14) emä. Filomeides Kleopatran isänemä Crazy Casey Roan Inish löytyy Tsarskaja Prihot Oliver Riverwolfin takaa neljännestä sukupolvesta. Harmaasuden Brunhildan (4) isänemä on De Majodian Charisma, joka on myös De Majodian Wild and Wisen emä. Riverwolf Vanilla Porter (5) on Riverwolf Elysee Rosen tytär ja isä Tsarskaja Prihot Oliver Riverwolf. Susilaakson Bnobelia (6) isä on Susilaakson Hulk ja emän puolella on samaa sukua, Kellyhide's Ambrosius ja Queen of Hearts Fionnmae, kuin Harmaasuden Brunhildalla. Riverwolf Teresa Lisbon'n (7) sukutaulussa on samoja sukuja kuin Riverwolf Donatella Versacella. Fernmark Tyren (8) isä on Stern vom Welzerberg ja emä Fernmark Pyrrha (10). Oscailte Huan Hennien (9) isä on Mami's Beardie Scoopy Doo. Mami's Beardie Queen of Fairycastlen (11) emän puolelta 3. sukupolvesta löytyy samoja koiria kuin Mami's Beardie Scoopy Doon takaa. Fernmark Nightingalella (12) on sama emä kuin Fernmark Pyrrhalla ja molempien taustalta löytyy Suomessa runsaasti käytetty uros Frag Arach von den Erzminen, mutta tämän vaikutus nykyisiin irlanninsusikoihin Suomessa ei ole kovin suuri.

Kaikilla listan uroksilla on enemmän kuin 16 jälkeläistä ja seitsemällä enemmän kuin 3 pentuetta. Toisen polven jälkeläismäärän tehollista kokoa ylläpitävän suosituksen (32) ylittää 4 urosta. Eniten käytettyjen narttujen osalta kaikilla on enemmän kuin 16 jälkeläistä, mutta ei enempää kuin 3 pentuetta. Toisen polven enimmäisjälkeläismääräsuosituksen ylittää 3 narttua.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Taulukko 5. Eri maiden irlanninsusikoirien rekisteröintimäärät

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Ruotsi	85	62	83	102	139	126	81	159	82	
Ranska		200	169							
Norja	46	37	39	27	57					
Irlanti	117	137	119	170	78	134	90	111	104	114
Iso-Britannia	191	238	198	195	229	239	372	256	256	
Saksa*	190	222	207	151	239	123	142	126	108	90

*Saksan rekisteröintiluvut ovat peräisin Irish Wolfhound Club e.V:stä. Todellinen määrä saattaa olla korkeampi.

Suomalaiset kasvattajat ovat jo pitkään, yli neljäkymmentä vuotta, tehneet yhteistyötä aluksi Brittein saarten kasvattajien kanssa ja rajojen auettua kunnolla myös eurooppalaisten kasvattajien kanssa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa suomalaisten koirien suvut ovat melko yhteneväisiä eurooppalaisten koirien sukujen kanssa. Brittein saarten kasvattajat ovat nykyään myös rajojen aukeamisen myötä hankkineet itselleen paljon eurooppalaisten koirien linjoja, joten myös tältä osin sukutauluissa on paljon samoja koiria. Käytännössä erillisiä sukulinjoja ei ole olemassa. Kaikkien irlanninsusikoirien sukutauluista löytyy samat esivanhemmat, kun mennään riittävän kauas taaksepäin, 13–15 sukupolvea. Englannissa irlanninsusikoira on jo luokiteltu ns. haavoittuvaksi roduksi koirien rekisteröintien laskettua alle 300 pentua/vuosi.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rekisteröintimäärät vaihtelevat viimeisen 10 vuoden aikana melko paljon. Vuosittain rekisteröidään n. 104–170 koiraa, keskimäärin 131 koiraa/vuosi.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen keski-ikä on pysynyt lähes samalla tasolla kuin edellisen kauden aikana. Narttujen keski-ikä on 3 v 8 kk ja urosten keski-ikä 3 v 2 kk.

Sukusiitosprosentti on pysynyt alhaisena, mikä omalta osaltaan auttaa rodun monimuotoisuuden ylläpitämisessä. Nykyisen taulukon vuosina keskiarvo on 2,59 ja edellisen jakson aikana se oli 2,48.

Jalostuskoirien käyttöönottoikä on pysynyt suunnilleen samana, koska alle 2-vuotiaita narttuja ei tule käyttää jalostukseen. Urosten kohdalla alle 18 kk ikäistä koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Sukusiitosaste on Suomessa viimeisen 10 vuoden aikana ollut keskimäärin 2,59 ja jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteena onkin pitää se alhaisena, jotta rotu säilyisi mahdollisimman monimuotoisena ja terveenä.

Suomeen on kautta aikojen tuotu jalostuskoiria Euroopasta ja Brittein saarilta.

Lähes kaikilta jalostuskoirilta löytyy viimeistään kolmannesta polvesta keskieuropalainen vanhempi, useimmilla jo aikaisemmin. Kaikilla koirilla yhteiset esivanhemmat löytyvät tällä hetkellä 10–15 sukupolvea.

Rodun tehollinen koko on viime vuodet pysynyt melko samana. Vuositasolla 55–65 % ja per sukupolvi (4 vuotta) 47–53 %.

Taulukko 3:sta selviää, että eniten käytetyllä uroksella on 16 toisen polven pentuetta, joissa on 116 pentua, seuraavilla kolmella eniten toisen polven jälkeläisiä omaavalla uroksella on 64, 51 ja 45 toisen polven pentua. Taulukko 4:sta selviää, että toiseksi eniten käytetyllä nartulla on 9 toisen polven pentuetta, joissa on 57 pentua ja seuraavilla kolmella eniten toisen polven jälkeläisiä omaavalla nartulla on 35, 34 ja 32 pentua toisessa polvessa.

Suurin osa irlanninsusikoirien pennuista myydään harrastuskoiriksi, ja jalostukseen käytetään melkein aina vain sitä yksilöä, jonka kasvattaja mahdollisesti pitää itse tai sijoittaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: ”Lampaita kotona, leijonia saalistaessaan.”

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja liiallinen arkuus.

KÄYTTÖTARKOITUS: Irlanninsusikoiria käytettiin susien ja hirvieläinten metsästyksessä.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Suomessa irlanninsusikoirat eivät ole jakautuneet näyttely- tai käyttölinjoihin. Linjojen eriytymisen sijasta kasvattajat/omistajat ovat kiinnostuneet eri harrastemuodoista.

Näyttelyt ovat harrastemuodoista ylivoimaisesti suosituin. Käyttöpuolella taas vinttikoirien maastajuoksu ja ajuekokeissa, radalla irlanninsusikoiria kilpailee satunnaisesti. Harrastekoirana irlanninsusikoira soveltuu hyvin mm. kaverikoiratoimintaan. Samat yksilöt pärjäävät eri lajeissa.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmassa luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testausta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Irlanninsusikoirien luonne on pääpiirteissään säilynyt hyvänä, eikä päivittäinen elämä aiheuta ongelmia. Koiran suuren koon vuoksi se täytyy kasvattaa yhteiskuntakelpoiseksi jo pienestä pitäen. Näinkin suuren koiran huonot käytöstavat ovat erittäin näkyviä ja myös laajalle kantautuvia. Yhteiskunnan muuttuessa yhä vaativammaksi ja rajoittavammaksi koirien käytöksen osalta täytyy koirien sopeutua muutokseen. Ihmisiin aggressiivisesti suhtautuvia koiria ei juuri ole, mutta toisille koirille murisevia tavataan aina välillä tapahtumissa. Epätyypillisiä käyttäytymismalleja ja luonneominaisuuksia ei tule hyväksyä.

Irlanninsusikoira on luonnetestattu 38 kpl. Vuosina 2014–2023 on luonnetestattu 15 irlanninsusikoira, joka on 1,2 % ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista. Keskeytettyjä testejä on yksi. Luonnetestattujen koirien tuloksia on kirjattu 28 kpl vuosina 2000–2023.

Näyttelyissä suurin osa luonteesta annetuista maininnoista on rodunomainen lähestyttäessä. Yleisessä osiossa on ollut joitain rasteja kohdassa väistää. Huomioiden kaikki näyttelyissä käynnit, on ulkomuototuomareiden mielestä rotumme luonteet pääosin kunnossa.

Sukupuolten välisiä eroja ei irlanninsusikoirissa käytännössä ole, molemmat sukupuolet ovat melko helposti koulutettavia ja avoimia, ystävällisiä koiria. Joillain yksilöillä esiintyy aggressioita toisia koiria kohtaan. Rodussa ei ole osoitettavissa aggressiivisia linjoja.

Irlanninsusikoirien luonne ei muutu koiran alkuperämaan mukaan. Ulkomaisilla koirilla on hyvinkin samanlainen luonne kuin suomalaisilla koirilla, eikä ulkomaille vietyjen suomalaisten koirien luonne eroa uuden kotimaan koirista. Yksi suurimmista rodun ihailun kohteista – niiden luonne – on maasta tai maanosasta huolimatta pysynyt samanlaisena.

Jalostustarkastusten määrä on hyvin pieni, koska jalostuksen tavoiteohjelman mukaisesti jalostukseen käytettävillä koirilla on ollut vaadittavat näyttelytulokset. Jalostustoimikunta on tehnyt kasvattajavierailuja, joiden yhteydessä on suoritettu jalostustarkastuksia ja jälkeläistarkastuksia kasvattajan niin halutessa.

Taulukko 6a

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyvät luonnetestit vuosina 2014–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
LTE	1	1	1	2	0	1	2	3	1	2

Taulukko 6b Luonnetestattujen irlanninsusikoirien pisteet 2000–2023

Arvioitu ominaisuus	+3	+2	+2a	+2b	+1	+1a	+1b	-1	-1a	-1b	-1c	-2	-2a	-2b	-3
Toimintakyky						7	4	14				3			
Terävyys						17	11								
Puolustushalu	1				4			23							
Taisteluhalu			1					14				9			4
Hermorakenne						21	3	4							
Temperamentti		24			1					2		1			
Kovuus		1			21							6			
Luoksepäästävyys	19		6	1					2						

** värien merkitys: vihreät ovat toivottuja tuloksia, keltaiset vielä hyväksyttäviä, mutta punaisella merkityjä ei tulisi esiintyä

Laukauspelottomuus osion arvosanojen jakautuminen

Laukauspelottomuus	+++	++	+	-	--	---
	17	8		3		

Toimintakyky kuvaa koiran rohkeutta ja kykyä voittaa pelkonsa. Toimintakykyä tarkastellaan kaikissa osa-alueissa. Terävyys kuvaa, miten herkästi koira reagoi aggressiivisesti erilaisiin ärsykkeisiin. Puolustushalu kuvaa koiran halua, ei sen kykyä, puolustaa itseään, ohjaajaansa tai reviiiriään. Taisteluhalu kuvaa koiran halua ryhtyä leikkimieliseen kamppailuun ilman aggressiota. Hermorakenne kuvaa koiran hermojen kokonaisuuskestävyyttä ja paineensietokykyä. Hermorakennetta arvioitaessa huomioidaan myös koiran temperamentti. Temperamentti kuvaa koiran vilkkautta, eli kykyä havainnoida tapahtumia ja reaktionopeutta. Kovuus kuvaa koiran taipumusta muistaa epämiellyttäviä tapahtumia. Mitä kovempi koira, sen heikommin se muistaa epämiellyttävät kokemukset. Pehmeä koira ei kerran pelästyttyään palaa vapaaehtoisesti samaan tilanteeseen. Luoksepäästävyys kuvaa koiran suhtautumista vieraaseen, ystävälliseen henkilöön.

Periytyvinä ominaisuuksina pidetään toimintakykyä, kovuutta, luoksepäästävyyttä ja tärkeimpänä hermorakennetta. Lopputuloksen pistemäärää tärkeämpää on eri osa-alueiden tulokset, joista saa tiedon yksilöiden luonteesta, ei pelkästään loppupisteistä.

Suoraan rotumääritelmässä kuvattuja ominaisuuksia, joita luonnetesti mittaa, ovat temperamentti sekä pelottomuus (hermorakenne, toimintakyky ja kovuus).

Irlanninsusikoiran toimintakyky on pääosin -1 pientä (50 %) tai kohtuullista +1a ja b (39,3 %). Riittämätöntä toimintakykyä osoittaa 10,7 % testatuista. Pääsääntöisesti irlanninsusikoira tarvitsee tekemisessään ainakin jonkin verran omistajaltaan tukea. Terävyyttä testatut eivät juurikaan osoita, vaan ärsykkeisiin reagointi on joko laimeaa (+1a) tai aggressiolla reagointia ei ole lainkaan (+1b). Ohjaajansa puolustamista hyökkäykseltä koira ei osoita (-1), vaan 82 % testatuista joko pelkää tai pyrkii pakoon. Taisteluhalu, jonka erikoisosio luonnetestissä on testaaajan kanssa leikkiminen puukepillä tai jollakin muulla (esim. lelulla), on irlanninsusikoiralla pientä (-1) tai riittämätöntä (-2). Kaikkiaan 14,3 % (4/28) ovat olleet täysin haluttomia "taisteluleikkiin". Irlanninsusikoira ei ole luonnetestin valossa

erityisen vahvahermoinen, mutta se selviytyy kuitenkin kaikista testin osasuorituksista, vaikkakin taipumusta rauhattomuuteen (75 %) tai hermostumiseen (10,7 %) onkin havaittavissa. Toimintakyky ja hermorakenne näyttävät osoittavan, että irlanninsusikoirat mielellään turvaavat omistajansa. Temperamentiltaan luonnetestatut osoittavat pääsääntöisesti huomioivansa ympäristöään ja toimivansa hallitusti. 86 % on arvioitu kohtuullisen vilkkaaksi (+2). Rodun arvioidaan olevan hieman pehmeä (75 %), joka säikähtämisen jälkeen pyrkii välttämään tilanteeseen uudelleen joutumista, mutta ohjaajansa tukemana se kyllä onnistuu. Reilulla 21 %:lla pelästymisen on liiallista, jolloin koiran palautumiseen tarvitaan runsaasti aikaa ja tukea. Lähes 90 % irlanninsusikoirista ovat vierasta ihmistä kohtaan ystävällisiä ja avoimia (+3), tai aavistuksen pidättyväisiä ja ujoja, mutta silti ystävällisesti käyttäytyviä (+2a). Satunnaisesti se voi toisinaan väistää vieraan ihmisen kosketusta olematta kuitenkaan vihainen. Laukausvarmoja ja -kokemattomia on suurin osa.

Vuosina 2019–2021 rotujärjestöllä oli luonnetoimikunta ja silloin laadittiin luonteen ihanneprofiili Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastukseen (liite 4).

	ihanne	norm	ei toiv	hylätty	yht
1. Ihmisen kohtaaminen					
1.1a	15	2	1		18
1.1b		17			17
1.1c	8	9	1		18
1.2a		16	2		18
1.2b	7	10	1		18
1.3		18			18
2. Käsiteltävyys					
2.1	6	11	1		18
2.2	18				18
3. Jahtaaminen					
3.1		18			18
3.2		18			18
4. Aktiivisuus/Passiivisuus					
4.	5	10	3		18
5. Vieras koira					
5.	17	1			18
6. Epätavalliset alustat					
6.1a	12	6			18
6.1b	18				18
6.1c	11	6	1		18
6.2a	11	7			18
6.2b	13	4	1		18
6.2c	14	4			18
7. Ihmisjoukko					
7.1	11	8	1		19
7.2	6	11	1		18
7.3	5	11	2		18
7.4	8	9	1		18
7.5	8	8	2		18
7.6	8	9		1	17
8. Äänet					
8.1	16	1	1		18
8.2	13	4			17
8.3	13	4	1		18
8.4	15	2	1		18
9. Muut huomiot , Rohkeus, stressi					
9a	8	9	1		18
9b	10	8			18
9c	17				17

Käyttäytymisen jalostustarkastustilaisuuksia on järjestetty 2 kpl vuoden 2019 aikana ja niihin osallistui 18 koiraa. Tuloksista voimme havaita, että ei toivottua käyttäymistä, paineistumista, esiintyy eniten ihmisten ja ihmisjoukon kohtaamistilanteissa. Yhden koiran osalta ihmisjoukon kohtaaminen jouduttiin keskeyttämään. Kuitenkin kaikki koirat ovat olleet käsiteltävissä. Ääni ja alusta arkuutta ei tutkituissa koirista esiintynyt kuin yhdellä koiralla. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että tutkittujen koirien määrä on vähäinen ja suurin osa tutkituista koirista on käytökseltään rodunomainen.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Irlanninsusikoira on vinttikoiria ja kaikille vinttikoirille on tyypillistä eriasteinen metsästyskäyttäytyminen. Irlanninsusikoira on käytetty suurriistan metsästykseseen. On hyvin vaikea arvioida luonteen soveltumista alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, koska Suomen metsästyslaki kieltää sen. Suomessa on kuitenkin mahdollista harrastaa rata- ja maastajuoksua sekä ajuekokeessa (virallinen käyttökoe), jotka ovat jonkinlainen korvike metsästykselle.

Ratakokeet ovat nopeuskilpailuja, jossa samassa lähdössä juoksee 2–6 koiraa seuraten viehettä ovaalinmuotoisella radalla. Kilpailuja järjestetään viidellä vinttikoiraradalla, jotka sijaitsevat Helsingissä, Hyvinkäällä, Turussa, Tampereella ja Oulussa. Vinttikoirien maastokokeissa koirat juoksevat pareittain maastoon tehdyllä mutkittolevällä radalla viehettä ajaen. Koirat arvostellaan yksilöinä, lähdöt pyritään juoksemaan pareittain. Koiran tulos koostuu kolmen tuomarin antamista pisteistä viideltä eri osaluokalta: nopeus, ketteryys, kestävyys, innokkuus ja seuraaminen. Maastokokeita järjestetään ympäri Suomea, kisapaikkoina ovat laajat peltoalueet ja hiekkakuopat. Ajuekokeet muistuttavat maastokokeita, mutta ovat oma koemuotonsa. Ajue koostuu kolmesta koirasta, jotka pystyvät toimimaan yhteistyössä viehettä metsästäessä.

Näistä kokeista kertyneet pisteet voivat antaa viitteitä koiran ajovietistä, fyysisestä kunnosta sekä rakenteesta. Toisaalta meiltä löytyy myös koiria, jotka ovat hyvinkin riistaviettisiä, mutta eivät aja keinoviehettä ja raskaampikin koira voi pärjätä maastajuoksussa hyvän fyysisen kunnan ja kehon hallinnan myötä. Viime vuosina harrastajamäärät käyttöpuolella ovat pudonneet. Osaltaan tähän vaikuttaa harjoittelupaikkojen vähyys.

Rotujärjestö järjestää keväisin yhteistyössä skotlanninhevkoirien kanssa ”Harmaiden Harkat”. Harmaiden Harkoissa kerrotaan juoksu-harrastuksesta, koiran harjoittamisesta juoksijaksi ja siellä kaikki pääsevät kokeilemaan rata- ja maastajuoksua. Tämän lisäksi syksyisin juostaan virallisista ja epävirallisista maastomestaruuksista.

Taulukko 7 Irlanninsusikoirien määrä juoksu-kilpailuissa vuosina 2014–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Maasto	8	22	8	11	13	21	21	19	37	31
Rata	2	3	2	0	4	12	7	3	4	4
Ajue	3	0	0	3	0	0	0	3	5	0

Vinttikoirien ajuekokeita on järjestetty vuodesta 2013 alkaen.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Vuoden 2017 kyselyyn kasvattajien antamien vastausten perusteella voidaan todeta, että narttujen juoksuväli on yleisimmin noin 5–8 kk. Nartuilla tulee yleisesti hyvin maitoa, joskus keisarileikatuilla ei maitoa ole tullut. Kuitenkin katsottiin, että maidon tuotannossa ei ole mitään ongelmia isojenkaan

pentueiden kanssa. Nartut hoitavat imettämisen mielellään kuten myös pentujen hoivaamisen. Hoivaaminen vaihtelee hieman, mutta kasvattajat eivät koe siinä ongelmia. Irlanninsusikoirilla keinosiemennysten määrä on nousussa. Syynä on usein välimatka ja ulkomaisten urosten käyttö. (Liite 5)

Irlanninsusikoirilla ei ole erityisesti havaittavissa ikään liittyviä käytöshäiriöitä. Irlanninsusikoira on hyvin sosiaalinen koira, joka viihtyy laumassa. Useimmat koirat tulevat toimeen kaiken kokoisten koirien kanssa ja varovat huolellisesti pienempiä. Toisilla yksilöillä on ajovietti kehittyneempi, ja ne voivat ryhtyä ajamaan pienempiä koiria takaa vain viettinsä takia. Huomattuaan virheen koirat useimmiten keskeyttävät ajon. Pääasiallisesti irlanninsusikoirat suhtautuvat ystävällisesti sekä vieraisiin että tuttuihin koiriin sekä ihmisiin, tuttuihin tai vieraisiin. Irlanninsusikoirat eivät ole aggressiivisia koiria.

Irlanninsusikoira ei ole pelokas rotu vaan hyvinkin tiedonhaluinen ja utelias. Pentuiän kokemukset, kasvatus ja sosiaalistaminen ovat erittäin tärkeitä näin ison koiran kanssa, koska paniikkiin joutuvaa irlanninsusikoiraa on käytännössä mahdotonta pidellä. Huolellisella sosiaalistamisella ja kasvatuksella irlanninsusikoira on valmis kohtaamaan koko maailman iloisin mielin ja hyvin käyttäytyen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Perusedellytys irlanninsusikoiran olemassaololle on rodunomaisen luonteen säilyminen. Sen on oltava varma itsestään, rauhallinen eikä se saa hermoilla turhista. Vinttikoirana se voi suhtautua välinpitämättömästi vieraita kohtaan, mutta se ei missään olosuhteissa saa olla aggressiivinen eikä arka.

Luonteet ovat suurimmalta osin toivottuja: avoimia, joskus hieman pidättyväisiä. On toivottavaa, että tuomarit kiinnittävät kehässä erityistä huomiota luonteisiin ja huomauttavat poikkeamista.

Ihmisiä kohtaan aggressiivisesti käyttäytyvät irlanninsusikoirat ovat erittäin harvinaisia. Sitä vastoin arasti käyttäytyviä tai arkoja irlanninsusikoiria on myös Suomessa. Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen, koska luonne periytyy jälkeläisille.

Toinen ääripää ovat ylenpalttisen innokkaat ja ”tykötulevat” yksilöt. Tämä on kuitenkin parempi vaihtoehto kuin arkuus.

Mikäli koira saa kaksi (2) kertaa laatupalkinnon hylätty luonteensa vuoksi 24 kuukautta täytettyään, se ei täytä jalostuksen tavoiteohjelman asettamia vaatimuksia, eikä koiraa saa käyttää jalostukseen. Tällaisia koiria ei ole rodussa esiintynyt viime vuosina.

Kasvattajien vastuu sekä pennun sosiaalistamisesta että pennunostajan opastamisessa vastuuntuntoiseksi koiranomistajaksi on suuri. Hyväluontoiset rodunomaiset vanhemmat, hyvä sosiaalistaminen ja peruskasvatus sekä vastuuntuntoiset pennunostajat ovat perusedellytys hyvien luonteiden säilyttämiseksi.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodun PeViSa-ohjelma (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma)

Ikä ja jälkeläismäärä

Nartun ikä astutushetkellä vähintään 24 kk.

Uroksen ikä astutushetkellä vähintään 18 kk ja urokselle rekisteröidään maksimissaan 15 pentua alle 3 vuoden iässä. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Yksilön elinikäinen jälkeläismäärä 40. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Sydän

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva sydänultralausunto ja 5 min EKG. Alaikäraja on 18 kk ja tutkimus voimassa 12 kk.

Silmät

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva silmätutkimuslausunto. Alaikäraja on 12 kk ja lausunto voimassa 24 kk.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia.

DILATOIVA KARDIOMYOPATIA:

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM) on sydänlihaksen rappeutumissairaus, joka johtaa sydämen laajenemiseen ja supistumiskyvyn laskuun. Rappeutumisen seurauksena sydämen seinämät ohenevat ja veltostuvat, eikä sydän enää pysty pumppaamaan riittävästi hapekasta verta elimistön käyttöön. Koska sairaustapaukset esiintyvät pääsääntöisesti suvuittain ja taudinkuva on rodulle tyypillinen, on dilatoivalla kardiomyopatialla geneettinen tausta.

DCM:n esiintyvyys irlanninsusikoirilla on n. 24–29 % ja sairastumisikä on yleensä 3–7 vuotta. Tämä on harmillisen myöhään jalostuskäytön kannalta. DCM:ää tavataan enemmän irlanninsusikoirauroksilla kuin nartuilla, ja urokset sairastuvat usein nuorempina kuin nartut. On osoitettu yhteys eteisvärinän esiintymisellä ja DCM:an kehittymisellä irlanninsusikoirilla, eteisvärinä on mahdollinen esiaste sekundääriselle DCM:lle. Kuitenkaan, kaikilla irlanninsusikoirilla, joilla on todettu eteisvärinä, se ei etene DCM:ksi ja joillain irlanninsusikoirilla, joilla on todettu DCM, ei ole eteisvärinää. Raportit viittaavat siihen, että n. 80 % DCM-diagnosoituilla yksilöillä todetaan samanaikaisesti eteisvärinä, mikä osoittaa, että eteisvärinää sairastavia irlanninsusikoiria on seurattava tarkasti sen varmistamiseksi, että niille ei jatkossa kehity DCM:aa. On esitetty, että sairaus liittyy sukupuoleen ja olisi dominantisti periytyvä, mutta monogeeninen malli ei yksin selitä taudin esiintymistä. Kaksi tutkimusta on todennut, että DCM:n kehittyminen irlanninsusikoirilla liittyy useaan geeniin.

Jalostukseen käytettävien koirien säännöllinen tutkiminen on tärkeää, koska DCM-tapaukset voitaisiin löytää aikaisemmassa vaiheessa ja jättää pois jalostuksesta. Myös yksilön itsensä kannalta DCM:n diagnosointi taudin aikaisessa vaiheessa on tärkeää, koska on todistettu, että hoito DCM:n prekliinisessä vaiheessa pidentää aikaa ennen sydämen vajaatoiminnan alkamista ja pidentää siten elinikää. Avoin tai sairas -tuloksen saaneita koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

SILMÄSAIRAUDET:

Rotujärjestö on jo vuosia edellyttänyt silmätarkastuslausuntoa jalostukseen käytettäviltä koirilta. Vuosina 2014–2023 Suomessa rekisteröitiin 1306 koiraa. Samana ajanjaksona tutkittiin 418 eri koiraa. Suurin osa tutkituista koirista oli terveitä. 418 koiran tutkimuksissa löydöksiä kirjattiin yhteensä 132 (31,6 %). Yleisimpiä rodulla todettuja sairauksia ovat:

DISTICHIASIS / EKTOOPPINEN CILIA (ylimääräiset ripset). Ylimääräisten ripsien karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksimmat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia

kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä. Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetisyys) ja sarveiskalvovaurioita.

Vuodesta 2021 alkaen distichiasis/ektooppinen cilia -diagnooseja ei enää erotella, koska kyseessä ovat saman asian eri muodot. Jalostuskäyttöä ei suositella yksilöille, joilla on ruksattu myös kohta vakava. Löydös luokitellaan vakavaksi, jos luomen reunasta kasvavia ylimääräisiä ripsiä (distichias) on paljon ja/tai havaitaan merkkejä niiden aiheuttamasta ärsytyksestä. Ektooppiset ciliat luokitellaan myös vakavaksi muutokseksi. Jalostustietojärjestelmään lausunnot tallennetaan ohjeistuksen mukaisesti.

KATARAKTA ELI HARMAAKAIHI (ent. hereditaarinen katarakta, HC). Perinnöllinen harmaakaihi samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset, joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa. Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaamaa. gRD -koiria voi käyttää jalostukseen vain terveen kumppanin kanssa. Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

VILKKULUOMEN RUSTON KIERTYMÄÄ tavataan jättirotuisilla koirilla. Ruston virheellisen kasvun ja taittumisen myötä koko vilkkuluomi taittuu pois päin silmästä (vilkkuluomen eversio). Tästä seuraa yleensä krooninen sidekalvontulehdus (punoitus, rähmiminen ja kutina). Hoitona on yleensä taittuneen rustonosan kirurginen poisto.

Koska rustokiertymän aiheuttama haitta on koiralle melko vähäinen, voidaan diagnoosin saaneita koiria perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

IIRISKYSTIEN taustalla on usein synnynnäinen kehityshäiriö. Kystat ovat usein eriasteisesti pigmentoituneita harsomaisia sileäpintaisia rakkuloita. Mustuaisen eli pupillin reunassa ja vapaana etukammiossa olevat kystat on helpohko havaita paljain silmin, mutta iiriksen takana olevat kystat paljastuvat yleensä vasta pupillin laajennuksen jälkeen tehdyssä tutkimuksessa. Kystat ovat usein harmittomia, mutta isot kystat voivat mahdollisesti aiheuttaa näköhaittaa, estää pupillin toimintaa tai haitata silmänsisäisen nesteen ulosvirtausta ja aiheuttaa siten silmänpaineen nousua. Haittaa aiheuttavia kystia voidaan tarvittaessa puhkaista joko laserilla tai pienellä neulalla. Iiriskysta-diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

NÄKÖHERMON VAJAAKEHITYS / MIKROPAPILLA-termillä tarkoitetaan koiran silmässä olevan näkemisestä vastaavan hermon kehityshäiriötä. Vakavissa tapauksissa koira voi olla sokea, lievissä

tapauksissa ei muutos välttämättä vaikuta koiran näkökykyyn. Taudin perinnöllisyydestä ei ole tietoa. Mikropapilla-diagnoosin saanutta koira ei suositella jalostukseen.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyvät kaikki eläinlääkärin tutkimuksen yhteydessä perinnölliseksi oletettavat silmäsairausdiagnoosit. Lausunnot tallennetaan Kennelliiton tietokantaan seuraavasti:

Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia: Koiralla ei ole todettu minkään silmäsairauden oireita.

Sairaus, todettu: Koiralla on todettu lausunnossa mainittu sairaus.

Sairaus, avoin: Koiralla on todettu lausunnossa mainittuun synnyntäiseen sairauteen viittaavia oireita, mutta muutokset ovat epätyypillisiä.

Sairaus, epäilyttävä: Koiralla on todettu vähäisiä tai epätyypillisiä lausunnossa mainitun, ei-synnyntäisen sairauden oireita. Suositellaan uusinta tutkimusta esimerkiksi vuoden kuluttua.

Taulukko silmäsairaudet 2014–2023

Koiria tutkittu yhteensä	418 (100 %)
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	288 (68 %)
Ylimääräiset ripset	
- distichiasis	39 (9 %)
- distichiasis/ektooppinen cilia	10 (2 %)
Ahyaloidea jäännö	1 (0,2 %)
Vilkkuluomen rauhasen esiinluiskahdus	1 (0,2 %)
Vilkkuluomen ruston kiertymä	
-todettu	7 (2 %)
-operoitu	1 (0,2 %)
PPM	
- iris-iris	1 (0,2 %)
- iris-kornea	1 (0,2 %)
- iris-linssi	1 (0,2 %)
Muu iris sairaus	17 (4 %)
Muu verkkokalvon sairaus	1 (0,2 %)
Kataraktat	12 (3 %)
-kortikaalinen katarakta	11 (3 %)
-posterior polaarinen katarakta	2 (0,5 %)
-muu vähämerkityksellinen kaihi	
-katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	1 (0,2 %)
Uvean kysta	7 (2 %)
Retinan dysplasia	1 (0,2%)
- multifokaali (mRD)	6 (1 %)
- geograafinen (gRD)	1 (0,2 %)
- diagnoosi avoin	
Näköhermon vajaakehitys/mikropapilla	9 (2 %)
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio	2 (0,5 %)

Sairaudet on taulukossa mainittu silmän rakenteen mukaisessa järjestyksessä. Tiedot otettu lausuntovuosien mukaan. Mikäli koira on tutkittu useampaan kertaan, on tulokset otettu vain kertaalleen mukaan.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Koska rotu ei ole tähän asti kuulunut PEVISAan, on Suomessa irlanninsusikoirien tutkiminen ollut vapaaehtoista ja oman mielenkiinnon sekä jalostuksen tavoiteohjelman suositusten varassa. Nykyisin kasvattajat sekä yksittäisten koirien omistajat tutkivat koiriaan aktiivisemmin. Suomen Irlanninsusikoirat ry on tukenut sydäntutkimuksia vuodesta 2000 sekä laajoja selkätutkimuksia vuodesta 2021 lähtien 50 euroa / tutkittava koira ja järjestänyt joukkotutkimustilaisuuksia. Kyynär- ja lonkkakuvaus on tehty

satunnaisesti ja yleensä oireilun vuoksi. Myös ilman oireilua yksittäisiä luustotutkimuksia on tehty jo 1990-luvulta alkaen. Tutkittujen koirien lukumäärä on vain ollut riittämätön johtopäätösten tekemiseen ja palvelut ainoastaan yksittäisten kasvattajien kiinnostusta. Nykyisin tutkimuksia on tehty enemmän myös virallisesti siten, että tulokset ovat koiranetissä kaikille käytettävissä. Myös selkärankaa ja olkaniveliä kuvataan: ja on kuvattu, lisätietoa on nyt myös enemmän koiranetin kautta saatavilla. Silmäpeilauksia tehdään säännöllisesti ja rotuyhdistys edellyttää jalostuskoirien tutkimista silmien osalta ennen astutusta, jolloin tutkimus ei saa olla 24 kk vanhempi. Vuonna 2014 yhdistys järjesti ensimmäisen tuetun sydämien joukkotarkastuksen ja jo silloin paljon irlanninsusikoirien sydämiä tutkinut ell. Seppo Lamberg piti yhdistykselle luennon aiheesta. Mainittavan arvoinen on myös keuhkokuumeitutkimus yhteistyössä ell. Sanna Viitasen kanssa. (2014 ja jatkuu edelleen.)

KASVAINSAIRAUDET:

Rodulla esiintyy erityyppisiä syöpäsairauksia, niistä yleisin on osteosarkooma eli luusyöpä. Parantavaa hoitoa tähän syöpämuotoon ei ole saatavilla. Yleisimmät koirien syöpätyypit ovat nisäkasvaimet, sarkoomat, lymfoomat ja ihosyövät. Syöpäsairauksien kohtalaisen periytyvyyden vuoksi tulisi välttää yhdistämästä koiria, joiden lähisuvuissa esiintyy syöpäsairauksia runsaasti (varsinkin, jos syöpätyyppi linjoissa on sama).

Isot ja jättirodut ovat alttiita osteosarkoomille. Syöpä on yleisempää vanhoilla koirilla, koska niiden elimistössä on tapahtunut suuri määrä solunjakautumisia ja kopiointitapahtumia. Iän myötä koirat ovat myös altistuneet ympäristön vaikutuksille enemmän. Luusyöpään sairastutaan useimmiten 4–6-vuotiaana. Osteosarkooma on usein, miten aggressiivinen ja aiheuttaa runsaasti kipua ja turvotusta kasvainalueella. Etäpesäkkeitä löydetään vain harvoin diagnoosihetkellä otetuista röntgenkuvista, mutta 85–90 prosentilla on mikroetäpesäkkeitä diagnoosihetkellä. Tavallisimmin etäpesäkkeitä löytyy keuhkoista.

MAHALAUKUN LAAJENTUMA JA KIERTYMÄ:

Mahalaukun laajentuma ja kiertymä on erityisesti suurikokoisilla, syvärintaisilla koirilla esiintyvä hengenvaarallinen, välitöntä hoitoa vaativa tila. Aluksi mahalaukku täyttyy kaasulla, lisäksi nestettä ja ruokaa on usein samanaikaisesti mahalaukussa. Täyttynyt mahalaukku saattaa pysyä normaaliasennossaan vatsaontelossa, jolloin puhutaan mahalaukun laajentumasta. Jos täyttynyt mahalaukku kiertyy ympäri, puhutaan mahalaukun laajentumasta ja kiertymästä.

Laajentunut mahalaukku painaa suuria laskimoita aiheuttaen shokkioireita. Mahalaukun seinämä saattaa verenkiertohäiriöiden seurauksena mennä kuolioon ja jopa puhjeta. Mahalaukun kiertymään voi liittyä myös pernan ja suoliston kiertymä. Mahalaukun laajentuman ja kiertymän oireita ovat pahoinvointi, oksennusyritykset, apaattisuus, heikkous, vatsakipu ja vatsan turpoaminen kylkikaaren takaa.

Sairaudelle on rotualttius, mutta periytymistapa ei ole tiedossa. Tietoisuus sairauden vakavuudesta ja hoidon kiireellisyydestä on parantanut selviämisprosenttia.

PORTOKAVAALINEN MAKSASHUNTTI:

Shuntilla tarkoitetaan sikiöaikaista, maksan ohittavaa verisuunta, joka ei ole syntymän jälkeen surkastunut kuten sen olisi pitänyt. Irlanninsusikoiralla maksashuntti on usein maksan sisäinen, josta johtuen leikkaushoidolla on huono ennuste. Lähes aina shuntti voidaan todeta sappihappotestillä (verikoe) yli seitsemän viikon ikäiseltä pennulta. Sairastunut pentu ei ole elinkelpoinen.

Sairaiden pentujen myynniltä voidaan välttyä melko varmasti testaamalla pennut ennen luovutusikää. Ns. raja-arvopennut voidaan varmistaa joko varjoainekuvauksella tai tutkimalla pentu uudestaan myöhemmin. Hollannissa tehdyn tutkimuksen mukaan tauti saattaisi periytyä polygeenisesti (monen geenin kautta). Tieto aiemmista sairaustapauksista antaa aina aiheen valikoida jalostusvaihtoehtoja kriittisesti. Shunttitestit ovat tärkeitä ja tulosten julkistaminen palvelee koko rotua. Ongelma ei ehkä ole kitkettävissä kokonaan, mutta harvennettavissa kyllä. Lisäksi on tärkeää, että myös pennunostaja saa tiedon koko pentueen tuloksista, jotta voi arvioida oman pentunsa mahdollista kantajuutta. Sellaista

yhdistelmää ei saa uusia, missä on syntynyt shunttipentu/-pentuja. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on kahdessa eri pentueessa shunttipentu/-pentuja.

OSTEOKONDROOSI

Osteokondroosi on kasvavien koirien luutumishäiriö. Osteokondroosi-ongelmat ovat yleisimpiä suurilla, raskailla roduilla. Osteokondroosi ilmaantuu kasvuikäisillä koirilla yleisimmin 4–7 kuukauden iässä. Koirilla on havaittu osteokondroosia olkanivelissä, kyynärnivelissä, polvinivelissä ja kinnernivelissä. Samankaltaisia muutoksia on löydetty myös lonkkanivelissä, pitkien putkiluiden kasvulevyissä ja myös selkänikamissa.

OLKANIVEL

Osteokondroosi (OC) on kasvuikäinen rustonalaisen luutumisen häiriö, jossa häiriökohtaan syntyy rustovaurio. Olkanivelen osteokondroosi diagnosoidaan yleensä röntgentutkimuksella. Röntgenkuuvissa osteokondroosi näkyy röntgenharvana kuoppana tai tasaantumana, jonka alla luun tiiviys on yleensä paikallisesti lisääntynyt.

Osteokondroosista tunnetaan kolme eri muotoa/vaihetta. Osteokondroosin lievät muodot latens ja manifesta ovat usein oireettomia. Nivelen sisällä oleva irtopala (dissecans-muoto) ja/tai nivelnesteeseen kontakti luun pintaan aiheuttaa yleensä steriilin tulehdusreaktion. Osteokondroosimuutos (latens ja manifesta) voi kasvun myötä parantua, pysyä ennallaan tai johtaa rustopalan irtoamiseen. Irtopalamuutokseksi edennyt osteokondroosi (dissecans) johtaa usein selviin nivelrikkomuutoksiin. Pahimmassa tapauksessa kehittyy vakava nivelrikko ja/tai olkanivelessä hauisjänteen tulehdus, liittyen olkanivelen tulehdusreaktion tai nivelrikkoon. Nivelrikko aiheuttaa kroonista kipua.

Osteokondroosi on monigeeninen, perinnöllinen sairaus. Muiksi riskitekijöiksi on esitetty liiallisen energiaruokinnan aiheuttamaa nopeakasvuisuutta, ylipainoa, ulkoista traumaa, verenkiertohäiriöitä ja hormonaalisia tekijöitä. Trauma ei kuitenkaan riitä selittäjäksi, koska osteokondroosimuutokset esiintyvät tietyissä kohdissa ja ovat usein molemminpuolisesti symmetrisiä. Osteokondroosin perinnöllisen luonteen vuoksi sen vähentäminen systemaattisin jalostusvalinnoin on mahdollista. Jalostuksessa voidaan käyttää koiran omia sekä lähisuvun seulontatutkimustuloksia sekä tietoja koirien sairastavuudesta.

Oireettomille tai lieväoireisille koirille voi sopia konservatiivinen hoito eli painonhallinta, lepo ja kipulääkitys. Muussa tapauksessa nivel hoidetaan kirurgisesti. Olkanivelen osteokondroosin kirurgisessa hoidossa ennuste on hyvä. (Luken raportti)

Tuloksen *tulkinnanvarainen* saanut koira suositellaan yhdistämään vain terveen tuloksen saaneen koiran kanssa.

POLVEN OSTEOKONDROOSI

Polven lisäksi osteokondroosi voi tulla melkein mihin tahansa muuallekin mm. kintereeseen, selkärangan alueelle, olkapäähän ja kyynärpäähän. Polvisairaudet (osteokondroosi, eturistisidesairaus ja patellaluksaatio) tulee ottaa huomioon samanarvoisena kuin oireileva lonkkaniveldysplasia tai kyynärnivelen kasvuhäiriö. On huomioitava, että virallisessa polvitutkimuksessa tutkitaan vain patellaluksaatiota, joka ei kerro koiran riskistä sairastua ristisideongelmaan.

Ristisiteitä on kaksi, etummainen ja takimmainen. Ristisidevammasta puhutaan yleensä etummaisen ristisiteen vauriona. Polven ristiside peittää yleensä osittain ja vähitellen viikkojen tai kuukausien aikana. Lopulta se katkeaa aivan normaalin liikunnan yhteydessä. Traumaperäisessä ristisidevammassa on yleisimmin takimmaisen ristisiteen vaurio.

KYYNÄRNIVELEN KASVUHÄIRIÖ

Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön

kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi. Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykasityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4–7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen.
(Kennelliiton verkkosivut)

Täyttääkseen jalostuksen tavoiteohjelman kriteerit koiralta vaaditaan virallinen kyynärnivelen tutkimuslausunto.

Suomessa arvostelussa käytetään IEWG:n (International Elbow Working Group) esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.	Normaali kyynärnivel.
1	Lievät muutokset.	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka) ja/tai lieveästi lisääntyntä luun tiiviyyttä varislisäkkeen (processus coroneidu) kantaosassa.
2	Kohtalaiset muutokset.	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai selkeästi lisääntyntä luun tiiviyyttä varislisäkkeen kantaosassa ja/tai muita kyynärniveldysplasiaan (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi) viittaavia muutoksia ja/tai lievää nivelen epämuotoisuutta.
3	Voimakkaat muutokset.	Edellisen ylittävät nivelrikkomuutokset/voimakas nivelen epämuotoisuus. Todettavissa oleva kyynärniveldysplasia (kiinnittymätön kyynärpään uloke, isemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi).

(Lähde: www.kennelliitto.fi ELT Anu Lappalainen, päivitetty 30.11.2020)

2008–2022 syntyneille irlanninsusikoirille kyynärniveltutkimuksia on teetetty vain 6 %:lle. ED0-lausuntoja on 63 %, ED1 14 %, ED2 16 % ja ED3 6 %. Kyynärniveliä on tutkittu eniten vuosina 2017–2019 syntyneistä, keskiarvoisesti 13 %.

Näistä terveitä on ollut n. 54 %, aste 1 on todettu 10 %:lla, aste 2 on todettu 26 %:lla ja aste 3 myös 10 %:lla. Tutkittujen koirien lausuntojen perusteella kyynärniveltutkimusten määrää tulisi saada isommaksi paremman kokonaiskuvan saamiseksi, sillä tulosten perusteella kyynärnivelterveys on melko huolestuttavalla tasolla.

Tuloksen 2 saaneen koiran saa yhdistää vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa.

LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖ

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen. (kennelliiton verkkosivut) Lonkkanivelen kasvuhäiriöiden periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä

kuvattuja koiria. Koiran indeksiin vaikuttavat paitsi sen oma tulos, myös kaikki sukulaistulokset. Lisäksi indeksien laskennassa otetaan huomioon tuloksiin vaikuttavia ympäristötekijöitä.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A	Ei muutoksia
B	Lähes normaali / rajatapaus
C	Lievä dysplasia
D	Kohtalainen (keskivaikea) dysplasia
E	Vaikea dysplasia

(Lähde: www.kennelliitto.fi ELT Anu Lappalainen, päivitetty 25.5.2023)

2008–2022 syntyneille irlanninsusikoirille

lonkkaniveltutkimuksia on teetetty 6 %:lle. Näistä terve lausuntoja on 81 % (A 60 % ja B 21 %), HDC 8 %, HDD 9 % ja HDE 1 %. Lonkkaniveliä on tutkittu eniten vuosina 2017–2019 syntyneistä, keskiarvoisesti 13,3 %.

Näistä terveitä on ollut n. 54 %, HDB on todettu 20 %:lla, HDC on todettu 10 %:lla ja HDE reilu 1,3 %:lla. Lonkkatilanne rodulla on kohtalaisen hyvällä tasolla, mutta kaiken kaikkiaan luustotutkimusten määrää tulisi saada isommaksi.

Rotuyhdistys suosittelee kaikkien jalostukseen käytettävien koirien lonkkien röntgentutkimusta. D-lausunnon saanut koira suositellaan yhdistämään vain terveen (A tai B) kumppanin kanssa.

SPONDYLOOSI:

Spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -silloja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus.

Selkärangan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta.

Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi.

Perinnöllistä spondyloosia vastustetaan röntgenkuvausohjelmalla, joka on käytössä Suomessa ja muutamassa muussa Euroopan maassa. Suomen Kennelliiton ohjelmassa vian vakavuus on jaettu viiteen asteeseen (SP0 on normaali, SP4 on vakava.) Hyvin lievät muutokset saavat asteen SP-rajatapaus, joka luokitellaan SP0:ksi. Lausunnon voi saada aikaisintaan 2-vuotiaana ja vanhemmat koirat saavat hieman hyvitystä iästä, koska kyseessä on etenevä sairaus. Kahden vuoden alaikäraja on todettu sopivaksi luokittelemaan spondyloosin vakavuusaste. Vakavin spondyloosiaste (SP4) on jalostuksesta poissulkeva sairaus, eikä tuloksen saaneen koiran jälkeläisiä rekisteröidä. Irlanninsusikoirilla myös selkäytimen rappeutuminen (degeneratiivinen myelopatia), selkäytimen verisuonitukos (fibrokartilaaginen tromboembolia), välilevyjen kalkkeutuminen, raajojen nivelrikko muutokset ja polven ristisidevauriot voivat aiheuttaa samankaltaisia oireita. Koirilla todetaan usein oireetonta spondyloosia röntgenkuvissa ja oikean diagnoosin ja hoidon varmistamiseksi lisätutkimukset ovat aina tarpeen.

SP0, puhdas	Ei muutoksia
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaista) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu. Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7-vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0 lausuntoa.

(Lähde: www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys)

Ajalla 2014–2023 on tutkittu yhteensä 55 irlanninsusikoiraa, joista 29:llä ei todeta muutoksia (SP0), 11 koiralla lieviä (SP1) ja 11 selkeitä (SP2), 4 koiralla keskivaikeita (SP3) muutoksia. Vaikeaa (SP4) ei ole todettu yhdelläkään irlanninsusikoiralla.

Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia (SP1). Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan.

VÄLIMUOTOINEN LANNE-RISTINIKAMA

Välimuotoinen lanneristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 (L8) tai 6 (L6) lannenikamaa. L8 eli lumbarisaatio tarkoittaa, että ristiluun 1. nikama on muodoltaan lannenikama ja L6 (sakralisaatio) tarkoittaa, että 7. lannenikama on muodoltaan ristinikama.

KYYNÄRPÄÄN NESTEPATIT:

Joskus irlanninsusikoiralla esiintyy kasvuiässä kyynärpään nestepatteja. Jos toisella vanhemmista on ollut kyynärpään nestepatti/-patit, niin todennäköisesti ainakin osalla jälkeläisistäkin on. Todella suuret nestepatit vaikuttavat koiran liikkeisiin ja tulehtuessaan voivat aiheuttaa kivuliaan niveltulehduksen. Useimmiten nestepatit ”sulavat” itsestään pois, kun koira on 1–1,5-vuotias. Niiden tyhjentämistä eläinlääkärillä ei suositella tulehdusvaaran vuoksi.

ALLERGIAT:

Allergiat ovat lisääntyneet tälläkin rodulla, syytä/syitä tähän ei tiedetä. Allergiset reaktiot näkyvät ihoärsytyksinä, gastroenterologisina vaivoina, koiran silmien vuotamisena, niiskutuksena tai muina hengitysvaikeuksina. Allergia voi haitata koiran elämää paljonkin. Allergiataipumus on perinnöllinen, joten allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Rodulla esiintyy jonkin verran myös yliherkkyyksiä.

ATOPIA:

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Atooppista koira ei saa käyttää jalostukseen.

EPILEPSIA:

Rodulla esiintyy epilepsiaa satunnaisesti. Oireet ovat hyvin yksilöllisiä ja saattavat voimistua ja tihetä iän myötä. Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä. Epilepsiaa on jonkin verran, ja sitä tiedetään olevan muualla maailmassa jopa niin paljon, että mahdollisen pentueen epilepsian todennäköisyyksiä pystytään laskemaan.

PENTUHALVAUS FCE- Fibrocartilaginous Emboli:

Rodulla esiintyy pentuhalvausta. Pentuhalvauksessa pentu halvaantuu 9–16 viikon ikäisenä. Kyseessä on selkäydinkanavaa ruokkivan verisuonen infarkttila. Oireisto riippuu siitä missä kohtaa selän aluetta tukos on. Akuuttina oireena on useimmiten toisen tai molempien takaraajojen pettäminen. Kyseessä voi olla myös neliraajahalvaus. Aktiivisella kuntoutuksella pentu voi toipua lähes normaaliksi. Vaikeimmissa tapauksissa pentu joudutaan lopettamaan. Taudin periytymistapaa ei tunneta.

NAPATYRÄ:

Normaalisti napaverisuonet painuvat kasaan ja navan aukko sulkeutuu heti syntymän jälkeen. Jos aukon sulkeutuminen ei tapahdu normaalisti, syntyy napatyra, jolloin vatsaontelon seinämään jää reikä; joskus suurempi joskus pienempi. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja edesauttaa tyrän syntymisen. Napatyra hoidetaan leikkauksella, jossa vatsanpeitteen reikä ommellaan kiinni. Hyvin pieniä napatyriä ei yleensä tarvitse hoitaa, eivätkä ne haittaa koira. Napatyriä esiintyy rodulla satunnaisesti.

PIILOKIVES:

Rodulla esiintyy piilokives/-kiveksiä. Tällöin uroksen kives/kivekset eivät ole laskeutuneet kivespussiin. Piilokiveksistä yksilöä ei saa käyttää jalostukseen. Ei ole suositeltavaa, että molempien paritettavien koirien lähisukulaississa olisi tällaisia yksilöitä. Piilokives voi periä myös nartun kautta.

INFEKTIOHERKKYYS:

Rodulla on myös yleistä infektioherkkyttä. Esim. kenneluskän jälkitautina tulee hyvin usein keuhkokuume, joka on hyvin raju ja vaarallinen irlanninsusikoiralle.

Keuhkokuumetta esiintyy hyvin nuorillakin koirilla.

Infektioherkkyyden periytyvyys ei ole tiedossa.

KEUHKOKUUME:

Keuhkokuumetta esiintyy primäärisenä ja sekundäärisenä muotona esimerkiksi aspiraatiopneumoniana. Aspiraatiopneumonia voi johtua esimerkiksi äänihuulten osittaisesta halvauksesta, jolla voi olla yhteys myös kilpirauhasen vajaatoiminnan kanssa. Äkillisesti alkanut niin kutsuttu ”laukkaava keuhkokuume” voi tappaa koiran jopa parissa tunnissa. Oireita ovat muun muassa: koira on vaisu, seisoo kaula ojennettuna tai makaa rintansa päällä kaula ojennettuna, hengitys rohisee ja koira saattaa yskiä limaa. Tämä tila on vakava ja vaatii välitöntä eläinlääkärihoitoa.

Toisilla yksilöillä keuhkokuume uusii usein aiheuttaen keuhkoihin arpeutumista, joka vaikeuttaa koiran hapen saantia. Aina tulisi pyrkiä selvittämään syy sille, miksi sairaus uusii, esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta, ruokatorvenlaajentuma (ruokaa/vettä joutuu syödessä keuhkoihin) tai jokin muu altistava tekijä/sairaus.

Keuhkokuume irlanninsusikoirilla on hengenvaarallinen, joten siihen kannattaa suhtautua aina vakavasti. Yhteenvedona voidaan todeta, että uusiutuva keuhkokuume puhkeaa yleensä keski-ikäiselle irlanninsusikoiralle ja ensimmäisen keuhkokuumeen jälkeen toistuvat keuhkokuume-episodit jatkuvat usein koiran kuolemaan saakka. Sairauden aikana syntyy huomattavia palautumattomia keuhkoputkien rakenteellisia muutoksia, jotka edelleen altistavat uusien hengitystieinfektioiden synnylle. Sairauden taustalla ei ole vasta-aineiden tai lymfosyyttien puutos eikä hengitysteiden värekarvojen rakenteellinen muutos.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 9. Yleisimmät kuolinsyyt (jtj 19.6.2024)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	6 vuotta 0 kuukautta	58
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 2 kuukautta	11
Immunologinen sairaus	4 vuotta 4 kuukautta	11
Kadonnut	5 vuotta 4 kuukautta	3
Kasvainsairaudet, syöpä	6 vuotta 9 kuukautta	220
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 10 kuukautta	34
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 0 kuukautta	48
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 1 kuukautta	6
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 5 kuukautta	69
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	4 vuotta 11 kuukautta	65
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 3 kuukautta	83
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 4 kuukautta	6
Selkäsairaus	6 vuotta 1 kuukautta	29
Silmäsairaus	5 vuotta 4 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	5 vuotta 0 kuukautta	4
Sydänsairaus	6 vuotta 3 kuukautta	141
Synnytysvaikeus	3 vuotta 11 kuukautta	5
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 6 kuukautta	33
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	9 vuotta 6 kuukautta	100
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	6 vuotta 6 kuukautta	30
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	6 vuotta 4 kuukautta	159
Kaikki yhteensä	6 vuotta 4 kuukautta	1116

Kuolinsyytaulukossa yleisimmät kuolinsyyt ovat kasvainsairaudet ja syöpä 19,7 %, sydänsairaudet 12,6 %, luusto- ja nivelsairaudet 6,2 % sekä niiden ohessa selkäsairaudet 2,6%, maksan- ja ruoansulatuskanavan sairaudet 5,8 % ja hengitystiesairaudet 5,2%. Vanhuusikä rodulla asettuu 9,5 vuoden tietämille ja rodun keski-ikäksi saadaan 6 v 4kk.

4.3.4 Lisääntyminen

Pentujen keskimääräinen syntymäpaino on noin 400–600 g. Tästä ei ole olemassa vuositilastoa, mutta kasvattajapäivillä ja kasvattajien kanssa käydyissä keskusteluissa ollaan yksimielisiä tästä.

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pentuekoko	6,1	6,2	7,5	5,9	6,6	6	6,1	6,4	5,5	7

Irlanninsusikoirissa on jonkun verran astumishaluttomia uroksia, joita ei ulkomuodollisista meriiteistä huolimatta tulisi käyttää jalostukseen. Lisääntymishalukkuus on vahvasti perinnöllistä eikä sitä tulisi heikentää missään tapauksessa. Koosta tai rakenteesta johtuvia astumisvaikeuksia ei rodussa tiettävästi ole. 1990-luvulla tehdyn tutkimuksen mukaan irlanninsusikoirauroksilla siemennesteen laatu heikkenee iän myötä tuntemattomasta syystä. Rotuyhdistys tiedostaa uuden tutkimuksen tarpeellisuuden ja on valmis yhteistyöhön mahdollisen tutkivan tahon kanssa.

Nartuilla on jonkin verran tiinehtyvyysoongelmia, mutta on hyvin vaikea sanoa, johtuuko tämä uroksesta vai nartusta. Tutkiminen on myös asiantuntijoiden mukaan hankalaa, koska niin moni asia vaikuttaa tiinehtyvyyteen ja seuraavassa juoksussa ongelma on jo voinut korjaantua. Useimmat nartut hoitavat pentunsa erinomaisesti, eikä hoidossa tai sen aloittamisessa ole koettu minkäänlaisia ongelmia. Useimmat kasvattajat valvovat pentueiden pari ensimmäistä elinviikkoa pentulaatikon vieressä erityisesti imetysvaiheen, jotta emä ei vahingossa makaisi pentuja hengiltä. Osa nartuista on hyvinkin varovaisia pentujen kanssa, osa niin innoissaan pennuistaan ja imetyksestä, että eivät aina ehdi katsoa jääkö joku alle. Pentukuolleisuutta on satunnaisesti, harvemmin menetetään koko pentue. Kuten pentukuolleisuutta, myös synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia on satunnaisesti. Maksashuntit tulevat ilmi myöhemmällä iällä tehtyjen testien avulla. (Liite 5)

Pääsääntöisesti irlanninsusikoirat synnyttävä itse. Kasvattajien kesken keskusteluissa on tullut esiin, että keisarinleikkauksia on satunnaisesti ja yleisimmin syynä on polttoheikkous tai hyvin suuri pentue, joka saattaa aiheuttaa ongelmia. Pentuja syntyy keskimääräisesti 5–7 per pentue ja emä hoitaa ne itse. Tiedetty vaihteluväli vuosina 2014–2023 on ollut 1–17 pentua.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Huolimatta erittäin suuresta koostaan ei irlanninsusikoiralla ole sellaisia anatomisia piirteitä, että rodussa voisi katsoa olevan alttiutta sairauksille tai hyvinvointiongelmille. Kapea alaleuka ja ikeneen painuvat alakulmahampaat saattavat aiheuttaa ongelmia suun terveyteen. Tähän tulee kiinnittää huomiota jalostusvalinnoilla. Koska irlanninsusikoirassa ei tulisi olla mitään liioiteltuja piirteitä eikä iso kokokaan ole itseisarvo, ei rodun rakenteessa ole lisääntymistä vaikeuttavia piirteitä.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodussa tunnettuja sairauksia on vaikea vastustaa, koska niiden periytymistapaa ei tunneta ja monet tulevat ilmi vasta jalostusiän jälkeen. Yleisimmät kuolinsyyt, syövät ja sydänongelmat, puhkeavat monessa tapauksessa vasta 4–6 ikävuoden aikoihin. Tällöin koiria on jo ehditty käyttää jalostukseen. Vanhempien urosten käyttäminen voisi hieman auttaa, mutta useasti sperman laatu on jo heikentynyt.

Rodulla esiintyy erityyppisiä syöpäsairauksia, niistä yleisin on osteosarkooma eli luusyöpä. Luusyöpä puhkeaa useimmiten 4–6-vuotiaana, jolloin koiria on jo ehditty käyttämään jalostukseen.

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM) on sydänlihaksen rappeutumissairaus. Koska sairaustapaukset esiintyvät pääsääntöisesti suvuittain ja taudinkuva on rodulle tyyppillinen, on dilatoivalla kardiomyopatialla geneettinen tausta. Jalostukseen käytettävien koirien säännöllisillä tutkimuksilla DCM-tapaukset voitaisiin löytää aikaisemmassa vaiheessa ja jättää pois jalostuksesta. Dilatoivasta kardiomyopatiasta kärsivää koiraa ei voida parantaa eikä sairauden kehittymistä pysäyttää.

Keuhkokuumetta esiintyy primäärisenä ja sekundäärisenä muotona esimerkiksi aspiraatiopneumoniana. Äkillisesti alkanut niin kutsuttu ”laukkaava keuhkokuume” voi tappaa koiran jopa parissa tunnissa. Toisilla yksilöillä keuhkokuume uusii usein aiheuttaen keuhkoihin arpeutumista, joka vaikeuttaa koiran hapen saantia. Keuhkokuume irlanninsusikoirilla on hengenvaarallinen, joten siihen kannattaa suhtautua aina vakavasti.

Vähäisten tutkimustulosten takia kasvuhäiriöiden (kyynär-, olka- ja lonkkaniveldysplasia) yleisyydestä rodussa ei ole varmaa tietoa. Lonkkanivelten terveys näyttää olevan hyvällä tasolla, mutta tutkittujen koirien osalta kyynärnivelten terveys sitä vastoin on huolestuttava, sillä 63 % on lausuttu terveeksi ja muilla tutkituilla esiintyy eriasteisia muutoksia. ED 2 esiintyvyyys on 26 %:lla.

Samoin selkokuvaus tulosten puutteen takia esim. spondyloosin todellista tilannetta ei varmasti tiedetä. Selkäkuvattujen (55) osalta lähes puolella, reilu 47 %:lla, tulos on jokin muu, kuin SP0. 20 % lausunto on SP1 (lievät muutokset), 20 % SP2 (kohtalaiset) ja 7 % SP3 (vakavat).

Silmätutkimustulosten mukaan silmäsairauksien tilanne on tiedossa.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

IRLANNINSUSIKOIRA

(IRISH WOLFHOUND)

Alkuperämaa: Irlanti

FCI ryhmä 10, FCI:n numero 160

Hyväksytty: FCI 2.4.2001

SKL-FKK 19.5.2003

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 10 vinttikoirat

alaryhmä 2 karkeakarvaiset vinttikoirat

Käyttökoetulosta ei vaadita.

KÄYTTÖTARKOITUS: Irlanninsusikoiria käytettiin Irlannissa 1600-luvun loppupuolelle saakka susien ja hirvieläinten metsästyksessä. Myös Manner-Euroopassa niillä metsästettiin susia, jotka siihen aikaan olivat kiusana laajoilla alueilla.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tiedetään, että Manner-Euroopan kelteillä oli vinttikoirarotu, joka luultavasti polveutui egyptiläisissä maalauksissa kuvatuista vinttikoirista. Mannereurooppalaisten serkkujensa tavoin Irlannin keltit olivat kiinnostuneita suurikokoisten ajavien koirien kasvatuksesta. Näillä suurilla irlantilaisilla koirilla oli joko sileä tai karkea karvapeite. Myöhemmin, mahdollisesti Irlannin ilmaston vuoksi, karkeasta karvasta tuli vallitseva. Eräs roomalainen konsuli kirjoitti näistä koirista ensimmäisen kerran vuonna 391 jKr, mutta ne olivat vakiintuneet Irlantiin jo ajanlaskun ensimmäisellä vuosisadalla, jolloin Setanta (eräs irlantilainen soturi, joka mm. joutui työskentelemään isäntänsä Culanin koirana) muutti nimensä Cu-Chulainniksi (Culanin koira). Ensimmäiseltä vuosisadalta on myös maininta Uisneachista (eräs Irlannin kansallissankareista), joka perheineen otti 150 koiraa mukaansa pakomatkalleen Skotlantiin. Irlantilaiset koirat olivat epäilemättä skotlanninhirvikoirien esivanhempia. Irlantilainen koirapari oli arvostettu lahja Euroopan, Skandinavian ja muidenkin maiden kuninkaallisten keskuudessa keskiajalta aina 1600-luvulle asti. Koiria lähetettiin Englantiin, Espanjaan, Ranskaan, Ruotsiin, Tanskaan, Persiaan, Intiaan ja Puolaan. 1400luvulla jokainen Irlannin kreivikunta veloitettiin ylläpitämään 24 susikoira suojelemassa viljelijöiden karjaa susien aiheuttamilta tuhoilta. Cromwellin laki vuodelta 1652 kielsi susikoirien maastaviennin, ja se auttoi kannan säilymisessä jonkin aikaa. Susien vähittäinen häviäminen ja koirien jatkuva ulkomainen kysyntä pienensi susikoirakannan lähes sukupolveton 1600-luvun lopulla.

Kiinnostus rotuun elpyi Irlannin nationalismin kasvamisen myötä 1800-luvun lopulla. Irlanninsusikoirasta tuli Irlannin kulttuurin ja kelttiläisen menneisyyden elävä symboli. Noihin aikoihin eräs määrätietoinen harrastaja, kapteeni G.A. Graham onnistui hankkimaan itselleen joitakin yksilöitä harvoista jäljelle jääneistä irlantilaisista susikoiratyypisistä koirista. Risteyttämällä niihin skotlanninhirvikoiria ja satunnaisesti venäjänvinttikoiria ja tanskandoggeja hän lopulta sai aikaan tyyppin, joka periytyi puhtaana sukupolvesta toiseen. Tämä hyväksyttiin lopulta rodun oikeutetuksi elvytykseksi. Irlannin Kennelklubi

myönsi irlanninsusikoirille oman luokan näyttelyssään huhtikuussa 1879, ja rotuyhdistys perustettiin vuonna 1885. Irlanninsusikoira nauttii jälleen samantapaista arvostusta kuin keskiajalla. Nykyään niitä omistetaan ja kasvatetaan melko runsaasti Irlannin ulkopuolellakin.

YLEISVAIKUTELMA: Irlanninsusikoira ei ole aivan niin raskas ja massiivinen kuin tanskandoggi, kuitenkin voimakkaampi kuin skotlanninhirvikoiria, jota se yleistyyiltään muutoin muistuttaa. Se on suurikokoinen ja kunnioitusta herättävä, hyvin lihaksikas ja vahvarakenteinen, silti tyylikäs. Liikkeet ovat vaivattomat ja tehokkaat, pää ja kaula ryhdikkäät, häntä on kärjestään hieman ylöspäin kaartunut. Tavoitteena on suuri koko, jolla tarkoitetaan säkäkorkeutta ja oikeassa suhteessa olevaa rungon pituutta. On toivottavaa saada keskimääräinen säkäkorkeus vakiintumaan uroksilla 81–86 cm:iin. Rodun tulee ilmentää voimaa, toiminnallisuutta, rohkeutta ja sopuisuutta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: ”Lampaita kotona, leijonia saalistaessaan.”

PÄÄ: Pitkä, tasainen ja korkea-asentoinen. Otsaluut ovat vain hieman koholla, silmien välissä on hyvin vähäinen uurre.

KALLO-OSA: Ei liian leveä.

KUONO-OSA: Pitkä ja kohtalaisesti kapeneva.

PURENTA: Ihannepurenta on leikkaava, tasapurenta hyväksytään.

SILMÄT: Tummat.

KORVAT: Pienet, ruusukorvat kuten englanninvinttikoiralla.

KAULA: Melko pitkä, hyvin vahva ja lihaksikas, kauniisti kaartunut, ei löysää leuanalus- eikä kaulanahkaa.

RUNKO: Pitkä; kylkiluut ovat taakse ulottuvat.

SELKÄ: Mieluummin pitkä kuin lyhyt.

LANNE: Hieman kaareva.

LANTIO: Lonkkien kohdalla hyvin leveä.

RINTAKEHÄ: Erittäin syvä ja kohtalaisen leveä; eturinta on leveä.

ALALINJA: Selvästi ylös vetäytynyt.

HÄNTÄ: Pitkä ja hieman kaartuva, kohtalaisen paksu ja runsaskarvainen.

RAAJAT

ETURAAJAT

LAVAT: Lihaksikkaat ja viistot, korostavat rinnan leveyttä.

KYYNÄRPÄÄT: Selvästi rungon alla, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KYYNÄRVARRET: Lihaksikkaat, voimakaslustoiset ja täysin suorat.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen suuret ja pyöreät, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Varpaat ovat hyvin kaarevat ja tiiviisti yhdessä; kynnet hyvin vahvat ja kaarevat.

TAKARAAJAT

REIDET: Pitkät ja lihaksikkaat.

POLVET: Kauniisti kulmautuneet.

SÄÄRET: Pitkät, vahvat ja hyvin lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälat.

LIIKKEET: Vaivattomat ja tehokkaat.

KARVAPEITE

KARVA: Karheaa ja kovaa rungossa, raajoissa ja päässä; erityisen karkeaa silmien yläpuolella ja parrassa.

VÄRI: Hyväksytyt värit ovat harmaa, juovikas (brindle), punainen, musta, puhtaanvalkoinen, kellertävä (fawn) tai mikä tahansa skotlanninhirvikoirilla esiintyvä väri.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: Toivottu keskikorkeus on uroksilla 81–86 cm, minimikorkeus uroksilla 79 cm ja nartuilla 71 cm.

PAINO: Minimipaino on uroksilla 54,5 kg ja nartuilla 40,5 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen. Liian kevyt tai liian raskas pää; liian korostuneet otsaluut; vaaleanpunaiset tai maksanruskeat silmäluomet; muun väriset kuin mustat huulet ja kirsu; hyvin vaaleat silmät; suuret, litteinä riippuvat korvat; lyhyt kaula; runsas leuanalusnahka; liian lyhyt runko; liian kapea tai liian leveä rintakehä; painunut, notko- tai aivan suora selkä; liikaa kiertynyt häntä; vääntyneet eturaajat, periksiantavat ranteet; kierteiset kypälät, hajavarpaisuus; heikko takaosa ja yleinen lihaksettomuus.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Rotumääritelmä kuvaa tasapainoista hyvin liikkuvaa peruskoiraa. Irlanninsusikoirassa ei tule olla liioiteltuja yksityiskohtia. Rotu on säilynyt melko muuttumattomana. Irlanninsusikoira on laukkaavista roduista suurin ja kookkain. Siinä yhdistyvät voima ja nopeus. Sen on oltava suurikokoinen, kunnioitusta herättävä, hyvin lihaksikas ja vahva, silti tyylikkästi rakentunut. Sen liikkeiden tulee olla vaivattomat ja tehokkaat. Kokonaisuus ja yleisvaikutelma ovat aina yksityiskohtia tärkeämmät. Rotu on säilynyt lähes ennallaan. Yksi syy saattaa olla suuri koko. Sitä ei voi jalostaa kookkaammaksi ja/tai vankemmaksi ilman, että tyyppi muuttuisi. Se ei olisi enää vinttikoiraa, eikä se liikkuisi kuin vinttikoiraa. Irlanninsusikoiran koko on tärkeä, mutta siitä ei saa tulla itsetarkoitus. Kokoa ei koskaan saa ihannoida terveen rakenteen kustannuksella. Koon alarajat: urokset 79 cm/54,5 kg, nartut 71 cm/40,9 kg. Suositeltava keskikorkeus uroksilla on 81–86 cm. Koko on kasvanut viimeisten 10 vuoden jakson aikana, iso osa uroksista on lähes 90 cm ja nartut ovat ihanneuroksen kokoisia. Tasapainoisuus, sopusuhtaisuus ja rotutyypilliset liikkeet ovat ulkomuotojalostuksessa tärkeämmät kuin pelkkä koko. Meidän ei tule jalostaa vain näyttelykoiria vaan terveitä ja hyväluonteisia koiria. (liite 1, 2, 3)

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Taulukko 12 Laatuarvostelut irlanninsusikoirilla vuosina 2014–2023

Vuosi	ERI	EH	H	T	EVA	HYL
2023	834	183	17	0	13	8
2022	702	156	26	1	4	14
2021	474	122	15	1	3	11
2020	166	35	11	0	1	1
2019	805	196	50	4	11	8
2018	645	133	24	2	9	2
2017	608	189	45	2	11	5
2016	669	184	45	3	8	7
2015	745	257	43	5	6	5
2014	1031	265	56	12	11	22

Vuoden 2020 ja 2019 alemmat luvut johtuvat Covid-19 aiheuttamasta kokoontumiskiellosta.

Tarkastelujaksolla 2014–2023 annettujen HYL- ja EVA-arvosanojen syyt:

HYL yhteensä	83 kpl
• väärä kulmahampaiden asento	16 kpl
• käytös	1 kpl
• muut syyt (kivekset, häntämutka, tyyppi)	1 kpl
• ei tietoa	65 kpl
EVA yhteensä	77 kpl

-väärä kulmahampaiden asento	1 kpl
-ikenien liikakasvu	1 kpl
-ontuu/liikkeitä ei voi arvostella	11 kpl
-ei tietoa	64 kpl

Ei tietoa kpl-määrät johtuvat siitä, että yhdistyksellä ei ole saatavilla kirjoitettuja arvosteluja, joista olisi selvinnyt palkintosijan syy.

Kulmahampaiden asentoon ja kapeaan alaleukaan on viime vuosina kiinnitetty yhä enemmän huomiota, mutta tuomarien linja purennan tulkinnessa on vielä kovin epäyhtenäinen. Seuraavaan RKO:n päivitykseen tulisi lisätä irlanninsusikoirien osalta kapeiden alaleukojen ja kulmahampaiden virheasentojen huomioiminen.

Hylkäävissä arvosanoissa huomiona vuoden 2014 erikoisnäyttelyn yhden tuomarin arvosteluissa 16 koiraa sai hylätyn tasapurennan vuoksi (ei ole hylkäävä virhe).

Jalostustarkastusten määrä on hyvinkin pieni, koska jalostuksen tavoiteohjelman mukaisesti jalostukseen käytettävillä koirilla on ollut vaadittavat näyttelytulokset. Jalostustoimikunta on tehnyt kasvattajavierailuja, joiden yhteydessä on suoritettu jalostustarkastuksia ja jälkeläistarkastuksia kasvattajan niin halutessa. (Liite 7)

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Irlanninsusikoiran tulee olla tasapainoinen, hyvin liikkuva vinttikoira. Saalistettavan eläimen takia on iso koko ollut tärkeä, mutta kokoa ei saa ihannoida terveen rakenteen kustannuksella. Ihannekokoihin tulisi jalostuksessa pyrkiä. Tasapainoisuus, sopusuhtaisuus ja rotutyypilliset liikkeet ovat ulkomuotojalostuksessa tärkeämmät kuin pelkkä koko.

Rotu on pysynyt pitkään melko samanlaisena, ja nykykoiran rakenne sallisi käyttötarkoituksen, johon se on aikoinaan jalostettu.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Irlanninsusikoiran ongelmia ovat väärät mittasuhteet, mm. matalaraajaisuus ja muut rodulle eityypilliset, kulmikkaan vaikutelman antavat linjat. Edelleen esiintyy jyrkkiä lantioita, mikä vaikuttaa koiran liikkeisiin. Liian suorat etuosat ja suorat ranteet usein yhdistyneenä ylikulmautuneeseen takaosaan ovat yleistymässä. On syytä kiinnittää huomiota myös rintakehän rakenteeseen, erityisesti rintalastan riittävään pituuteen. Liian korkealle nousevia häntiä esiintyy edelleen. Uusi liite: Tuomarikoulutuksen materiaali.

Yhtenä ongelmana tällä hetkellä ovat liikkeet, joista puuttuu tasapaino. Seistessä erittäin hyvän kokonaiskuvan omaavat koirat saattavat liikkua aivan kuin liikkeet kuuluisivat eri koiralle. Myös pettäviä takaliikkeitä esiintyy, takaosa on voimaton ja voima liikkeestä puuttuu. Koirat eivät kannata itseään ja niiden olemuksesta puuttuu ryhdikkyys.

Yksityiskohdista mainittakoon pää, silmät, korvat, pigmentti sekä turkki. Parhaimmistolla on erittäin hyvä pää: oikein muodostunut luusto, tummat silmät, jotka luovat oikean pehmeän ilmeen ja kauniit, ohuet ruusukorvat yhdistettynä oikeaan ”irlantilaiseen” ilmeeseen tummalla pigmentillä. Liian kapean alaleuan tulisi vaikuttaa palkintosijaa alentavasti näyttelyssä. Ongelmina ovat vieraat, hieman kovat ilmeet, liian karkeat kallo-osat, silmien pyöreä muoto ja vaalea väri.

Epätyypillisiä lappukorvia (korvasta puuttuu taitteet ja se roikkuu pään sivulla lappuna) on, ja tällä hetkellä kauniit pienet ruusukorvat ovat vähemmistönä. Pigmentit ovat pääsääntöisesti hyvät, joillakin yksilöillä vaihtelu kesän ja talven välillä on melko voimakas. Osittain rikkonainen huulipigmentti on suhteellisen yleistä. Turkin laatuun ja määrään tulee kiinnittää huomiota.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Irlanninsusikoirien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin yhdistyksen kevätkokouksessa 18.3.1995 ja se vahvistettiin Suomen Kennelliitossa 2.5.1995. Toinen tavoiteohjelma on hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa toukokuussa 2003. Tämän jälkeen tavoiteohjelmaa on päivitetty viiden vuoden välein. Luonteen suhteen ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Arkuuteen tulisi kuitenkin kiinnittää enemmän huomiota näyttelyiden laatuarvosteluissa. Ulkomuotojalostuksessa oikean tyyppin säilyttäminen on painopistealueista tärkein. Etuosiin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Samoin lantion rakennevirheisiin. Huomionarvoisia asioita ovat myös epätasapainoisesti kulmautuneet koirat, joilla on rodulle epätyypillisen liioitellut takakulmaukset yhdistettynä heikkoon etuosaan ja laskevaan selkälinjaan. Myöskään purentoja ei voi jättää huomiotta. Liian kapea alaleuka ja kulmahampaiden painuminen ikeneen on suhteellisen yleistä rodulla. Purentoihin tulee kiinnittää jatkossa tarkemmin huomiota. Rodunomainen, tehokas ja vaivaton liike tulee myös säilyttää. Valkoisen värin lisääntymiseen on kiinnitetty huomiota rodun kotimaassa Irlannissa.

Kasvattaminen Suomessa on ollut vapaata varsinkin, koska rodulla ei ole ollut PEVISA-ohjelmaa. Kennelliiton jalostustietojärjestelmä sekä The Irish Wolfhound Database ovat apuna helpottamassa kasvattajien jalostusvalintoja.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 13. Käytetyimpien urosten v 2014–2023 jälkeläistilasto (jtj 23.9.2024)

	Uros	Synt. vuosi	Pennut			Lonkat		Kynnärnivelet		Silmät	
			Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	STERN VOM WELZERBERG	2014	6	55	123	7%	*	7%	*	36%	45%
2	DE MAJODIAN WILD AND WISE	2016	7	38	16	5%	*	5%	*	18%	0%
3	SUSILAAKSO HULK	2015	4	32	45	6%	*	6%	*	12%	25%
4	LORIAN LOVELACE VON DER EICHENKOPPEL	2018	4	31	11	6%	*	6%	*	19%	83%
5	KNALLÅSEN'S QENT	2014	3	28	24	4%	*	4%	*	18%	80%
6	TSARSKAJA PRIHOT OLIVER RIVERWOLF	2014	3	26	51	0%	*	0%	*	27%	43%
7	ULSTER'S MR FANTASTIC OF DOSCARTHA	2021	3	26	0	0%	*	0%	*	0%	*
8	DWARS VALLEY PELTON	2017	6	26	34	0%	*	0%	*	50%	15%
9	SÉ OF LINDISFARNE	2018	3	26	9	4%	*	4%	*	12%	0%
10	YLI-KYMEN LEXUS	2016	5	25	45	4%	*	8%	*	36%	22%
11	PYATNITCA LARGO AT TINWHISTLE	2021	3	24	0	0%	*	0%	*	4%	*
12	DWARFS' VALLEY PHILIP	2017	3	24	7	8%	*	8%	*	12%	0%
13	MAMI'S BEARDIE SCOOPY DOO	2014	3	22	31	23%	80%	18%	50%	23%	40%
14	RIVERWOLF HALTI THE GIANT OF LAPLAND	2021	3	22	0	0%	*	0%	*	0%	*
15	SUSILAAKSO CEIN CONOR	2019	2	20	0	5%	*	5%	*	5%	*
16	DA CAPO VON DER OELMÜHLE	2016	2	19	0	11%	50%	5%	*	5%	*
17	DAHMRÄK'S HULK HOGAN	2019	2	17	7	0%	*	0%	*	12%	50%
18	DEBITUS COMIS CAESAR	2018	2	16	0	6%	*	6%	*	6%	*
19	RIVERWOLF JOST VAN DYKE	2015	2	15	24	0%	*	0%	*	40%	67%
20	COMEDIAS IT'S ABOUT LOYALTY	2018	3	15	26	20%	0%	20%	33%	20%	0%

Taulukko 13. Käytetyimpien narttujen v 2014–2023 jälkeläistilasto (jtj 23.9.2024)

	Narttu	Synt. vuosi	Pennut			Lonkat		Kynnärnivelet		Silmät	
			Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	RIVERWOLF VANILLA PORTER	2016	2	23	11	0%	*	0%	*	22%	20%
2	HARMAASUDEN BRUNHILDA	2014	3	23	40	30%	14%	35%	38%	30%	14%
3	SUSILAAKSO BNOBELIA	2018	2	23	0	4%	*	4%	*	9%	*
4	FILOMEIDES PRIMADONNA	2016	3	23	8	9%	*	9%	*	13%	33%
5	FERNMARK TYREN	2017	3	22	9	5%	*	5%	*	14%	33%
6	OSCAILTE HUAN HENNIE	2018	2	21	0	10%	50%	10%	50%	5%	*
7	FILOMEIDES RINSESSA	2018	2	18	0	0%	*	0%	*	6%	*
8	RIVERWOLF KOH-I-NOOR	2016	2	17	38	0%	*	0%	*	35%	17%
9	WIGLYWAGLY'S MONEY HONEY FOR TINWHISTLE	2019	2	17	0	0%	*	0%	*	6%	*
10	MACCAURA PLATINUM DOLLY OF MB	2014	3	16	19	31%	80%	19%	0%	25%	50%
11	HARMAASUDEN EMERALD	2017	2	16	7	25%	50%	25%	50%	19%	0%
12	DOSCARTHA HER ROYAL HIGHNESS	2016	2	15	0	0%	*	0%	*	7%	*
13	DOSCARTHA I STEAL YOUR HEART	2017	2	15	0	7%	*	7%	*	20%	100%
14	SUSILAAKSO AZZARRA	2017	2	15	9	7%	*	7%	*	13%	0%
15	TINWHISTLE'S SWAN LAKE	2015	4	14	21	0%	*	0%	*	14%	0%
16	SAPWOOD'S LAST CHANCE	2017	2	12	8	8%	*	8%	*	17%	0%
17	DE MAJODIAN NUIT A L'OPERA	2019	3	12	0	0%	*	0%	*	25%	0%
18	DUKESARUM GITTA	2019	1	12	0	0%	*	0%	*	0%	*
19	MAMI'S BEARDIE TENNESSEE TINATURNER	2016	2	12	13	8%	*	8%	*	17%	0%
20	SAMURAIWOOD'S ZZ TOP GIRL	2014	1	11	2	9%	*	9%	*	27%	0%

Taulukoiden 13 ja 14 jalostuskoirien tasoa tarkastellaan tässä lähinnä irlanninsusikoirien silmä-, lonkka- ja kynnärniveltilaston perusteella, koska toistaiseksi meillä ei ole juuri muita mitattavia tuloksia. Huomioon on otettava, että taulukoissa on mukana koiria, joiden jälkeläiset ovat vielä liian nuoria terveystutkimuksiin. Irlanninsusikoirilla ei ole aiemmin ollut PeViSaa, joten koirien tutkiminen on perustunut vapaaehtoisuuteen. Käytetyimpien koirien jälkeläisten tutkimusprosentit ovat pieniä, joten jälkeläisten omistajia pitäisi kannustaa suuremmissa määrin terveystutkimuksiin.

Kahdenkymmenen eniten käytetyn uroksen listalla toisen polven jälkeläisiä on neljällätoista (14/20). Viidellä eniten toisen polven jälkeläisiä (34, 45, 45, 51 ja 123 koiraa) omaavalla uroksella on kaikilla silmätarkastuslausunto ja yhdellä lisäksi sydänultra. Luustotutkimuksia ei ole yhdelläkään uroksella. Ulkomuodon osalta 4/5 on vähintään Suomen muotovalioita. Näiden koirien jälkeläisiä on tutkittu niin vähän, ettei niiden jalostusarvoa voi näiden tutkimusten osalta mitata. Näistä kolmen uroksen jälkeläisiä on lonkka- tai kynnärniveltutkittu 4–8 %, kahden ei yhtään. Silmien osalta tutkimusaktiivisuus on suurempaa, kaikkien viiden jälkeläisistä on tutkittu 12–50 %. Terveitä näistä oli 55–85 % ja suurin osa diagnooseista luokitellaan lieviksi.

Kahdenkymmenen eniten käytetyn nartun listalla toisen polven jälkeläisiä on kahdella toista (12/20). Neljästä eniten toisen polven jälkeläisiä (19, 21, 38 ja 40 koiraa) omaavasta nartusta kolmella on silmätarkastuslausunto, kahdelle on tehty myös sydänultra, lonkka- ja kynnärkuvaukset. Yhdellä nartuista on käyttökoetulokset sekä vinttikoirien maasto- että ratajuoksukilpailuista. Ulkomuodon osalta kaikki neljä narttua ovat vähintään Suomen muotovalioita. Näiden narttujen jälkeläisistä lonkka- tai kynnärniveltutkimustuloksia on vain kahdella, joten tuloksia tarvitaan vielä lisää. Myös narttujen osalta silmien tutkiminen on aktiivisempaa. Näiden neljän nartun jälkeläisistä on tutkittu 14–35 % ja terveitä näistä oli 50–100 %. Myös nartuilla suurin osa silmädiagnooseista oli lieviä.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Seuraavassa taulukossa esitellään viime tavoiteohjelman tavoitteiden toteutuminen:

Tavoite	Toimenpide	Tulos
<p><u>Jalostuspohja:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- geneettinen monimuotoisuus säilyy vähintään nykyisellä tasolla- vuosirekisteröinnit olisi hyvä olla 100–200 vuodessa- kiinnitetään huomiota jalostuspohjan mahdollisimman laajaan käyttöön- urosten ja narttujen suhdeluku 65–70 %- ylläpidetään rodun tunnettavuutta		<ul style="list-style-type: none">-10(20) urosta, joilla on tai ylittyy suositeltu 26 pentua. (kohta 4.1)- 6(20) nartulla pentueita enemmän kuin 2-rekisteröinnin ovat pysyneet yli 100:ssa mutta ovat laskeneet huippuvuosista-vuosina 21–23 lähes 20 % pentueista ylitti sukusiitoskertoimen 6,25 %- yhteenvetona voidaan todeta, että geneettinen monimuotoisuus on laskenut. Tehollinen populaatio on laskenut 10 v 99->71.
<p><u>Käyttäytyminen, luonne ja käyttöominaisuudet:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- päivittäisessä elämässä toimiva hyvä luonne, ei pelokas tai aggressiivinen- vinttikoiria, jonka kanssa voi harrastaa monipuolisesti	<ul style="list-style-type: none">- jalostusneuvontaa tilastotietoja hyödyntäen- käyttäytymisen jalostustarkastusten hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none">-kahden tehdyn käyttäytymisen jalostustarkastuksen perusteella voidaan sanoa, että irlanninsusikoira on pääpiirteittäin säilyttänyt rodunomaisen luonteensa-nuorilla koirilla näkee enemmän epävarmuutta ja arkuutta-aggressiiviset koirat ovat harvinaisia poikkeuksia-järjestämällä käyttäytymisen jalostustarkastuksia, saamme paremman kokonaiskuvan luonteiden kehittymisestä
<p><u>Terveys ja lisääntyminen:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- jalostuskoirille tehdään DCM-sydänsairauden varalta sydänultra	<ul style="list-style-type: none">- rj osallistuu sydänultrauksen tutkimuskuluihin- jalostussuosituksat:	<ul style="list-style-type: none">-sydänultrien määrä on lisääntynyt mutta edelleen vain muutamassa yhdistelmässä on

<ul style="list-style-type: none"> - käytetään vanhempia uroksia jalostuksessa - silmäsairaudet eivät lisääny 	<ul style="list-style-type: none"> * jalostuskoirilta vaaditaan silmälausunto, voimassa 24kk * pentue testataan maksashuntin varalta ennen luovutusta - pentuvälitys käyttää yhdistelmistä ”täyttää / ei täytä” merkintöjä 	<p>molemmat yksilöt tutkittu sydämen osalta</p> <ul style="list-style-type: none"> - silmälausunto löytyy lähes kaikilta jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä mutta ei kaikilta -muut terveystutkimukset esim. luustokuvaukset ovat lisääntyneet - pennut tutkitaan maksashuntin varalta ja tulokset julkaistaan yhdistyksen nettisivuilla. Noin puolet kasvattajista toimittaa yhdistykselle shunttitestien tulokset. -vain harvat kasvattajat käyttävät yhdistyksen pentuvälitystä tai pyytävät yhdistelmälleen hyväksynnän.
<p><u>Ulkomuoto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - terve ja liioittelematon rakenne - rodunomainen ulkomuoto - pään tyypin säilyttäminen - kapeita alaleukoja tai vääräasentoisia kulmahampaita omaavia ei käytetä jalostukseen 	<ul style="list-style-type: none"> - ulkomuototuomareiden koulutus - tuomarikollegioiden järjestäminen - jalostustarkastukset ja niiden yhteenveto - jälkeläistarkastukset - jalostussuositus: näyttelytulosvaatimukset 	<ul style="list-style-type: none"> - ulkomuototuomarikoulutuksessa tulee vielä enemmän painottaa hyvän purenan tärkeyttä. Liian kapea alaleuka edelleen ongelma - ulkomuototuomarikoulutuksessa tulee myös korostaa liikkeiden tärkeyttä -pään tyypin säilyttämiseen tulee kiinnittää huomiota -otamme käyttöön Kennelliiton ulkomuodon jalostustarkastuskaavakkeen ja lisätään jalostustarkastuksia -jälkeläistarkastuksia ei ole järjestetty -jalostuskoirilla näyttelyvaatimus: vähintään kaksi (2) laatuarvostelun erittäin hyvä (EH) palkintoa virallisesta näyttelystä kahdelta eri tuomarilta. Toinen palkinnoista on saavutettava vähintään 18

		kuukauden iässä tai jalostustarkastus
--	--	---------------------------------------

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Rodun jalostuksen tavoitteena on terve, liioittelematon rakenne, rodunomainen ulkomuoto ja oikea rotutyyppe, sekä päivittäisessä elämässä toimiva luonne. Rodun geneettinen monimuotoisuus on laskenut viimeisen 10 vuoden aikana. Rotujärjestön tavoite on populaation kokonaistilanteen parantaminen. Rekisteröintien määrä olisi hyvä olla 100–200 vuodessa. Jalostuksessa tulee suosia mahdollisimman erisukuisia yksilöitä. Yksittäisen uroksen pentuemäärä ei saisi ylittää 5 % neljän vuoden aikana rekisteröityjen pentujen määrästä. Nartulle ei suositella kuin 2, maksimissaan 3 pentuetta. Sukusiitoskertoimiin tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota, eikä kerrointa 6,25 % tulisi ylittää. Jos samanaikaisesti huolehditaan siitokseen käytettävien koirien määrästä, niin että suhdeluku saataisiin pidettyä ennallaan 65–70 % (urosten määrä nartuista), geneettisen monimuotoisuuden pieneneminen saataisiin pysäytettyä.

Tärkeä tavoite on myös luonteen säilyttäminen nykyisellä tasolla. Maineesta ”lempeänä jättiläisenä” on pidettävä kiinni, ja siksi luonteen tulisi olla tärkeä jalostuskriteeri kaikille kasvattajille. Nykyään meillä on vuositason muutamia tapauksia, jotka saavat näyttelyissä laatuarvostelun hylätty tai EVA luonteesta johtuen. Rodussa esiintyvä arkuus on ongelma myös koirien oman elämänlaadun kannalta. Arkuus/rohkeus on ominaisuus, joka on voimakkaasti perinnöllinen eli siihen on mahdollista vaikuttaa. Rotujärjestö on ottanut käyttöön kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksen vuoden 2019 alusta ja toivoo, että jalostukseen käytettävät yksilöt testataan ennen jalostuskäyttöä.

Silmäongelmat on tiedostettu, ja kasvattajat tutkituttavatkin kasvattejaan ennen mahdollista jalostuskäyttöä. Rodun ensimmäinen PeViSa-ohjelma vuosille 2025–2029 tuo sydänultrauksen pakolliseksi jalostuskoirille sekä tulee asettamaan rajoituksia jälkeläismäärille. Ohjelman avulla yritetään ohjata kasvattajia suosimaan iäkkäämpiä uroksia jalostuksessa. Suosituksissa kiinnitetään entistä enemmän huomiota myös luustokuvauksiin ja uusien suositusten mukaan kaikista jalostuskoirista tulisi olla kyynärkuvat. Myös lonkka-, selkä- ja olkapäiden kuvaus olisi suositeltavaa ennen jalostuskäyttöä.

Useissa eri maissa on käynnissä laajoja tutkimuksia DCM:n ja luusyövän geeniperimän löytämiseksi, ja näistä toivotaan tulevaisuudessa menetelmiä näiden ikävien sairauksien vähentämiseen. Kasvattajilla on mahdollisuus etsiä mm. pitkäikäisiä linjoja käyttämällä Kennelliiton Jalostustietojärjestelmää ja The Irish Wolfhound Databasea.

Jalostusneuvontaa helpottavat Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä, The Irish Wolfhound Database ja yhdistyksen keräämät tiedot rodun tilasta kasvattajille ja omistajille lähetettyjen kyselyiden avulla. Irlanninsusikoiran nykyiseen käyttötarkoitukseen tulevaisuus tuskin tuo muutoksia, rotu on vinttikoiria, jonka kanssa voi harrastaa monipuolisesti.

Ulkomuotojalostuksessa oikean tyyppin säilyttäminen on painopistealueista tärkein. Etuosiin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Samoin lantion rakennevirheisiin. Huomion arvoisia asioita ovat myös epätasapainoisesti kulmautuneet koirat, joilla on rodulle epätyypillisen liioitellut takakulmaukset yhdistettynä heikkoon etuosaan ja laskevaan selkälinjaan. Liian kapea alaleuka ja kulmahampaiden painuminen ikeneen on suhteellisen yleistä rodulla. Purentoihin tulee kiinnittää jatkossa tarkemmin huomiota. Rodunomainen, tehokas ja vaivaton liike tulee myös säilyttää.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Läheinen sukusiitos: Jalostuksen tavoiteohjelman vaatimusten täyttävien yhdistelmien sukusiitosasteen on oltava alle 6,25 %. Suurin osa kasvattajista alittaa tämän vaatimuksen. Lasketaan viiden (5) sukupolven mukaan.

Näyttelyvaatimukset: Jalostuksen tavoiteohjelman vaatimuksia ei täytä koira, josta ei ole riittäviä tietoja sen arvioimiseksi. Tarvittavat tiedot saadaan joko näyttelymenestyksen avulla tai jalostustarkastuksen perusteella.

Jalostukseen käytettävällä nartulla on oltava vähintään kaksi (2) laatuarvostelun erittäin hyvä (EH) palkintoa virallisesta näyttelystä kahdelta eri tuomarilta. Toinen palkinnoista on saavutettava, kun narttu on vähintään 18 kuukauden ikäinen. Narttu voidaan hyväksyä jalostukseen käytettäväksi myös ainoastaan jalostustarkastuksen perusteella.

Jalostukseen käytettävällä uroksella on oltava vähintään kaksi (2) laatuarvostelun erittäin hyvä (EH) palkintoa virallisesta näyttelystä kahdelta eri tuomarilta. Toinen palkinnoista on saavutettava, kun uros on vähintään 18 kuukauden ikäinen. Uros voidaan hyväksyä siitokseen käytettäväksi myös ainoastaan jalostustarkastuksen perusteella.

Rotu hakeutuu PeViSa-ohjelmaan (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) tämän jalostuksen tavoiteohjelman astuessa voimaan.

Ikä ja jälkeläismäärä:

Nartun ikä astutushetkellä vähintään 24 kk.

Uroksen ikä astutushetkellä vähintään 18 kk ja urokselle rekisteröidään maksimissaan 15 pentua alle 3 vuoden iässä. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Elinikäinen jälkeläisrajoitus on 40 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Sydän:

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva sydänultra ja 5 min EKG. Alaikäraja on 18 kk ja tutkimus voimassa 12 kk.

Silmät:

Kaikilla jalostukseen käytettävillä koirilla tulee olla voimassa oleva silmätutkimuslausunto. Alaikäraja on 12 kk ja lausunto voimassa 24 kk.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia.

Muut vaatimukset jalostukseen käytettävillä koirilla:

Täyttääkseen jalostuksen tavoiteohjelman vaatimukset, uroksella, jonka spermaa on pakastettu Suomessa vuonna 2014 tai sen jälkeen, vaaditaan silmälausunto.

Yleisenä periaatteena pidetään sitä, että koiraa, jolla on lievä silmäsairaus, voidaan yhdistää terveeseen kumppanin kanssa. Koiraa, jolla on vakava silmäsairaus, ei saa käyttää jalostukseen. ECVO-lomakkeessa kohdassa: *Kuvailevat kommentit* ruksi kohdassa lievä, kohtalainen tai vakava.

Kumppanin täytyy olla täysin terve:

mRD, gRD

PHTVL/PHPV 1 ja 2, distichiasis

punktaatti, saumalinjan kärki, saumalinja,

nukleaari rengas, nukleaari

lasikuitu/pulverulentti katarakta

korneadystrofia PPM: (iris-iris)

vilkkuluomen ruston kiertymä

muut lievät silmäsairaudet

Ei jalostuskäyttöön:

tRD

PPM:(iris-linssi, iris-kornea)

PHTVL / PHPV: 2–6, posteriori polaarinen ja kortikaalinen katarakta

papillan hypoplasia / mikropapilla

PRA

Kyynärnivel: Jalostukseen käytettävät koirat tulee kuvata ennen jalostuskäyttöä. Kuvauksen alaikäraja 18 kk. Tuloksen 2 saaneen koiran saa yhdistää vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa.

Luonne:

Koiraa, joka on saanut kaksi kertaa laatupalkinnon hylätty luonteensa vuoksi näyttelystä 24 kuukautta täytettyään tai on jalostustarkastuksessa tai muussa virallisessa tapahtumassa todettu araksi tai aggressiiviseksi, ei saa käyttää jalostukseen.

Lisääntyminen:

Jalostuksen tavoiteohjelman mukaan narttua saa käyttää jalostukseen korkeintaan kolme kertaa.

Koira, joka ei astu tai anna normaalisti astua ei myöskään täytä jalostuksen tavoiteohjelman asettamia vaatimuksia.

Tuontisperman kohdalla noudatetaan SKL:n kulloinkin voimassa olevia määräyksiä.

Muita kriteereitä:

Mikäli nartulle on tehty keisarileikkaus kaksi kertaa, sitä ei suositella enää käytettäväksi jalostukseen.

Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on kahdessa eri pentueessa shunttipentu/ shunttipentuja.

Jalostuksen tavoiteohjelman vaatimuksia ei täytä yhdistelmä, joissa jalostukseen käytettävällä koiralla on purentavika (ylä- tai alapurenta tai niin kapea alaleuka, että molemmat tai toinen alakulmahammas osuu ikeneen tai jopa kitalakeen).

Jalostuksen tavoiteohjelman vaatimuksia ei myöskään täytä yhdistelmä, jossa kummallakin jalostukseen käytettävällä koiralla on piilokiveksinen täysveli.

Kasvattaja on velvollinen noudattamaan Suomen Kennelliiton koiran kauppaa koskevia määräyksiä. Kasvattajan kannattaa tutustua Kennelliiton julkaisemaan ”Kasvattajan käsikirjaan”, jossa on myös lueteltu Kennelliiton vaatimukset pennun/pentueen rekisteröinnille. Rotujärjestö suosittelee, että kaikki kasvattajat allekirjoittavat Kennelliiton kasvattajasitoumuksen.

Irlanninsusikoiran pennun suositeltu luovutusikä on, 10 viikkoa, kuitenkin vähintään 8 viikkoa. Pennun kaupasta on tehtävä kirjallinen sopimus Suomen Kennelliiton tai vastaavan sisältöisellä kaavakkeella. Kasvattajan on annettava kirjalliset ruokinta- ja hoito-ohjeet sekä luovutettava rekisteritodistus viimeistään kahden kuukauden kuluttua kauppasumman maksamisesta. Mikäli pennussa ilmenee perinnöllisiä sairauksia tai vikoja, tulee kasvattajan ilmoittaa niistä sekä jalostustoimikunnalle että uroksen omistajalle.

Koko pentue on testattava portokavaalisen maksashuntin varalta. Maksashunttitestien tulokset toimitetaan jalostustoimikunnalle koko pentueesta yksilöityinä kokonaisuudessaan ja sappihappoarvoineen. Tulokset julkaistaan yhdistyksen toimesta. Tutkimustulokseksi riittävät yhden verinäytteen tulokset (sappihapot) otettuna 2 tuntia ruokailun jälkeen. Pennut testataan aikaisintaan 7 viikon iässä ja poikkeavat sappihappoarvot varmistetaan uudella verikokeella noin 2 viikkoa ensimmäisestä testistä. Yhdistelmää, josta on syntynyt shunttipentu/-pentuja, ei saa uusia.

Suositukset jalostukseen käytettäville koirille:

Lonkanivel: Jalostukseen käytettävät koirat suositellaan kuvattavaksi ennen jalostuskäyttöä. Kuvauksen alaikäraja 18 kk. D-lausunnon saanut koira suositellaan yhdistämään vain terveen (A tai B) kumppanin kanssa.

Olkaniivel: Jalostukseen käytettävät koirat suositellaan kuvattavaksi ennen jalostuskäyttöä. Kuvauksen alaikäraja 18 kk. Tuloksen *tulkinnanvarainen* saanut koira suositellaan yhdistämään vain terveen tuloksen saaneen koiran kanssa.

Selkäkuvaus (spondyloosi ja LTV): Jalostukseen käytettävät koirat suositellaan kuvattavaksi ennen jalostuskäyttöä. Kuvauksen alaikäraja 24 kk. Käytettäessä spondyloosia sairastavaa koira pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia (SP1). Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Yhdistys pyrkii edesauttamaan pitkäjänteistä jalostusta rodussa jalostustoimikunnan ja kasvattajien välisellä yhteistyöllä. Yhdistys järjestää käyttäytymisen jalostustarkastuksia. Lisäksi jalostustoimikunta järjestää ulkomuodon jalostus- ja jälkeläistarkastuksia, arvostelukokeet erikoiskoulutuksineen ulkomuototuomareille, kasvattajapäiviä sekä kaikille avoimia rotupäiviä, joissa teemat vaihtelevat.

PeViSa-ohjelma vuosille 2025–2029 sekä jalostuksen tavoiteohjelman luustokuvaussuositukset tuovat lisää tutkittua tietoa rodun terveystilanteesta. Yhdistys tukee terveystutkimuksia järjestämällä joukkotarkastuksia niin sydämen kuin luuston osalta sekä maksamalla tukirahaa, joka vuosi erikseen määritellyistä terveystutkimuksista. Jalostustoimikunta seuraa vuosittain jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista sekä julkaisee jalostus- ja terveystutkimustilastoja. Eryityisesti sukusiitoskertoiimiin ja jälkeläismääriin tulee kiinnittää huomiota. Yhdistys jatkaa shunttitestituloksien keräämistä ja julkaisemista.

Jalostustoimikunnan tulee seurata rodun terveystilannetta ja siinä tapahtuvia muutoksia kotimaassa ja ulkomailla sekä tiedottaa niistä. Rotujärjestö julkaisee terveyteen, hoitoon ja harrastamiseen liittyviä artikkeleita.

Yhdistys järjestää vuosittain rodun erikoisnäyttelyn ja epävirallisen Club Show:n. Käyttöpuolella juostaan rodun maastomestaruuksista sekä järjestetään yhdessä Skotlanninhirvikoirien kanssa Harmaiden Harkat, jossa aloitteleva harrastaja pääsee tutustumaan rata- ja maastojuoksuun.

Ulkomuototuomareiden koulutuksessa painopistealueista todettakoon, että tärkeintä on koiran tasapainoisuus ja rodunomainen itsevarma käyttäytyminen sekä oikea rakenne, joka mahdollistaa rodulle tyypilliset vaivattomat, joustavat ja tehokkaat liikkeet. Koiran mahdollisimman suuri koko ei saa olla itsetarkoitus. Erityisesti liian kapeat alaleuat, virheasentoiset kulmahampaat sekä arkuus tulee huomioida laatuarvostelussa.

Yhdistyksen pentuvälityksen kautta välitetään pentuja maininnalla täyttää/ei täytä jalostuksen tavoiteohjelman asettamia vaatimuksia. Kasvattajan tulee olla Suomen Irlanninsusikoirat ry:n jäsen sekä mahdollisen kennelnimen tulee olla Suomen Kennelliiton kulloinkin voimassa olevien määräysten mukaisesti hyväksymä. Kasvattajalla ei saa olla Suomen Kennelliiton määrittämiä kurinpidollisia rangaistuksia. Pentuvälitystä hoitaa hallituksen nimeämä(t) henkilö(t).

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Uhat ja mahdollisuudet on esitetty taulukossa.

Taulukko 14, uhat

Uhat	Ratkaisut
Lisääntymisongelmien pakeneminen	Sperman talteenotto hedelmällisiltä uroksilta myöhemmin käytettäväksi sekä luonnollisten astutusten suosiminen
Lyhyt elinikä	Pitkäikäisten linjojen suosiminen
Kannan koko liian pieni	Geenipoolin pitäminen riittävän laajana
Hyvin samoja linjoja esiintyy ympäri maailmaa	Geenipoolin pitäminen riittävän laajana
Arasti käyttäytyviä/arkoja sekä ei rodunomaisesti käyttäytyviä koiria on rodussa	Suositaan jalostuksessa rodunomaista luonnetta. Apuna käytetään käyttäytymisen jalostustarkastusta.
Vakavimmat terveysongelmat (sydän ja syöpä) ovat vaikeita vastustettavia	Suositaan jalostuksessa iäkkäämpiä terveitä yksilöitä
Kasvuhäiriöitä vaikea poistaa kokonaan	Pyritään vaikuttamaan jalostusvalinnoilla

Taulukko 15, mahdollisuudet

Mahdollisuudet	Toimenpiteet
Luonteen säilyminen hyvänä todennäköistä, koska luonteisiin kiinnitetään huomiota	Virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus, MH-luonnekuvaus ja/tai luonnetestit lisäävät tietoa irlanninsusikoiran luonteesta
PeViSa-ohjelma ja lisääntynyt luuston tutkiminen	Julkisen tiedon lisäämisellä pyritään vähentämään sairauksien esiintyvyyttä
Kasvattajien opastamisella, avoimuudella ja yhteistyöllä saadaan aikaan paljon hyvää	Vuosittaiset kasvattajapäivät ja avoin tiedottaminen auttaa kasvattajia jalostusvalintojen tekemisessä
Rodun alkuperäisten hyvien ominaisuuksien säilyttäminen	Jalostusvalinnat, tuomarien kouluttaminen sekä kasvattajapäivien järjestäminen vuosittain
Kansainvälisen yhteistyö	FIWC-konferenssi, IW-database, IW World-lehti

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Kasvattajat ovat ensisijaisesti vastuussa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamisesta.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2025	<ul style="list-style-type: none"> - Eliniän kyselyn tulosten analysointi ja julkaisu - Materiaalien järjestäminen ja arkistointi - Terveyskysely sekä kasvattajille että omistajille - Terveystutkimusten laajentaminen jalostuskoirien lisäksi kaikille koirille

	<ul style="list-style-type: none"> - Yhdistyksen nettisivujen jalostus osion tekstien läpikäynti ja uudistaminen
2026	<ul style="list-style-type: none"> - Terveyskyselyn tulosten analysointi ja julkaisu - Rotupäivät, vaihtuvat aiheet - Mahdollisten geenitestien näytteenotto tilaisuuksien järjestäminen
2027	<ul style="list-style-type: none"> - PeViSa ohjelmasta saatujen tulosten analysointi - Eliniän kyselyn uudistaminen
2028	<ul style="list-style-type: none"> - Jto/PeViSa-ohjelman päivittäminen vuosille 2030–2034 - Terveyskyselyn uudistaminen - Elinikä kyselyn tulosten analysointi ja julkaisu - Rotupäivät, vaihtuvat aiheet - Mahdollisten geenitestien näytteenotto tilaisuuksien järjestäminen
2029	<ul style="list-style-type: none"> - Jto/PeViSa-ohjelman päivittäminen vuosille 2030–2034 - Terveyskyselyn tulosten analysointi ja julkaisu
Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvattajapäivät luento avoin kaikille - Ulkomuodon- ja käyttäytymisen jalostustarkastukset - Pentuvälityksen ylläpito - Joukkotarkastusten järjestäminen - JTO toteutumisen seuranta - Jalostus tilastojen julkaiseminen ja analysointi - Terveystutkimusten tulosten analysointi ja julkaisu

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen mukaan toimikunta on vastuussa tavoiteohjelman toteutumisen seurannasta. Koska jalostustoimikunta on hallituksen alaisuudessa, hallitus kuitenkin viime kädessä valvoo tavoiteohjelman noudattamista. Rotujärjestö on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Jalostustoimikunta on velvollinen raportoimaan vuosittain tekemässään toimintakertomuksessa omana osanaan sekä tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta että asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Näihin kuuluu yhteenveto edellisen vuoden rekisteröinnistä, sukusiitosprosentti, urosten jälkeläismäärät, suhdeluku käytetyt urokset/nartut. Jalostustoimikunnan toimintakertomus on julkaistava yhdistyksen lehdessä.

Jalostuksen tavoiteohjelman on kokonaisuudessaan oltava luettavissa yhdistyksen nettisivulla ja se löytyy myös kennelliiton jalostustietojärjestelmästä. Sitä päivitetään tarvittaessa, kuitenkin viiden vuoden välein. Kun siihen suunnitellaan muutoksia, nämä muutokset esitellään yhdistyksen kokoukselle ja yhdistyksen kokous hyväksyy ne. Muutokset tulee julkaista kaksi (2) viikkoa ennen yleiskokousta, jossa muutokset käsitellään.

7. LÄHTEET

1. Phyllis Gardner, publ. E. Murphy, 1981: The Irish Wolfhound
2. Elizabeth C. Murphy, 1985: Raising, showing and breeding The Irish Wolfhound
3. Joel Samaha, 1991: The New Complete Irish Wolfhound
4. Suomen Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmä
<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=160>
5. <http://www.elainlaakari.fi/koiran.luusyopa-eli-osteosarkooma>
6. Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

7. Koira-Kissaklinikka, <https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkelit/mahalaukun-laajentuma-ja-kiertyma>
8. Seppo Lamberg: Maksasairaudet, Kasvattajapäivät 2015
9. <https://evidensia.fi/hoitovinkit/osteokondroosi-kyynarnivelen-kasvuhairiot/>
10. LUKE:n raportti, Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen: Osa III: Koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit 2. painos, <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554104>
11. Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/koiran-terveystutkimukset/olkanivelen-oc>
12. Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>
13. Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>
14. Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio>
15. SIRL ry 50 v juhlaulkaisu, Spondyloosi irlanninsusikoirilla (Anu Lappalainen, ELT)
16. SIRL ry 50 v juhlaulkaisu, Uusiutuva keuhkokuume irlanninsusikoirilla (Sanna Viitanen, ELT)
17. SIRL ry 50 v juhlaulkaisu, Päivitystä koirien kardiomyopatiaan -onko kaikki geneissä? (E. Dutton, UK, J. Lopez-Alvarez, Spain)
18. SIRL ry 40 v juhlaulkaisu, Pentuhalvaus, mitä se on? (Sigita Cizinauskas, Erikoiseläinlääkäri)
19. Suomen Vinttikoiraliitto, Vinttikoirien maastokokeiden arvostelun ohjeet
20. <https://evidensia.fi/hoitovinkit/koiran-epilepsia/>
21. <https://sirl.fi/jalostus-ja-terveys/pentu-ja-rescuevalitys>
22. MMT Katariina Mäki Sukusiitos, SKL artikkelit 2016
23. MMT Katariina Mäki Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja 2013
24. MMT Katariina Mäki Tehollinen populaatiokoko 2009

8. LIITTEET

1. Rotumääritelmä, hyväksytty FCI 2.4.2001
2. Rotumääritelmän tulkinta
3. Rotumääritelmän suomennos 19.3.2003 SKL-FKK
4. Kasvattajille 2017 tehdyn kyselyn kooste
5. Irlanninsusikoiran ihanneprofiili käyttäytymisen jalostustarkastuksessa
6. Ulkomuodon jalostustarkastuskaavake
7. Jalostustoimikunnan toimintaohje päivätty 24.4.2018

Liite 1.

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (AISBL)

SECRETARIAT GENERAL: 13, Place Albert 1er B – 6530 Thuin (Belgique)

02.04.2001/EN

FCI-Standard N° 160

IRISH WOLFHOUND

COUNTRY OF ORIGIN: Ireland.

DATE OF PUBLICATION OF THE ORIGINAL VALID STANDARD: 13.03.2001.

UTILIZATION: Up to the end of the 17th century, Irish Wolfhounds were used for hunting wolves and deer in Ireland. They were also used for hunting the wolves that infested large areas of Europe before the forests were cleared.

CLASSIFICATIONS FCI: Group 10 Sighthounds.
Section 2 Rough-haired Sighthounds.
Without working trial.

BRIEF HISTORICAL SUMMARY: We know the continental Celts kept a greyhound probably descended from the greyhound first depicted in Egyptian paintings. Like their continental cousins, the Irish Celts were interested in breeding large hounds. These large Irish hounds could have had smooth or rough coats, but in later times, the rough coat predominated possibly because of the Irish climate. The first written account of these dogs was by a Roman Consul 391 A.D. but they were already established in Ireland in the first century A.D. when Setanta changed his name to Cu-Chulainn (the hound of Culann). Mention is made of the Uisneach (1st century) taking 150 hounds with them in their flight to Scotland. Irish hounds undoubtedly formed the basis of the Scottish Deerhound. Pairs of Irish hounds were prized as gifts by the Royal houses of Europe, Scandinavia and elsewhere from the Middle ages to the 17th century. They were sent to England, Spain, France, Sweden, Denmark, Persia, India and Poland. In the 15th century each county in Ireland was required to keep 24 wolfdogs to protect farmers' flocks from the ravages of wolves. The Cromwellian prohibition (1652) on the export of Wolfhounds helped preserve their number for a time but the gradual disappearance of the wolf and continued demand abroad reduced their numbers almost to the point of extinction by the end of the 17th century.

The revival of interest in the breed accompanied the growth of Irish nationalism in the late 19th century. The Irish Wolfhound became a living symbol of Irish culture and of the Celtic past. At this time, one determined enthusiast, Capt. G A Graham, set about obtaining some of the few remaining hounds of the Wolfhound type that could still be found in Ireland, and with the use of Deerhound blood and the occasional outcross of Borzoi and Great Dane, he eventually achieved a type of dog that bred true in every generation. The results were ultimately accepted as a legitimate revival of the breed. The Irish Kennel Club scheduled a class for Irish Wolfhounds at their show in April 1879, and a club was formed in 1885. The Irish Wolfhound now enjoys once again something of the reputation that it had in the Middle Ages. Wolfhounds are now owned and bred in fairly large numbers outside of Ireland.

GENERAL APPEARANCE: The Irish Wolfhound should not be quite so heavy or massive as the Great Dane, but more so than the Deerhound, which in general type he should otherwise resemble. Of great size and commanding appearance, very muscular, strongly though gracefully built, movements easy and active; head and neck carried high; the tail carried with an upward sweep with a slight curve towards the extremity.

Great size, including height at shoulder and proportionate length of body, is the desideratum to be aimed at, and it is desired to firmly establish a race that shall average 32 inches (81cm) to 34 inches (86cm) in dogs, showing the requisite power, activity, courage and symmetry.

BEHAVIOUR AND TEMPERAMENT: "Lambs at home, lions in the chase".

HEAD: Long and level, carried high; the frontal bones of the forehead very slightly raised and very little indentation between the eyes.

CRANIAL REGION:

Skull: Not too broad

FACIAL REGION

Muzzle : Long and moderately pointed.

Teeth : Scissor bite ideal, level acceptable.

EYES : Dark.

EARS : Small, rose ears (Greyhound like in carriage).

NECK : Rather long, very strong and muscular, well arched, without dewlap or loose skin about the throat.

BODY : Long, well ribbed up.

Back : Rather long than short.

Loins : Slightly arched

Croup : Great breadth across hips

Chest : Very deep, moderately broad, breast wide.

Ribs : Well sprung

Belly : Well drawn up.

TAIL: Long and slightly curved, of moderate thickness, and well covered with hair.

LIMBS**FOREQUARTERS** :

Shoulders : Muscular, giving breadth of chest, set sloping.

Elbows : Well under, neither turned inwards nor outwards.

Forearm : Muscular, heavily boned, quite straight

HINDQUARTERS :

Thighs : Long and muscular.

Stifle : Nicely bent.

Second thigh : Well muscled, long and strong.

Hocks : Well let down and turning neither in nor out.

FEET : Moderately large and round, neither turned inward nor outwards. Toes, well arched and closed. Nails, very strong and

curved.

GAIT / MOVEMENT : Movements easy and active.

COAT

HAIR : Rough and hard on body, legs and head; especially wiry. Hair over eyes and beard especially wiry.

COLOUR AND MARKINGS : The recognised colours are grey, brindle, red, black, pure white, fawn or any colour that appears in the Deerhound

SIZE AND WEIGHT :

Desired height : averaging 32 inches (81cm) to 34 inches (86cm) in dogs.

Minimum height : Dogs 31 inches (79 cm).

Minimum weight : Dogs 120 pounds (54.5kg).

Minimum height : Bitches 28 inches (71 cm).

Minimum weight : Bitches 90 pounds (40.5 kg).

FAULTS : Any departure from the foregoing points should be considered a fault and the seriousness with which the fault should be regarded should be in exact proportion to its degree and its effect upon the health and welfare of the dog.

- Too light or too heavy a head.
- Too highly arched frontal bone.
- Crooked forelegs; weak pasterns.
- Weak hindquarters and a general want of muscle.
- Too short in body.
- Back sunken or hollow or quite straight.
- Large ears and hanging flat to the face.
- Twisted feet.
- Spreading toes.
- Short neck; full dewlap.
- Chest too narrow or too broad.
- Tail excessively curled.

- Nose of any colour other than black.
- Lips of any colour other than black.
- Very light eyes. Pink or liver coloured eyelids.

DISQUALIFYING FAULTS:

- Aggressive or overly shy dogs.
- Any dog clearly showing physical or behavioural abnormalities.

N.B.:

- Male animals should have two apparently normal testicles fully descended into the scrotum.
- Only functionally and clinically healthy dogs, with breed typical conformation should be used for breeding.

Liite 2.

ROTUMÄÄRITELMÄN TULKINTA

<p>Irlanninsusikoiria on rodun historian aikana kasvatettu pääasiallisesti metsästystaitojen vuoksi. Susikannan kuoltua sukupuuttoon Brittein saarilta, rotua ei ollut enää tarvetta kasvattaa. Kirjallisen rotumääritelmän tekeminen oli yksi ehto rodun säilymiselle mahdollisimman aitona. Kapteeni George Augustus Graham ja eversti Garnier laativat irlanninsusikoiralle rotumääritelmän v. 1885. Painotettakoon, että nykyään käytössä oleva rotumääritelmä on kaikilta keskeisiltä osin alkuperäisen kaltainen, kielellisiä muutoksia toki on tullut vuosien varrella. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet v. 2001, kun ennen osana rotumääritelmää ollut "Luettelo eri kohdista tärkeysjärjestyksessä" tiputettiin pois. Olemme kuitenkin säilyttäneet sen mukana rotumääritelmän tulkinnassa. Lisäksi alimittaisuus ei enää ole hylkäävä virhe. Koko ei saa muodostua pääasiaksi, toisaalta täytyy muistaa, että minimimittojen alle jäävä irlanninsusikoira tuskin pystyy antamaan itsestään rotumääritelmän vaatimaa yleisvaikutelmaa.</p>
<p>YLEISVAIKUTELMA</p>
<p>Irlanninsusikoira ei ole aivan niin raskas ja massiivinen kuin tanskandoggi, kuitenkin voimakkaampi kuin skotlanninhirvikoiria, jota se yleistyyiltään muistuttaa. Lukijan tulee muistaa, että vertaukset tanskandoggiin ja skotlanninhirvikoiraan on tehty 1880-luvulla. Kyseiset rodut ovat muuttuneet melkoisesti runsaan sadan vuoden aikana, joten vertauksia ei pidä tehdä nykypäivän tanskandoggiin eikä skotlanninhirvikoiraan. Se on suurikokoinen ja kunnioitusta herättävä, hyvin lihaksikas ja vahvarakenteinen, silti tyylikäs. Liikkeet ovat vaivattomat ja tehokkaat, pää ja kaula ryhdikkäät, häntä on kärjestään hieman ylöspäin kaartunut. Tavoitteena on suuri koko, jolla tarkoitetaan säkäkorkeutta oikeassa suhteessa olevaa rungon pituutta. On toivottavaa saada keskimääräinen säkäkorkeus vakiintumaan uroksilla 81-86 cm:iin. Rodun tulee ilmentää voimaa, toiminnallisuutta, rohkeutta ja sopusuhtaisuutta. Irlanninsusikoira on yksi maailman suurimmista koiraroduista ja laukkaavista koirista se on suurin ja kookkain. Rakenteellis-toiminnalliselta tyypiltään se on laukkaavan ja ravaavan koiran välimuoto.</p>

Vinttikoiraksi sillä on suhteellisen pitkä runko ja rintakehän on oltava sekä pitkä, kaareutunut että syvä. Irlanninsusikoiralla on oltava riittävästi lapa/olkavarsikulmausta sekä kohtuullisesti kehittynyt eturinta. Etu- ja takakulmausten on oltava tasapainossa keskenään. Sen on kyettävä ravaamaan pitkiäkin matkoja, toisaalta sen on pystyttävä samalla rakenteella myös nopeaan nelitahtilaukkaan, mistä johtuen selkärangan on oltava joustava ja lanteen erityisen vahva. Irlanninsusikoirassa yhdistyvät voima ja nopeus ja yleisvaikutelmaltaan se on karkeakarvainen, vinttikoiramainen rotu.

Suurella koolla ei suinkaan tarkoiteta, että mitä suurempi, sen parempi. Rotumääritelmässä sanotaan, että suuri koko, suuri säkäkorkeus ja rungon suhteellinen pituus on haluttu tavoite, ja tarkoitus on vakiinnuttaa rotu niin, että urosten keskikorkeudeksi tulee 81 - 86 cm. Tämä esitetty urosten keskikorkeus on kirjattu jo alkuperäiseen rotumääritelmään 1885. Voimme todeta, että tämä tavoite on saavutettu, koska nykyään 81 cm korkea uros on keskivertoa pienempi. Vahvuus ja sopusuhtaisuus ovat tärkeämpiä kuin pelkkä korkeus. Suuri koko tai korkeus ilman aiemmin mainittuja ominaisuuksia on hyödytön. Jos koirat ovat laadullisesti muuten tasaveroiset, tulee suuren aina voittaa pienempikokoinen kilpailijansa. Sopusuhtainen kokonaisuus on asetettava hyvienkin yksityiskohtien edelle.

Kunnioitusta herättävä ja suuri koko eivät ole synonyymeja. Kunnioitusta herättävällä tarkoitetaan koiraa, jolla on hyvä luontainen ryhti, oikea irlanninsusikoiran olemus. Pään ja kaulan asento ovat ryhdikkäät, koiran on viestittävä rauhallista varmuutta olematta mitenkään flegmaattinen. Koiran on oltava ryhdikäs sekä seistessä että liikkeessä. Tyylikkyydellä tarkoitetaan rakennetta, jossa on paljon curveja ja kaaria. Seisovan irlanninsusikoiran silhuetissa on yksi ainoa suora kulma, sen muodostaa kintereen ja maan välinen kulma.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: "Lampaita kotona, leijonia saalistaessaan."

Rotumääritelmään mukaan otettu sitaatti on peräisin 1200-luvun alusta, joten sen soveltaminen kaikilta osin nykypäivään on vähän vaikeaa. Rodun lojaalisuus omaa isäntäväkeä ja heidän ystäviään kohtaan on ollut legendaarinen vuosituhansia kestäneen historian ajan. Toisaalta lojaalisuutta ei vaadittu tuntemattomia ja vihollisia kohtaan, kuuluihan rodun tehtäviin esimerkiksi sekä sotakoirana että omaisuuden vartijana oleminen. Tämän päivän irlanninsusikoiralta vaaditaan ennen kaikkea yhteiskuntakelpoisuutta sekä omia että vieraita kohtaan.

Irlanninsusikoiran tulee olla rauhallinen ja varma itsestään. Se voi olla tuntemattomiakin kohtaan avoin ja ystävällinen, mutta tietty välinpitämättömyys vieraita kohtaan on rodulle tyypillisempää kuin avoimuus. Nuoret koirat voivat olla hieman ujon tottumattomia - ne asustavat usein "keskellä ei mitään" - mutta irlanninsusikoiran täytyy olla aina kuitenkin käsiteltävissä. Hampaiden katsominen ei saa olla ylivoimaisen vaikeaa edes nuoren koiran kanssa, vaikkei koira itse toimituksesta pitäisikään. Arkojen koirien luonteesta tulee huomauttaa ja sen pitää näkyä myös arvostelussa.

Aggressiivisuus on ehdottomasti ja aina hylkäävä virhe.

PÄÄ: Pitkä, tasainen ja korkea-asentoinen. Otsaluut ovat vain hieman koholla, silmien välissä on hyvin vähäinen uurre.

KALLO-OSA: Ei liian leveä.

KUONO-OSA: Pitkä ja kohtalaisesti kapeneva. Jo kapteeni Graham oli huolissaan oikeantyyppisen pään säilymisestä. Hän kirjoitti: "Pään tulisi olla riittävän pitkä suhteutettuna koiraan ja siinä saisi olla vain vähän otsapengertä sekä vähän otsauurretta; kallo ei saa olla liian leveä, mutta sen on annettava vaikutelma voimakkuudesta; kuono-osa ei missään tapauksessa saa olla neliömäinen."

Päätä arvioitaessa on tunnusteltava karvan alle jääviä leukaluita vahvan leuan ja kohtuullisesti kapenevan kuonon löytämiseksi. Edestä katsottuna pään tulisi tasaisesti levitä kirsusta takaraivolla olevaan kyhmyyn saakka. Sivulta katsoen alaleuan tulee näyttää lyhyemmältä, ts. yläpurentaiselta; leuka näyttää siltä, purennasta ei ole kysymys. Silmien välistä mitattuna kuono-osan tulisi olla yhtä pitkä tai aavistuksen pitempi kuin kallo-osan. Missään tapauksessa kuono-osa ei saa olla neliömäinen tai liian suippo. Kohtuullinen määrä karvaa silmien yläpuolella, kuonossa ja leuassa viimeistelevät rodulle tyypillisen "pehmeän, irlantilaisen ilmeen".

Päänkin virheet liittyvät sopusuhtaisuuteen: liian kevyt tai raskas pää suhteessa kokonaisuuteen. Liaksi kaartuva otsaluu, joka tekee ilmeestä tanskandoggimaisen, kuten myös syvä uurre silmien välissä.

PURENTA: Ihanepurenta on leikkaava, tasapurenta hyväksytään. Ala- ja yläpurennoista tulee rangaista näyttelyissä, koska kyseessä on leuan rakenteellinen virhe. Jos on kyse vain parin/muutamien hampaan asentovirheestä muuten oikeanlaisissa leuoissa, se voidaan hyväksyä. Epätasainen purenta ei ole toivottava, mutta se ei kuitenkaan estä leukojen alkuperäistä käyttötarkoitusta. Sitä vastoin kapea alaleuka, jossa toinen tai molemmat alakulmahampaat painavat ikeneen tai pahimmassa tapauksessa osuvat kitalakeen, estää alkuperäisen käyttötarkoituksen, ja siitä tulisi ehdottomasti rangaista.

SILMÄT: Tummat. Silmät ovat tummat, hieman soikeat, eivät pyöreät, eivätkä "itämaiset". Ilme on pehmeä. Pistävä tai kova ilme ovat virheitä, eivätkä sovi lempeään luonteeseen. Pyöreät, vaaleat silmät ja tuijottava katse pilaavat koko ilmeen.

KORVAT: Pienet, ruusukorvat kuten englanninvinttikoiralla. Irlanninsusikoiran "pienillä korvilla" tarkoitetaan pieniä suhteutettuna pään kokoon. Asennoiltaan ne ovat kaksinkerroin taittuneet ruusukorvat. Vaikka jätettäisiinkin huomiotta se, että pienet, sievät, aivan päässä kiinni sijaitsevat korvat ovat miellyttävän näköiset, on niistä aikanaan ollut koiralle käytännöllisempääkin hyötyä. Vastaan pyristelevä, vimmatusti näykkivä saalis saa helpommin otteen suurista, riippuvista korvista kuin ruusukorvista. Korvat ovat kiinnittyneet korkealle päähän.

KAULA: Melko pitkä, hyvin vahva ja lihaksikas, kauniisti kaartunut, ei löysää leuanalus- eikä kaulanahkaa. Kaulan tärkeimmät piirteet ovat: vahvuus, pituus, kaarevuus ja asento. Vahvuus on tärkeämpi kuin pituus, koska irlanninsusikoiran on kyettävä paiskaamaan saaliinsa maahan ja pitämään sen siellä. Kaulan pituuteen vaikuttavat oikea-asentoiset ja riittävän pitkät lavat. Uroksilla niskan tulisi olla vieläkin lihaksikkaampi kuin nartuilla, vaikka nartunkin niskan on oltava hyvin vahva. Pitkä ja ohut kaula saattaa olla elegantin näköinen, mutta ohuen kaulan kanssa irlanninsusikoira ei pysty alkuperäiseen tehtäväänsä. Hyvin siropäisellä koiralla on yleensä liian ohut kaula.

Virhe on myös liian pysty kaula, jolloin ylälinja heti säkän etupuolella on kovera, hyvin luonnottoman näköinen tällä rodulla.

RUNKO: Pitkä; kylkiluut ovat taakse ulottuvat.

SELKÄ: Mieluummin pitkä kuin lyhyt.

LANNE: Hieman kaareva.

LANTIO: Lonkkien kohdalla hyvin leveä. Irlanninsusikoiran rintakehän on oltava pitkä ja ulotuttava melkein lannenikamiin asti. Lanne ei saa olla liioitellun pitkä, noin vaaksan mitta riittää. Lanteen on oltava leveä, hieman kaareva ja hyvin vahva, koska sen merkitys työntövoimana on ratkaiseva laukkaavalle koiralle. Selkärangan täytyy olla joustava, joten painunut tai notko selkä ovat vakavia virheitä, jotka vaikeuttavat liikkumista. Selän virheistä mainittakoon myös lautaselkä, karpin selkä sekä laskeva selkälinja, jossa korkeus on keskittynyt lapoihin, hyvin epätyypillistä vinttikoiralle. Irlanninsusikoiran ylälinja on kauniisti aaltoileva. Loivasti kaareutuvan kaulan jälkeen on pieni kohouma säkän kohdalla, jonka jälkeen tulee antikliini painauma, ylälinja jatkuu nousten hieman lanteen kohdalla ja kaartuu lantion yli kohti häntää. Lantion on oltava leveä ja vahva, viistoudeltaan se on noin 30° - 35°.

RINTAKEHÄ: Erittäin syvä ja kohtalaisen leveä; eturinta on leveä. Keuhkot ja sydän vaativat paljon tilaa, joten niitä suojaavan rintakehän oltava erittäin syvä ja kylkiluiden kaarevat. Matala rintakehä, joka ei ylety kyynärpäihin, korvautuu usein leveydellä tehden koirasta tynnyrimäisen, mikä ei ole tyyppillistä vinttikoirille. Betty Murphy on keksinyt osuvan sanonnan oikeanmuotoiselle rintakehälle: pitkittäin halkaistu, pystyyn nostettu ja kärjellään seisova kananmuna. Virheitä ovat matala sekä liian kapea rintakehä, jolloin etukäpälät usein ovat liikaa ulospäin kääntyneet sekä tynnyrimäinen rintakehä, jolloin taas lavat, olkavarret ja kyynärpäät ovat ulkonevat. Olkapäiden kohdalla rintakehän leveyden tulee olla suurimmillaan. Eturinnan tulee työntyä hyvin esiin. Vastakohta on taakse viettävä, tyhjä ja olematon rinta.

ALALINJA: Selvästi ylösvetäytynyt. Kylkiluiden tulisi olla pitkät ja hyvin kaareutuvat. Takimmaisista lukuun ottamatta kylkiluut kiinnittyvät alaosaan rintalastaan. Rintalasta kaartuu edessä alaspäin, suoristuu kyynärpäiden seutuvilla ja jatkuu pitkälle taakse (= 2/3 osaa rintakehän pituudesta). Lyhyt rintalasta aiheuttaa sen, että taaemmat kylkiluut kääntyvät liian jyrkästi ylös. Tämä pilaa alalinjan ja sitä sanotaan "sillimahaksi" (herring gut). Vatsan tulee olla ylösvetäytynyt, mutta ei liioitellusti. Hyvä lihaksisto ja oikea paino edesauttavat oikeanmallista alalinjaa. Ylöskuroutumisen puuttuminen on virhe, mutta myös massan puuttuminen kokonaan lanteen alapuolelta on vastenmielisen näköistä ja merkki siitä, että koira on liian kevyessä kunnossa.

HÄNTÄ: Pitkä ja hieman kaartuva, kohtalaisen paksu ja runsaskarvainen. Hännän on ulotuttava välijalan puoliväliin tai sitä alemmaksi. Sen on oltava runsaskarvainen ja painava voidakseen, varsinkin laukassa, tasapainottaa raskasta koiraa. Häntä toimii myös jarruna: etenkin alamäessä se vinhasti pyörien auttaa hidastamaan vauhtia. Karvoitus toimii suojana. Hännän on joustettava ollakseen toimiva, siksi tiukka kiertyvä häntä ei ole hyvä. Korkea-asentoinen häntä voi olla merkki hilpeästä tai "rehvastelevasta" (esim. nuoret urokset) mielestä, mutta korkealle kiinnittynyt häntä on virhe. Hyvin usein tähän virheeseen liittyy myös lyhyt ja liian loiva lantio.

RAAJAT

ETURAAJAT

LAVAT: Lihaksikkaat ja viistot, korostavat rinnan leveyttä. Pitkä, viisto ja oikea-asentoinen lapa on välttämätön ja tekee koiralle mahdolliseksi juosta pitkänkin matkaa väsymättä. Irlanninsusikoiralla lapaluun ja olkavarren kulma on avoin, joten hyväksyttävänä kulmana pidetään 110-120°. Lapojen kärkien väliin tulee mahtua kolmen, neljän sormen mentävä rako. Jos on selkeästi suurempi, on lapa todennäköisesti liian lyhyt tai "kuormitettu", jolloin lavan alla on liian paljon lihaksia, jotka työntävät sitä ulos- ja pois päin rungosta. Rotumääritelmän mukaisesti lapojen pitää olla lihaksikkaat ja rinnan leveän, mutta ei rumuuteen asti, eikä virtaviivaisuuden menetyksen kustannuksella.

KYYNÄRPÄÄT: Selvästi rungon alla, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Kynnärpäiden tulee olla lähellä rintakehää, rungossa kiinni ja lavan lihasten kohouman alla. "Selvästi rungon alla" tarkoittaa sivusta katsottuna, mikä edellyttää pitkää, viistoa olkavartta. Virhe on liian alla olevat ja sisäänpäin kääntyvät kynnärpäät, jotka antavan yhteensidotun vaikutelman ja tekevät liikkeistä mahtipontisen heiluvia. Kapea rinta liittyy yleensä tähän virheeseen. Liian kaukana rungosta sijaitsevat kynnärpäät aiheuttavat usein kypälien sisäänpäin kääntymisen.

KYYNÄRVARRET: Lihaksikkaat, voimakaslustoiset ja täysin suorat. Irlanninsusikoiran eturaajojen vahvuus koostuu koiran kokoon nähden riittävän vahvasta luustosta sekä riittävästä lihaksista. Luuston tulee olla muodoltaan soikeaa, pyöreät raajat ovat vakava virhe. Eturaajojen on edestä katsottuna oltava aivan suorat. Pennuilla ja nuorilla koirilla voivat kypälät olla vähän ulospäin kääntyneet. Välikämmenen pitää olla joustava. Virheitä ovat suorat, joustamattomat välikämmenet, "pukinjalat" ja liiaksi taipuneet välikämmenet.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen suuret ja pyöreät, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Varpaat ovat hyvin kaarevat ja tiiviisti yhdessä; kynnet hyvin vahvat ja kaarevat. Irlanninsusikoiran kypälien täytyy olla melko suuret ja pyöreät (kissankypälät) kestääkseen koiran painon. Varpaiden on oltava hyvin kaarevat ja tiiviit. Hyvässä kypälässä, jossa polkuanturoita käytetään oikein, on myös erinomainen liukumisenesto. Virheitä ovat ns. "jäniksenkypälä", litteä kypälä, harottavat varpaat ja kiertyneet kypälät.

TAKARAAJAT

REIDET: Pitkät ja lihaksikkaat.

POLVET: Kauniisti kulmautuneet.

SÄÄRET: Pitkät, vahvat ja hyvin lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälet. Irlanninsusikoiralla takaosan on oltava vahva ja sopusuhtaisesti kulmautunut. Reidet ovat lihaksikkaat ja leveät. Takaa katsottuna reisien on oltava aikuisella koiralla kauttaaltaan leveämmät kuin lonkkaluiden kyhmyt. Sääret ovat pitkät ja vahvat. Kun koiralla on pitkä reisi ja hieman reittä pitempi sääri sekä sopusuhtaiset kulmaukset, niin seisovaa koira sivulta katsottaessa, kintereet asettuvat taaemmaksi kuin hännän kiinnitys, ja takakäpälet ovat taaempina kuin lonkkaluun kyhmy. Jos reisi ja/tai sääri on liian lyhyt, kinner asettuu suoraan lonkkakyhmy alle. Kintereiden on oltava matalat ja vahvat, jotta koira pystyisi hyödyntämään koko takaosan voiman sille tyypillisessä laukassa.

Irlanninsusikoiran polvikulmauksesta ei ole annettu edes viitteellisiä astelukuja, on puhuttu vain "kauniisti kaareutuvasta polvesta". Jos polvikulmaa on liikaa, on sääri liian pitkä, heikko ja vaikeasti hallittavissa. Liian voimakkaat takakulmaukset eivät toimi tehokkaasti nelitahtilaukassa. Liian suora polvikulma taas näkyy ravissa selvästi liian lyhyenä askeleena. Jos kinner on liian korkea suhteessa sääreen, on polvikulma myös suora. Heikot kintereet näkyvät "huojuvina" takaliikkeinä.

LIIKKEET: Vaivattomat ja tehokkaat. Hyvä liikunta on monen tekijän summa; oikea rakenne, hyvä kunto ja ainakin irlanninsusikoiralla myös koiran luonne vaikuttaa liikuntaan. Ravissa koiran pitää liikkua pitkällä, sulavalla ja maata voittavalla askeleella, ei missään tapauksessa ylöspäin suuntautuvien askelin. Ravaavasta koirasta pystyy arvostelevaan lähes kaiken: rakenteen ja tasapainon, pään ja kaulan muodon sekä asennon, lapojen asennon ja toimivuuden, selkärangan muodon ja joustavuuden, lanteen kaaren ja vahvuuden, rungon pituuden, kulmaukset ja takaosan vahvuuden, hännän kiinnityksen ja asennon. Hyvän irlanninsusikoiran on näytettävä liikkeessä yhtä hyvältä ja tasapainoiselta kuin seistessä! Koiran ylälinjan on pysyttävä liikkeessä muuttumattomana, se ei saa latistua, mennä notkolle eikä köyristyä.

Ravissa takajalkojen on oltava suoraan etujalkojen takana; edestä katsoen ne tuskin näkyvät. Jalan noustessa kinner taipuu hieman ulos. Askeleen on oltava koko jalkaa hyväksikäyttävä. Irlanninsusikoiralle on luonteenomaista pyrkimys, varsinkin vauhdin lisääntyessä, yksiin jälkiin astuvaksi (single-track) eikä tätä pidä sekottaa liian ahtaisiin liikkeisiin.

Virheet liikkeissä ovat lukuisat. Lyhyet sivuliikkeet ja pihtikinttuisuus lienevät yleisimmät. Etuliikkeet voivat olla leveät tai ahtaat. Ranteet taipuvat sisäänpäin tai kypälät heiluvat ulos- tai sisäänpäin. Takaliikkeet voivat olla kauttaaltaan liian ahtaat tai vaihtoehtoisesti liian leveät. Pihtikinttuisuuteen saattaa liittyä myös ulkokierteiset polvet. Joskus irlanninsusikoira liikkuu paremmin kuin mitä sen rakenne edellyttäisi. Yksi tämän päivän suurimpia ongelmia on puutteellinen rytmitys liikkeissä. Koirat liikkuvat niin kuin etu- ja takaosa olisivat eri paria. Tällaisesta liikunnasta on aina huomautettava.

KARVAPEITE

KARVA: Karheaa ja kovaa rungossa, raajoissa ja päässä; erityisen karkeaa silmien yläpuolella ja parrassa. Irlanninsusikoiran turkki on kaksinkertainen. Pehmeää, tiuhaa aluskarvaa peittää karkea päällyskarva, joka on vedenpitävä (irlantilainen rotu !) ja kyllin paksu pitämään koira lämpimänä. Turkki ei saa olla liian pitkä. Päässä vaaditaan ilmettä tehostamaan pidempää karvaa silmien yläpuolella, kuonossa ja leuan alla. Oikea määrä on itse asiassa suhteellisen vähän karvaa. Laadultaan karva on päässä pehmeämpää kuin rungossa, kuten se aina on, mutta oikealaatuinen pään karvoitus on kuitenkin selvästi karkeaa. Mikäli koiralla on runsaasti karvaa silmien yläpuolella ja pitkä parta, todennäköisesti ne ovat liian pehmeitä.

Virheitä ovat pehmeä, silkkinen tai villava turkki. Todella virheellinen karvoitus on helppo huomata, niin paljon se poikkeaa oikeasta turkista. On afgaanimaisia turkkeja ja vanhaenglanninlammaskoiran tyyppisiä, jotka kylläkin ovat tuuheita, mutta liian tuuheita. Tällaisia turkkeja tuskinpa näkyy Suomessa. Liian pehmeä turkki kerää roskaa ja oksia ja imee itseensä liikaa vettä, mikä haittaa liikkumista. Virhe on myös tanskandoggimainen turkki, jossa pohjavillaa on liian vähän ja päällysturkki on liian lyhyt.

VÄRI: Hyväksytyt värit ovat harmaa, juovikas (brindle), punainen, musta, puhtaanvalkoinen, kellertävä (fawn) tai mikä tahansa muu skotlanninhirvikoiralla esiintyvä väri. Liian paljon valkoista on epätoivottavaa, joten valkoinen läikkä rinnassa, valkoinen hännänpää ja valkoista varpaissa on ihanne. Etujalan puoliväliin ulottuva valkoinen sukka ei kuitenkaan pilaa tyypiltään erinomaista yksilöä, ja terve rakenne on aina tärkeämpi kuin yksittäinen sukka. Jos koko jalka on valkoinen, tilanne on toinen. Pigmentti kirsussa ja huulissa on aina musta ja silmien ympärillä tumma riippumatta turkin väristä. Hylkäävä virhe on sininen pigmentti.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: Toivottu keskikorkeus on uroksilla 81 - 86 cm, minimikorkeus uroksilla 79 cm ja nartuilla 71 cm.

PAINO: Minimipaino on uroksilla 54,5 kg ja nartuilla 40,5 kg.

LUETTELO ERI KOHDISTA TÄRKEYSJÄRJESTYKSESSÄ:

1. LUONTEENOMAISTA: (Irlanninsusikoira ei ole aivan niin raskas ja massiivinen kuin tanskandoggi, kuitenkin voimakkaampi kuin skotlanninhirvikoira, jota se yleistyypiltään muuten muistuttaa.)
2. SUURIKOKOINEN ja kunnioitusta herättävä.
3. Liikkeet vaivattomat ja tehokkaat.
4. Pää pitkä ja suoralinjainen, asennoiltaan ryhdikäs.
5. Eturaajat vahvaluiset, täysin suorat; kyynärpäät rungon alla sivusta katsottuna.
6. Reidet pitkät ja lihaksikkaat; sääret lihaksikkaat, polvet hyvin kulmautuneet.
7. Karvapeite karkeaa ja kovaa, erityisen karkeaa ja pitkää silmien yläpuolella ja leuan alla.
8. Runko pitkä, rintakehä pitkä, kylkiluut hyvin kaareutuneet, hyvin leveä lantion kohdalta.
9. Lanne kaareva, alalinja ylösvetäytynyt.
10. Korvat pienet, asennoiltaan samanlaiset kuin englanninvinttikoiralla.
11. Kämpälät kohtuullisen suuret ja pyöreät; varpaat tiiviit, hyvin kaareutuneet.
12. Kaula pitkä, kauniisti kaareutunut ja hyvin vahva.
13. Rintakehä hyvin syvä, kohtuullisen leveä.
14. Lavat lihaksikkaat ja viistot.
15. Häntä pitkä ja hieman kaartuva.
16. Silmät tummat.

Yllämainittu luettelo asettaa eri kohdat tärkeysjärjestykseen, sen tarkoituksena ei ole muuttaa ihannekoiran rotumääritelmää.

Luettelo on ollut irlanninsusikoiran rotumääritelmän liitteenä alusta lähtien, se tiputettiin pois FCI:n toimesta v. 2001.

Liite 3.

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

Ryhmä: 10

FCI:n numero: 160
Hyväksytty: FCI 2.4.2001
SKL-FKK 19.5.2003

IRLANNINSUSIKOIRA

1/4

(IRISH WOLFHOUND)

Alkuperämaa: Irlanti

KÄYTTÖTARKOITUS: Irlanninsusikoiria käytettiin Irlannissa 1600-luvun loppupuolelle saakka susien ja hirvieläinten metsästyksessä. Myös Manner-Euroopassa niillä metsästettiin susia, jotka siihen aikaan olivat kiusana laajoilla alueilla.

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 10 vinttikoirat,
alaryhmä 2 karkeakarvaiset vinttikoirat
Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tiedetään, että Manner-Euroopan kelteillä oli vinttikoirarotu, joka luultavasti polveutui egyptiläisissä maalauksissa kuvatuista vinttikoirista. Mannereurooppalaisten serkkujensa tavoin Irlannin keltit olivat kiinnostuneita suurikokoisten ajavien koirien kasvatuksesta. Näillä suurilla irlantilaisilla koirilla oli joko sileä tai karkea karvapeite. Myöhemmin, mahdollisesti Irlannin ilmaston vuoksi, karkeasta karvasta tuli vallitseva. Eräs roomalainen konsuli kirjoitti näistä koirista ensimmäisen kerran vuonna 391 j.Kr., mutta ne olivat vakiintuneet Irlantiin jo ajanlaskun ensimmäisellä vuosisadalla, jolloin Setanta (eräs irlantilainen soturi, joka mm. joutui työskentelemään isäntänsä Culanin koirana) muutti nimensä Cu-Chulainniksi (Culanin koira). Ensimmäiseltä vuosisadalta on myös maininta Uisneachista (eräs Irlannin kansallissankareista), joka perheineen otti 150 koiraa mukaansa pakomatkalleen Skotlantiin.

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundarektarfélag Íslands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

Irlantilaiset koirat olivat epäilemättä skotlanninhirvikoirien esivanhempia. Irlantilainen koirapari oli arvostettu lahja Euroopan, Skandinavian ja muidenkin maiden kuninkaallisten keskuudessa keskiajalta aina 1600-luvulle asti. Koiria lähetettiin Englantiin, Espanjaan, Ranskaan, Ruotsiin, Tanskaan, Persiaan, Intiaan ja Puolaan. 1400-luvulla jokainen Irlannin kreivikunta velvoitettiin ylläpitämään 24 susikoiraa suojelemassa viljelijöiden karjaa susien aiheuttamilta tuhoilta. Cromwellin laki vuodelta 1652 kielsi susikoirien maastaviennin, ja se auttoi kannan säilymisessä jonkin aikaa. Susien vähittäinen häviäminen ja koirien jatkuva ulkomainen kysyntä pienensi susikoirakannan lähes sukupuuttoon 1600-luvun lopulla.

Kiinnostus rotuun elpyi Irlannin nationalismin kasvamisen myötä 1800-luvun lopulla. Irlanninsusikoirasta tuli Irlannin kulttuurin ja kelttiläisen menneisyyden elävä symboli. Noihin aikoihin eräs määrätietoinen harrastaja, kapteeni G. A. Graham onnistui hankkimaan itselleen joitakin yksilöitä harvoista jäljelle jääneistä irlantilaisista susikoiratyypisistä koirista. Risteyttämällä niihin skotlanninhirvikoiria ja satunnaisesti venäjänvinttikoiria ja tanskandoggeja hän lopulta sai aikaan tyypin, joka periytyi puhtaana sukupolvesta toiseen. Tämä hyväksyttiin lopulta rodun oikeutetuksi elvytykseksi. Irlannin Kennelklubi myönsi irlanninsusikoirille oman luokan näyttelyssään huhtikuussa 1879, ja rotuyhdistys perustettiin vuonna 1885. Irlanninsusikoira nauttii jälleen samantapaista arvostusta kuin keskiajalla. Nykyään niitä omistetaan ja kasvatetaan melko runsaasti Irlannin ulkopuolellakin.

YLEISVAIKUTELMA: Irlanninsusikoira ei ole aivan niin raskas ja massiivinen kuin tanskandoggi, kuitenkin voimakkaampi kuin skotlanninhirvikoira, jota se yleistyypiltään muutoin muistuttaa. Se on suurikokoinen ja kunnioitusta herättävä, hyvin lihaksikas ja vahvarakenteinen, silti tyylikäs. Liikkeet ovat vaivattomat ja tehokkaat, pää ja kaula ryhdikkäät, häntä on kärjestään hieman ylöspäin kaartunut. Tavoitteena on suuri koko, jolla tarkoitetaan säkäkorkeutta ja oikeassa suhteessa olevaa rungon pituutta. On toivottavaa saada keskimääräinen säkäkorkeus vakiintumaan uroksilla 81 – 86 cm:iin. Rodun tulee ilmentää voimaa, toiminnallisuutta, rohkeutta ja sopusuhtaisuutta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: ”Lampaita kotona, leijonia saalistaessaan.”

PÄÄ: Pitkä, tasainen ja korkea-asentoinen. Otsaluut ovat vain hieman koholla, silmien välissä on hyvin vähäinen uurre.

KALLO-OSA: Ei liian leveä.

KUONO-OSA: Pitkä ja kohtalaisesti kapeneva.

PURENTA: Ihannepurenta on leikkaava, tasapurenta hyväksytään.

SILMÄT: Tummat.

KORVAT: Pienet, ruusukorvat kuten englanninvinttikoiralla.

IRLANNINSUSIKOIRA

3/4

KAULA: Melko pitkä, hyvin vahva ja lihaksikas, kauniisti kaartunut, ei löysää leuanalus- eikä kaulanahkaa.

RUNKO: Pitkä; kylkiluut ovat taakse ulottuvat.

SELKÄ: Mieluummin pitkä kuin lyhyt.

LANNE: Hieman kaareva.

LANTIO: Lonkkien kohdalla hyvin leveä.

RINTAKEHÄ: Erittäin syvä ja kohtalaisen leveä; eturinta on leveä.

ALALINJA: Selvästi ylösvetäytynyt.

HÄNTÄ: Pitkä ja hieman kaartuva, kohtalaisen paksu ja runsaskarvainen.

RAAJAT

ETURAAJAT

LAVAT: Lihaksikkaat ja viistot, korostavat rinnan leveyttä.

KYYNÄRPAÄT: Selvästi rungon alla, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KYYNÄRVARRET: Lihaksikkaat, voimakaslustoiset ja täysin suorat.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen suuret ja pyöreät, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Varpaat ovat hyvin kaarevat ja tiiviisti yhdessä; kynnet hyvin vahvat ja kaarevat.

TAKARAAJAT

REIDET: Pitkät ja lihaksikkaat.

POLVET: Kauniisti kulmautuneet.

SÄÄRET: Pitkät, vahvat ja hyvin lihaksikkaat.

KINTEREET: Matalat, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Vaivattomat ja tehokkaat.

KARVAPEITE

KARVA: Karheaa ja kovaa rungossa, raajoissa ja päässä; erityisen karkeaa silmien yläpuolella ja parrassa.

VÄRI: Hyväksytyt värit ovat harmaa, juovikas (brindle), punainen, musta, puhtaankalkoinen, kellertävä (fawn) tai mikä tahansa skotlannihirvikoirilla esiintyvä väri.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: Toivottu keskikorkeus on uroksilla 81 - 86 cm, minimikorkeus uroksilla 79 cm ja nartuilla 71 cm.

PAINO: Minimipaino on uroksilla 54,5 kg ja nartuilla 40,5 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Liian kevyt tai liian raskas pää
- Liian korostuneet otsaluut
- Vääntyneet eturaajat, periksi antavat ranteet
- Heikko takaosa ja yleinen lihaksettomuus
- Liian lyhyt runko
- Painunut, notko- tai aivan suora selkä
- Suuret, litteinä riippuvat korvat
- Kierteiset käpälät
- Hajavarpaisuus
- Lyhyt kaula; runsas leuanalusnahka
- Liian kapea tai liian leveä rintakehä
- Liikaa kiertynyt häntä
- Muun väriset kuin mustat huulet ja kirsu
- Hyvin vaaleat silmät. Vaaleanpunaiset tai maksanruskeat silmäluomet

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Liite 4.

Arvoisa kasvattaja

Tämä kysely on lähetetty kaikille niille kasvattajille, joilla on ollut pentue vuonna 2008 tai sen jälkeen. Pohjana toimii vuonna 2008 lähetetty kysely samasta aiheesta. Tarkoituksena on päivittää tietoja uuteen jalostuksen tavoiteohjelmaan. Tarvittaessa voit valita kysymyksistä yhden tai useamman vaihtoehdon.

Yhteenvedossa emme julkaise kenneleiden tai koirien nimiä. Kaikki materiaali jää vain jalostustoimikunnan tietoon. Voit myös lähettää kyselyn nimettömänä mikäli haluat. Toivomme kuitenkin yhteystietojen ilmoittamista, jotta voimme päivittää kasvattajien yhteystiedot.

KYSELYYN VASTASI 15 KASVATTAJAA. KYSELYLOMAKE VASTAUSKUORINEEN LÄHETETTIIN 33 KASVATTAJALLE.

Vastausprosentti on sen verran pieni että täytyy miettiä missä määrin voidaan tehdä johtopäätöksiä tämän kyselyn pohjalta.

1. Olen kasvattanut irlanninsusikoiria kasvattajaurallani (myös ennen v.2008 olleet pentueet)

3 1-2 pentuetta	3
3 3-5 pentuetta	3
2 5-10 pentuetta	2
7 enemmän kuin 10 pentuetta	7

2. Kasvatustyön jatkaminen

☐ en kasvata enää	3
☐ suunnitelmissa on lopettaa kasvatustyö muutaman vuoden sisällä	2
☐ aion kasvattaa edelleen	10

3. Sydäimestä johtuvien sairauksien määrä kasvateillani on

☐ ei yhtään tapausta	5
☐ harvemmin kuin yhdellä kahdestakymmenestä	5
☐ noin yhdellä kahdestakymmenestä	2
☐ noin yhdellä kymmenestä	1
☐ noin yhdellä viidestä	2
"5/52"	
"yksi toistaiseksi (5-10 pentuetta) "	
"yksi ainoa"	

4. Kasvuhäiriöiden (lonkkavika, nivelen tai kasvuruston luutumishäiriö, olkapää-, kyynär-, polvi-, ja kinnernivelessä, on vaatinut leikkauksen tai mennyt muulla tavalla ohi) esiintyminen kasvateillani

☐ ei yhtään tapausta	5
☐ harvemmin kuin yhdellä kahdestakymmenestä	8
☐ noin yhdellä kahdestakymmenestä	1
☐ noin yhdellä kymmenestä	1
☐ noin yhdellä viidestä	0
"2/52"	
"yksi leikattu kasvuhäiriö"	
"yksi ainoa"	

5. Pentuhalvauksien määrä kasvateillani (jos diagnoosi ei ole varma, niin 9-16 viikon iässä jonkun raajan/raajojen/takapään pettäminen, neliraaja halvaus luetaan myös tähän kohtaan)
☐ ei yhtään tapausta	11
☐ on ollut yhdessä pentueessa	4
☐ on ollut kahdessa eri pentueessa	0
☐ on ollut kolmessa tai useammassa "1 pentu"	0
6. Shunttipentuja on esiintynyt kasvateillani
☐ ei yhtään tapausta	8
☐ on ollut yhdessä pentueessa	6
☐ on ollut kahdessa	1
☐ on ollut kolmessa tai useammassa pentueessa	0
7. Shuntin esiintyminen Suomessa on mielestäni
☐ pysynyt ennallaan	9
☐ vähentynyt	0
☐ lisääntynyt	6
8. Luusyöpä tapausten määrä kasvateillani
☐ ei ole ollut yhtään tapausta	4
☐ harvemmin kuin yhdellä kahdestakymmenestä	6
☐ noin yhdellä kahdestakymmenestä	2
☐ noin yhdellä kymmenestä	2
☐ noin yhdellä viidestä	0
"60% kasvateista"	1
"1/52"	
9. Yleinen infektioherkkyys (sis. antibioottihoitoa vaatineet korvatulehdukset, virtsatietulehdukset, kennelyskä, kurkku yms. tulehdukset) Tässä EI tarkoiteta yksittäistä virtsatie tai korvatulehdusta vaan useita antibioottikuureja vaikkakin eri sairauksiin.
☐ ei ole ollut yhtään tapausta	3
☐ harvemmin kuin yhdellä kahdestakymmenestä	10
☐ noin yhdellä kahdestakymmenestä	1
☐ noin yhdellä kymmenestä	1
☐ noin yhdellä viidestä	0
- "tämä kyllä mahdoton loppupeleissä varmasti tietää"
- "mahdotonta sanoa, koska ihmiset ei raportoi joka kuurista, muuta omillani ei ole ollut, enkä tiedä myöskään kasvateillani olleen"
- "allergiaepäily, kys no 18"

10. Ruokatorven laajentuma
☐ minulla ei ole ollut yhtään tällaista tapausta	12
☐ minulla on ollut yksi (1)	2
☐ minulla on ollut kaksi (2)	0
☐ minulla on ollut kolme (3) tai enemmän	1
11. Napatyrä, pieni napatyrä joka ei ole vaatinut leikkaushoitoa
☐ ei yhtään	6
☐ on ollut, noin yksi viidestäkymmenestä syntyneestä pennusta	7
☐ on ollut, noin yksi kolmestakymmenestä syntyneestä pennusta	0
☐ on ollut noin yksi kahdestakymmenestä syntyneestä pennusta	2
☐ on ollut, noin yksi kymmenestä syntyneestä pennusta	0
- "1/52"
- "3/44"
- " 1 pentu"
12. Napatyrä, Isommat jotka ovat vaatineet leikkausta.
☐ ei yhtään	12
☐ on ollut, noin yksi viidestäkymmenestä syntyneestä pennusta	2
☐ on ollut, noin yksi kolmestakymmenestä syntyneestä pennusta	1
☐ on ollut noin yksi kahdestakymmenestä syntyneestä pennusta	0
☐ on ollut, noin yksi kymmenestä syntyneestä pennusta	0
- " 1pentu"
13. Onko sinulle vuoden 2008 jälkeen syntyneissä pennuissa jotain muuta sairautta jonka haluat mainita.
- Mitä?
- "toistuvat keuhkokuumeet"
- "synnynnäinen sokeus-> kehittymättömät näköhermon päät"
- " yhdessä pentueessa 3 vesipäätä, eivät selvinneet hengissä"
14. Oletko huomannut kasvateissasi pienihampaisia yksilöitä?
☐ en ole huomannut	11
☐ olen huomannut hieman	4
☐ olen huomannut pienihampaisuuden selvästi lisääntyneen	0
15. Oletko huomannut kasvateissasi purentavikaisia yksilöitä?
☐ ei yhtään	2
☐ on ollut, noin yksi viidestäkymmenestä syntyneestä pennusta	5
☐ on ollut, noin yksi kolmestakymmenestä syntyneestä pennusta	4
☐ on ollut noin yksi kahdestakymmenestä syntyneestä pennusta	1
☐ on ollut, noin yksi kymmenestä syntyneestä pennusta	3

"yläpurenta 2 kpl"
"1/52"
"6/44"
"puuttuvia poskihampaista"
" 1 yläpurenta"
" 1 kulmahampaan virhe"

16. Onko kasvateillasi ollut kapea alaleuka?

() ei yhtään 2
() on ollut, ei merkitsevässä määrin 12
() on ollut, suurimmalla osalla 1
() on ollut kaikilla 0
"2/52"
"tulkinnanvaraista!"

17. Kapeiden alaleukojen määrä irlanninsusikoirilla on mielestäsi

() pysynyt ennallaan 3
() lisääntynyt hieman 10
() kasvanut selvästi 1
() laskenut hieman 0
() laskenut selvästi 0
"mahdoton sanoa koska suurin osa ei tule esille" 1

18. Allergiat (ruoka-aine, pöly/varastopunkki, lääkeaine tms.) tai jos ei ole varmistettu allergiaksi, epäiltyjen tapausten määrä kasvateillasi

() ei ole ollut yhtään tapausta 9
() harvemmin kuin yhdellä kahdestakymmenestä 6
() noin yhdellä kahdestakymmenestä 0
() noin yhdellä kymmenestä 0
() noin yhdellä viidestä 0
"1/52"
"1kpl"
"tämäkin tulkinnanvaraista, ruokinta ei ehkä ole tuonut esille"

19. Allergioiden tai allergiaepäilyjen (vrt. edelliseen kysymykseen) määrä on

() pysynyt ennallaan 4
() lisääntynyt hieman 8
() kasvanut selvästi 2
() laskenut hieman 0
() laskenut selvästi 0
"?" 1
"punaisia tassuja ja silmänympäryksiä näkee näyttelyissäkin runsaasti"
"ell kyllä hyvin mielellään tutkisivat ja tekisivät allergiatestejä noin yleisesti siis nykyään"
"eläinlääkärit vaikuttaneet"

20. Kannukset takajaloissa (molemmissa tai vain toisessa)

- minulla ei ole ollut yhtään pentuetta jossa olisi ollut takakannuksellisia pentuja 5
 minulla on ollut yksi pentue jossa on ollut takakannuksellisia pentuja 2
 minulla on ollut kaksi pentuetta jossa on ollut takakannuksellisia pentuja 5
 minulla on ollut kolme pentuetta tai enemmän jossa on ollut takakannuksellisia pentuja 3
"yht .7 kpl"
"ei enää nykyään, pääsin eroon"

21. Takakannuksellisten koirien jalostuskäyttö

- en näe sillä olevan estettä jalostusvalintoihini 9
 en käytä jalostukseen sellaista koiraa jolla on ollut takakannus/kannukset 2
 käytän jos toisella osapuolella on ollut ja toisella ei 4
"ei ole tullut vastaan että olisi joutunut harkitsemaan asiaa"
"kasvattamani uros jolla oli takakannukset ei jättänyt niitä jälkeläisiinsä, eikä myöskään saanut näyttelyssä huomautuksia niistä"

22. Irlanninsusikoirien luonteet ovat Suomessa

- ei ole tapahtunut muutosta 10
 ovat hieman parantuneet 0
 ovat selvästi parantuneet 0
 ovat hieman huonontuneet 5
 ovat selvästi huonontuneet 0
Mikäli muutosta on ollut niin miten luonteet ovat muuttuneet?

"aina on ollut pipipäitä ja arkoja, niin jalostuksessa otettava huomioon nykyäänkin, eikä siinä selitykset auta"

"näyttelyissä tapaa enemmän aggressiivisia / räähähteleviä irliksiä"

"nykyään näkee / kuulee puhuttavan aroista koirista. Ruoan vahtimista jonkin verran, joka ei ole toivottava luonteenpiirre. Ulkomaisissa koirissa ongelmia tapaa enemmän kuin suomalaisissa / suomessa kasvatetuissa. Omilla kasvateilla ei ongelmia luonteessa"

"arkuutta ja epävarmuutta enemmän"

"arvoja koiria on enemmän nykyään kuin 20 v. sitten"

23. Omistajan aiheuttama koiran huono käytös. Onko tällaisten koirien määrä mielestäsi muuttunut viimeisen viiden vuoden aikana?

- määrässä ei ole tapahtunut muutosta 8
 tänä päivänä näkee hieman paremmin käyttäytyviä koiria kuin ennen. 1
 tänä päivänä näkee selvästi paremmin käyttäytyviä koiria kuin ennen 0
 tänä päivänä näkee hieman enemmän huonosti käyttäytyviä koiria kuin ennen 3
"mitä ihmettä, nyt menee selitysten puolelle" 1
"täysin mahdoton sanoa" 1
"?" 1

24. Urosten haluttomuus astua narttua
() tällaisia uroksia en ole havainnut	3
() mielestäni on mutta määrä on vähäinen	6
() mielestäni tällaisten urosten määrä on hieman kasvanut	3
() mielestäni tällaisten urosten määrä on selvästi kasvanut	1
() mielestäni tällaisia uroksia on aiempaa vähemmän	0
() mielestäni tällaisia uroksia on selvästi aiempaa vähemmän	0
- "ainakin jos tarkastelee keinosiemennystapaa ja kuinka monella uroksella eräät kasvattajat kiertävät"
- "eiköhän ole suht ennallaan"
- "tiedän paljon uroksia jotka eivät astu, sitä en tiedä onko tällaisten urosten määrä kasvanut" 1
- "omat astutukset"
- "en osaa sanoa" 1
-
25. Uros on jättänyt nartun tyhjäksi. Syy ei ole nartussa.
() tällaisia uroksia en ole havainnut	5
() mielestäni on mutta määrä on vähäinen	6
() mielestäni tällaisten urosten määrä on hieman kasvanut	1
() mielestäni tällaisten urosten määrä on selvästi kasvanut	0
() mielestäni tällaisia uroksia on aiempaa vähemmän	0
() mielestäni tällaisia uroksia on selvästi aiempaa vähemmän	0
- "huolestuttava tosiasia! Urosten siemennesteen laatu huononemassa"
- "mistä voi tietää että syy ei ole nartussa?" 1
- "hölmö kysymys, mistä voi tietää ettei vika ole nartussa (esim. liian myöhään tai aikaisin astutettu)" 1
- "en osaa sanoa" 1
-
26. Nartulla on mielestäsi ns. oikeat päivät meneillään, uros halukas astumaan mutta narttu ei syystä tai toisesta anna kenenkään uroksen astua
() minulla ei ole ollut tällaista narttua	11
() minulla on ollut yksi tällainen narttu	3
() minulla on ollut kaksi tällaista narttua	0
() minulla on ollut kolme tai useampi tällaista narttua.	1
- " aina proge – pieni vaiva ja kustannus ja myös syynä eläinlääkärin tarkastukseen ennen ekaa astutusta"
- "nartut eivät aina hyväksy minun valitsemaani urosta"
- "uroksen vaihto auttoi, antoi siis astua"

27. Narttu on astutettu, astutus tai astutukset kyseiseen kiimaan ovat teknisesti onnistuneet mutta narttu ei ole tullut kantavaksi. Kysymyksessä oletus on, että vika ei ole uroksessa.
- () tällaisia narttuja minulla ei ole ollut. Jokaisesta astutuksesta on tullut kantavaksi 2
- () on ollut, mutta esim. seuraavalla kerralla on onnistunut 9
- () minulla on ollut yksi tällainen narttu 3
- () minulla on ollut useampi kuin yksi tällainen narttu 1
- " 2 narttua viim. 10 vuoden aikana"
- "joka astutus josta narttu ei ole tullut kantavaksi-> uroksella on ollut ongelmia"
- "mistä tietää, ettei vika ole uroksessa, vastaan oletuksella, että uros on tutkittu"
- "nartulla pentue ennen em. tapausta, toisella kerralla tullut kantavaksi. Toisesta astutuksesta jäi tyhjäksi, kolmannesta tuli kantavaksi eri uroksella. Tyhjäksi jättäneellä uroksella myös aiempi pentue"
28. Kuinka monta narttua olet keinosiementänyt viimeisen kymmenen vuoden aikana?
- () en yhtään 8
- () yhden nartun 6
- () kaksi narttua 0
- () kolme tai useamman nartun 1
29. Oletko siementänyt
- () tuorespermalla, syy miksi päädyit tähän vaihtoehtoon 3
-
- " välimatka, tiedettiin että uros astuu ja narttu antaa astua"
-
- " uroksen tapaturma, (oli ennestään normiastutuksia) sekä pitkä välimatka eri maa"
-
- "uros astui nartun mutta ei jäänyt kiinni, tarkistutin uroksen Merja Dahlblomilla ettei ole vikaa ja samalla siemennettiin edellisenä päivänä astutettu narttu"
-
- " tuorespermalla ruotsalaisella uroksella jolla samainen narttu oli oikeasti astutettu ed. kiimaan – mutta jäänyt tyhjäksi. Keinosiemennyksen tulos oli 3 pentua heikkolaatuisella spermalla"
-
- () pakastespermalla, syy miksi päädyit tähän vaihtoehtoon 3
-
- " pitkä välimatka"
-
- " uroksen maantieteellinen sijainti, hyvin kaukana"
-
- "halusin tehdä juuri tämän yhdistelmän (uros kuollut) koska olimme käyttäneet samaa urosta 11 vuotta aiemmin. Terveysasiat ja edellisen pentueen pitkä ikä painoivat vaa`assa eniten tätä vaihtoehtoa"
-
- "tuontiuros, sukutauluun sopivasti linjattavissa"
30. Suurimmat uhat irlanninsusikoiran terveyden kannalta jotka otat huomioon kasvatustyössäsi ovat:
 Alla on lueteltu 10 eri sairautta, merkitse mielestäsi eniten huomioimasi/tärkeimmän sairauden kohdalle 1, seuraavaksi merkitsevimmän 2 jne, vähiten kasvatustyössä huomioitu kohta saa siis numeron 10

Tähän kysymykseen vastattiin eri tavoin. Toiset laittoivat esim kolme 1 sijaa ja kolme 2 sijaa, eikä mitään muita . Toiset pisteyttivät vain osan vaihtoehtoista ja toiset kaikki, kysymyksen mukaan.

vaihtoehto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
kasvuhäiriöt	2	1	3	1	1	3	3	1	1	-
erilaiset silmäsairaudet	-	-	3	2	3	2	-	1	1	-
shuntti	4	5	1	1	-	-	-	1	1	-
sydänperäiset sairaudet	10	4	-	-	-	-	-	-	-	-
allergiat	-	1	2	1	1	3	1	1	2	1
erilaiset syövät	2	3	3	2	1	-	1	-	-	-
epilepsia	-	2	3	2	2	1	-	2	-	-
Mahalaukun kiertymä/laajentuma	-	-	1	1	1	-	4	2	2	1
infektioherkkyys	-	-	1	1	2	3	-	2	2	-
Jokin muu, mikä? #	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2

pentuhalvaus

"kaikkien ylitse luonne, ehdoton ykkönen jalostusvalinnoissa"

"syövät + kiertymä, ei perinnöllistä, alttius"

"mahdoton laittaa järjestykseen "(käytti vaihtoehtoja 123 useampaan kertaan)

"jos traumaperäinen yksi yksilö suvussa, ei välttämättä Traumaperäinen" (123 käytetty 5 kohtaan, ei muita luokiteltu ollenkaan)

"luusto" (lonkkavika, kynärät, selkä ym)

31. Suurimmat uhat yleisesti ottaen jotka vaikuttavat/ otat huomioon kasvatustyössäsi: Alla on lueteltu 6 eri kohtaa. Merkitse tärkeimmän kohdalle 1, seuraavaksi tärkeimmälle 2 jne vähiten huomioitava asia saa siis numeron 7

Tähän kysymykseen vastattiin eri tavoin. Toiset laittoivat esim kolme 1 sijaa ja kolme 2 sijaa, eikä mitään muita. Toiset pisteyttivät vain osan vaihtoehtoista ja toiset kaikki, kysymyksen mukaan.

vaihtoehto	1	2	3	4	5	6	7
terveys	6	6	1	-	-	-	-
luonne	8	4	1	1	-	-	-
jalostusmateriaalin puute Suomessa	2	-	1	4	5	1	-
Jalostusmateriaalin kaventuminen, mukaan lukien ulkomaat	1	1	3	4	2	2	1
huonot purennat	-	1	6	2	3	-	-
pentujen vähäinen kysyntä	-	-	1	1	-	7	1
Jokin muu, mikä? #	-	-	-	-	2	1	2

" irkkumainen, yleinen olemus"

" tiedon puute kun kasvattajat eivät jaa tietoa tai jopa valehtelevat suoraan"

" ulkonäkö, kokonaisuus"

"jalostusmateriaalin puute ei ole todellista"

"huonot purennat kierrettävissä"

"johtuen omistajien yhteistyöhaluttomuudesta"

32. Terveystutkimukset omille jalostuskoirillesi. (Tässä virallisilla tutkimuksilla tarkoitetaan tutkimuksia jotka näkyvät SKL:n koiranetissä, tässä ei oteta huomioon pennuille tehtävää shuntti-tutkimusta.)

☐ en tee mitään virallisia tai epävirallisia tutkimuksia	0
☐ jos teetän tutkimuksia niin teetän ne vain virallisina tutkimuksina	6
☐ jos teetän tutkimuksia suoritan ne osin virallisina ja osin epävirallisina	9
☐ jos teetän niin suoritan ne kaikki epävirallisina.	0

"olen aina tehnyt, ei ole aina mahdollista teettää virallisina"

33. Yleisimmät tutkimukset koirillesi, voit rastita useamman vaihtoehdon.

☐ silmätutkimus	14
☐ sydämen kuuntelu	11
☐ sydämen ultraäänitutkimus ja 5 min EKG	8
☐ lonkka ja/tai kyynär kuvaus	6
☐ polvikuvaus	0
☐ selän kuvaus	4
☐ luonnetestaus	0
☐ siittiötutkimus urokselle	4
☐ jokin muu, mikä #	
# "polvipalpaatio"	1
# "shunttitutkimus, avaukset diagnoosin varmistamiseksi"	
# "DLA, DNA, keuhkokuumetutkimukseen osallistuminen"	
# "koko rungon kuvaus kaularangasta ensimmäisiin häntänikamiin"	
# "polvilumpioluusaatio"	
"en tutkituta ilman syytä"	1

34. Kiinnostuksesi edellisissä kysymyksissä tarkoitettuihin tutkimuksiin on..

☐ herännyt ja tulevaisuudessa suoritan jalostuskoirilleni joitain tutkimuksia	2
☐ tulen suorittamaan tulevaisuudessa yhä enemmän tutkimuksia jalostuskoirilleni	2
☐ en usko että tulen lisäämään tutkimuksia tämänhetkisestä	10
"en kasvata enää"	1

35. Terveydellisistä syistä johtuen tutkimusten tärkeysjärjestys on mielestäsi seuraavanlainen..

Alla on lueteltu eri kohtia, merkitse tärkein numerolla 1, toiseksi tärkein numerolla 2 jne..

vaihtoehto	1	2	3	4	5	6
lonkat	-	-	2	7	3	1
kyynärät	-	1	5	3	5	-
polvet	-	-	2	3	1	5
selkä	-	2	5	3	-	3
silmät	2	10	-	-	2	1
sydän	14	1	-	-	-	-

36. Kuinka monta narttua olet joutunut keisarinleikkaamaan viimeisen 10 vuoden aikana?

- () en yhtään 7
 () yhden nartun 5
 () kaksi narttua 3
 () kolme tai useamman nartun 0

"toinen narttu leikattu kaksi kertaa"

37. Onko keisarinleikkauksessa leikattu

- () koko pentue 5
 kuinka monta pentuetta? 2 / (ko. nartun molemmat pentueet) / 1 / 5 / 1
 () osa pennuista 2

kuinka monta pentuetta? 1 pentu per leikkaus, 3 leikkausta / 2 leikkausta, toisessa 2 kuollutta pentua ja toisessa 1 elävä pentu / 4 / 1

38. Mikä on ollut keisarinleikkaukseen johtanut syy? Tähän kysymykseen valittiin useampi kohta

- () polttoheikkous 3
 () pieni pentue 2 "oletus"
 () iso pentue 1
 () kuollut pentu 3
 () nartun väsyminen 1
 () muu syy, mikä # 2
 # "kohdun poisto"
 # "virheasento"

" polttoheikkous synnytyksen loppuvaiheilla kun narttu on jo erittäin väsynyt, 3 keisarileikkauksessa leikattu aina viimeinen pentu"

39. Oletko joutunut turvautumaan eläinlääkärin apuun kesken synnytyksen, esim. Oksitosiini

- () en yhtään kertaa 7
 () yhden kerran 3
 () kaksi kertaa 1
 () kolme kertaa tai enemmän 4

" varmistukseksi kun pieni pentue ja viimeinen tosi suuri, toista kiloa"

" 3 kertaa leikattu, narttu x 2 ja 1 muu"

"oksitosiinin annan itse jos tarvii" (vastaus ei yhtään kertaa)

40. Narttujen maidontuotanto on ollut yleensä

- hyvä, kuinka monella pentueella___ 13 pentueet: 4 – 30 – 8 – 6 – 4 – 4 – 2 – (5+1)-2 –
kaikilla - kaikilla – kaikki – 11-1-
 riittävä, kuinka monella pentueella___ 3 pentueet:1 – 15 - 1
 tyydyttävä, kuinka monella pentueella_ 2 pentueet 1 - 1
 huono, kuinka monella pentueella___ 1 " raskausmyrkytys, emä kuoli 4 vrk jälkeen"

41. Nartut ovat hoitaneet pentunsa yleensä

- erinomaisesti, kuinka monta pentuetta_14 pentueet 1 – 4 – 30 – 9 – 6 – 4 – 5 – 2 – kaikilla -
kaikilla – kaikki / 11 - 1
 hyvin, kuinka monta pentuetta___ 3 pentueet 1 – 15 - 1
 kohtalaisesti, kuinka monta pentuetta__ 2 pentueet 1 – 1
 huonosti, kuinka monta pentuetta__ 1 " raskausmyrkytys, emä kuoli 4 vrk jälkeen"

42. Onko narttusi hoitanut pennut (pentujen ikä)

- 1-2 vko 0
 1-4 vko 1
 1-6 vko 3
 1-10 vko tai niin kauan kuin pennut ovat kasvattajalla 13

43. Onko pennuissasi ollut synnynnäisiä vikoja ja/tai epämuodostumia?

- kyllä 9
 ei 6
Mitä? _

"napatyrä jota ei tarvinnut operoida, puuttuvia poskihampaita"

" ruokatorven laajentuma, koukkuhäntä 3 pentueessa"

"kitalakihalkio, ruokatorvenlaajentuma, vatsa-avanne (sama pentue) + synn. epämuodostuneet munuaiset"

"pentueen siskiöaikana tapahtunut jotakin joka aiheutti 4 pennulle 5:stä 4 kk ikään mennessä polvilumpion luksaation, 3 pentua lopetettiin, 1 leikattiin.(raskausmyrkytyspentue)

" yhdellä pennulla "rhodesiankoiraharjakset selässä ja takajalat ei toinnut kunnolla. Työnsi myös huulen tissin yläpuolelle, lopetettiin vrk:n kuluttua"*

"viimeisimmässä pentueessa 3 aukiletta"

"synnynnäinen sokeus, häntämutka 1 kpl, ruokatorven laajentuma"

"vesipää, alikehittynyt"

"häntämutka"

44. Onko pentueissasi ollut kuolleena syntyneitä pentuja?

- 1-3 pentueessa 11
 3-6 pentueessa 2
 useammassa kuin 6 pentueessa 0
 ei ole ollut 2

Montako kuollutta pentua on ollut per pentue (keskiarvo)? " Alle 1 - 2 – 1 – 1 – (1-2) – 1 – 2 pentua 2 pentueessa/sektio

"yhdessä syntyneessä pentueessa 2 kpl"

" keisarileikatussa tulehdus (?) pentueessa kuolleita lukuisia"

45. Jos pentuja on kuollut 1 vrk tai yli 1 vrk iässä, mikä on ollut syy?

☐ en tiedä	2
☐ herpes	0
☐ heikkous	6
☐ pentu on jäänyt emän alle	1
☐ tulehdus	3*
☐ virus	1
☐ muu syy, mikä?	2

" ruokatorven laajentuma"

"ruokatorven laajentuma 3vrk"

"yksi liian kauan synnytyskanavassa-> happivaje"

**" määrittelemätön e-coli epäily sekundaaritulehduksesta, siis siinä keisarinleikkauspentueessa. Avattu ekana kuollut pentu"

* kts kysymys 43 selitys"

"sikiövettä keuhkoissa"

"ei ole"

46. Oletko tutkittanut kuolleet pennut (esim. Evirassa) ?

☐ kyllä	7
☐ en	4

Jos vastasit kyllä, minkälaisia kuolinsyitä olet saanut?

" anemia"

"bakteeritulehdus"

"heikkous"

"Ei kehittynyt, yhdellä tyrä"

"määrittelemätön e-coli epäily"

"en muista"

"kyllä, en kaikkia"

"vesipää"

Jos vastasit ei, onko kuolinsyy ollut ilmeinen? Mikä?

"jäänyt jumiin synnytyskanavaan ja hukkunut"

"keskosen kokoiset pennut muihin verrattuna"

"väärin pakkausohjeiden takia pennut jäivät tutkimatta"

47. Toivomme että listaat tiedossasi olevien vuonna 2000 tai sen jälkeen syntyneiden kasvattiesi eliniät arkin takapuolelle. Nimi, elinikä, kuolinsyy, mikäli se on tiedossasi.

Tähän kysymykseen vain viisi kasvattajaa vastasi. Teen näiden vastausten ja kennelliiton ym materiaalin avulla jonkinlaisen keski-ikä laskelman mutta sen saatte myöhemmin.

48. Mielestäni tästä kyselystä tehty yhteenveto tulisi julkaista
() lehdessä ja yhdistyksen nettisivuilla kaikkien luettavana kysymys kysymykseltä yhteenvetoiheen	4
() käytävä läpi vain esim. kasvattajapäivillä kasvattajille	1
() käytävä tarkemmin kasvattajapäivillä ja lyhennetty yhteenveto lehdessä ja nettisivuilla	10
() jokin muu vaihtoehto, mikä? _____	1
"juhlaulkaisu"	1
"vertailu edellisen kyselyn tuloksiin"	
"hierottava jokaisen nokkaan kunhan saataisiin kaikki vastaamaan"	
"julkisesti mahdollisimman monessa paikassa jos kaikki vastaisivat, mutta koska näin ei ole niin ihan sama"	

Lopuksi sana on vapaa. Haluaisitko antaa johonkin kohtaan lisäselvitystä/tarkennusta tai olisiko sinulla ehdotuksia mistä haluaisit keskustella esim kasvattajapäivien yhteydessä. Miten kiinnostunut olet tulemaan kasvattajapäiville ja mitä haluaisit siellä käsiteltävän, mahdollisuuksien mukaan?

"koiran rakenneasioita kasvattajapäivillä"

"jalostuksen pullonkauloista kasvattajapäivillä"

"haluaisin osallistua kasvattajapäiville, mutta välimatka joskus rajoittaa"

"olen kiinnostunut tulemaan, mutta jos ajankohta on jälleen maastokokeen kanssa yhtä aikaa, niin en todennäköisesti pääse osallistumaan"

Käyttäytymisen jalostustarkastus

Rotu Irlanninsusikoira, profiili voimassa 18.1.2019 alkaen	☐ Uros	☐ Narttu
Koiran virallinen nimi	☐ Kastroitu/ Steriloitu	☐ Juoksu/valeraskaus tarkastusohjella
Syntymäaika _____ ikä _____ v _____ kk	Rek.nro _____	
Muutos / TM-merkintä	☐ TM tarkastettu, tark. nimi tekstaten	

Tarkastuspaikka	Jalostustarkastaja 1	Kennelliiton jäsennumero
Tarkastuksen päivämäärä	Jalostustarkastaja 2	Kennelliiton jäsennumero
Jalostustarkastus suoritettu	☐ Sisätiloissa ☐ Ulkona	Onko koira jalostustarkastettu käyttäytymisen osalta aiemmin?
		☐ Kyllä ☐ Sisätiloissa ☐ Ulkona ☐ Ei ole

Käyttäytymiseen perustuva arviointi

☐ Jalostustarkastus hyväksytty	Jalostusarviohuomiot:	Jalostusvalinnoissa tulee huomioida eläinten hyvinvointiin liittyvien lakien ja asetusten vaatimukset.
☐ Jalostustarkastus suoritettu	Syy:	
☐ Jalostustarkastus hylätty	Syy:	
☐ Jalostustarkastus keskeytetty	Syy:	

Sivu 1/8

Alkuhaastattelu ilman koira

Missä iässä koira on erotettu emostaan pysyvästi?	vuotta _____	kuukausta _____	viikkoa _____	☐ Ei tiedossa
Minkä ikäisenä koira on luovutettu kasvattajalta uuteen kotiin?	vuotta _____	kuukausta _____	viikkoa _____	☐ Jäänyt syntymäkotiin ☐ Ei tiedossa
Minkä ikäisenä koira on tullut ohjaajalle/nykyiselle omistajalle?	vuotta _____	kuukausta _____	viikkoa _____	
Onko koira ollut pentueen ainut pentu?	☐ Kyllä ☐ Ei			
Onko koiralla kokemuksia vierasta ympäristöstä (muu kuin koiran vakituinen oleskeluympäristö) ennen luovuttamista?	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tiedossa			
Missä iässä koira on saanut ensimmäiset kokemuksensa muista ympäristöistä kuin kodistaan/kotipihastaan uuteen kotiin saapumisensa jälkeen?	vuotta _____	kuukausta _____	viikkoa _____	☐ Ei tiedossa
Asuuko koira ohjaajan taloudessa?	☐ Kyllä ☐ Ei	Asuuko pääasiassa?	☐ Sisällä ☐ Ulkona ☐ Yhtä paljon ulkona ja sisällä	
Onko koira sisällä	☐ Omassa, rajatussa tilassa ☐ Perheen kanssa ☐ Omakotitalo ☐ Kerrostalo ☐ Maalla ☐ Taajamassa ☐ Kaupungissa			
Onko taloudessa muita koiria?	☐ Kyllä ☐ Ei			
Onko koiran kanssa ajassa jotain erityisiä ongelmia?	☐ Kyllä ☐ Ei	Miksi?		
Voiko koiraan koskea turvallisesti?	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tiedossa			
Jos koiraan ei voi koskea, voiko sen lähellä olla turvallisesti?	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tiedossa			
Onko koiralla äänimerkkeitä?	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tiedossa			
Mitä koiran kanssa harjoitetaan? Onko koira koulutettu johonkin tehtävään?				

Lisäkt. 1. koiranomistajalle 2. kappaleeseen 4/18/2015

4/18/2015

1. IHMISEN KOHTAAMINEN

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa		freem
a) Koiran käyttäytyminen ennen kontaktitilannetta avustajan kanssa		
S	menee suoraan tervehtimään avustajaa	I
N1	on välinpitämätön, rento, voi tutkia ympäristöä	I
N2	pyrkii jatkamaan matkaa kiinnittämättä huomiota avustajaan	I
OLF	keskittyy vain haisteluun	N
Y	on kiinnostunut ainoastaan ympäristöstä	N
P1	lieviä merkkejä huolestumisesta tai rauhattomuudesta (voi äännellä, liikkua edestakaisin, liikkua hidastetusti, lipoa suupieliään, vinkua, häntä voi laskea. Voi myös muuttua eleettömämmäksi tai alkaa korostetusti haakea katsekontaktia ohjaajaan)	N
P2	vältelee (pyrkii pois päin avustajasta tai ohjaajansa syliin, painautuu tiiviisti kiinni ohjaajaansa tai pyrkii ohjaajan taakse, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, suikeutuu tai passivoituu)	E
P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tarsee, läähättää)	E
P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikallisen lyhyistymisenä) jälöstarkastus keskeytetään	H
A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A2	tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu	E
A3	haukkuu ja ryntälee ihmisiä kohti	H
A4	hyökkää ja puree niin, ettei jää jälkeä	H
A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälkeä	H
XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään	N
XM	merkkaillee	E
b) Aika, jonka kuluessa koira tervehti oma-aloitteisesti avustajaa		
U30	alle 30 sekuntia	
U59	31-59 sekuntia	
U80	60-80 sekuntia (avustaja on noussut seisomaan huomioiden koiraa)	
ND	ei tule oma-aloitteisesti ennen kuin avustaja on muuttunut aktiiviseksi kontaktinottajaksi	
c) Koiran käyttäytyminen kontaktitilanteen aikana		
N	koira sietää kosketuksen, ei haakeudu luokse	I
SN	koira nuuhkaisee avustajaa, sen jälkeen välinpitämätön	I
SY	rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)	I
SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)	N
SL	alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niaaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	N
P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyneen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niaaa ja/tai säpsähtää, jykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)	N
P2	säikähtää tai vältelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)	E
P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tarsee, läähättää) jatketaan osiosta 3	E
P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikallisen lyhyistymisenä) jatketaan osiosta 3	H
A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti	H
A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	H
A4	hyökkää ja puree niin, ettei jää jälkeä	H
A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälkeä	H
XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään	N
XM	merkkaa avustajan	E
Y	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan	N
O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu koskettamiseen välinpitämättömästi	N
EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EEA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H

1.2 Poistuminen ja uudelleen kohtaaminen		
a) Koiran käyttäytyminen kohdattaessa		
L	lähestyy avustajaa	N
N	ei lähesty eikä väistä avustajaa	N
V	väistää avustajaa	E
b) Koiran käyttäytyminen avustajan yrittäessä koskettaa		
N	koira sietää kosketuksen, ei hakeudu luokse	I
SN	koira nuuhkaisee avustajaa, sen jälkeen välinpitämätön	I
SY	rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)	I
SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)	N
SL	alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niaaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	N
P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niaaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy heikeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)	N
P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyä ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: päylylee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)	E
P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syyliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), jatketaan osiosta 3	E
P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), jatketaan osiosta 3	H
A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti	H
A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	H
A4	hyökkää ja puree niin, ettei jää jälkeä	H
A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälki	H
XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään	N
XM	merkkää avustajan	E
Y	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan	N
O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaansa, suhtautuu koskettamiseen välinpitämättömästi	N
EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EAA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
1.3 Avustaja houkuttelee koiran mukaansa		
L	koira lähtee heti mukaan	N
LH	koira lähtee avustajan mukaan vähällä houkuttelulla	N
LV	koira lähtee mukaan runsaalla houkuttelulla	N
LO	pyrkii välillä ohjaajan luo, välillä kulkee avustajan mukana	N
LK	koira lähtee mukaan, mutta kieltäytyy myöhemmin etenemästä (voi ilmetä myös pakenemisena) tai alkaa kiskoa voimakkaasti kohti ohjaajaa	N
LE	koira ei lähde mukaan	N
EAG	osio keskeytetään, koska koira haukkuu ja/tai murisee ja/tai näyttää hampaista, roikkuu avustajan vaatteissa hampaillaan tai uhkailee avustajaa	H
EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
2. KÄSITELTÄVYYS		
2.1 Käyttäytyminen käsittelytilanteessa		
SN	koira suhtautuu välinpitämättömästi käsittelyyn eli sen käytös ei muutu lainkaan	I
SY	on rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)	I
SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)	N
SL	alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niaaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	N
P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niaaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy heikeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)	N
P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyä ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: päylylee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)	E
P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syyliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)	H

P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä)	H
A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti	E
A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	H
A4	hyökkää ja puree niin, ettei jää jälkeä	H
A5	hyökkää ja puree niin, että jää jälki	H
XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään	N
XM	merkkää avustajan	E
Y	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan	N
O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaansa, suhtautuu käsittelyyn välinpitämättömästi	N
EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EAA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H

2.2 Koira antoi koskea

KH	huulin		KE	etujalkoihin		KT	takajalkoihin	
KK	korvin		KR	rintaan		KN	hantaan	
KL	lapaan		KS	selkään				

3. JAHTAAMINEN

3.1 Koiran käyttäytyminen palloa heitettäessä

P	pyrkii pois päin pallosta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen	E
N	ei kiinnostu pallosta, voi katsoa palloa	N
H1	osoittaa lievästi kiinnostusta, ei mene pallolle asti tai menee hitaasti pallon luokse	N
H2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa	N
H3	lähtee pallon perään, mutta keskeyttää ajon, juoksee pallon ohi tai jättää pallon nuuhkimatta sitä	N
H4	lähtee pallon perään, pallon pysähtyessä nuuhkii sitä	N
H5	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)	N
H6	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja pitää siitä kiinni (kunnes ohjaaja irrottaa pallon) tai kantaa palloa, voi tuoda sen ohjaajalle	N
H7	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja ravistelee sitä	N
HP8	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti, jatketaan osiosta 4	H
EOP	heitäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	heitäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EAP	heitäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EAA	heitäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H

3.2 Ohjaaja leikkii koiraan pallolla

P	koira pyrkii pois päin ohjaajasta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen	E
N	ei kiinnostu, voi katsoa palloa	N
HL1	kiinnostuu, tutkii palloa	N
HL2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa	N
HL3	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, mutta menettää pian kiinnostuksensa	N
HL4	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)	N
HL5	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja pitää siitä kiinni kunnes ohjaaja irrottaa pallon	N
HL6	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja ravistelee sitä	N
HL5	alkaa leikkiä pallolla itse, eikä halua leikkiä sillä ohjaajan kanssa	N
A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää ihmistä kohti	E
A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää ihmistä kohti	H
A4	hyökkää ja puree niin, ettei jää jälkeä	H

AS	hyökkää ja puree niin, että jää jälki	H
FIX	käytös osion päätyttyäkin muuttunutta/käytös jää päälle	E
EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H
EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi	H
EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H

4. AKTIIVISUUS/PASSIIVISUUS

RE	rauhaton: liikkuu levottomasti, voi läähättää, äännellä, hyppiä ohjaajaa vasten, rapsuttaa, nuolla itseään tms.	E
AK	aktiivinen: puuhastelee tai nuuhkii ympäristöä rauhallisesti koko ajan	I
N	rauhallinen: voi istua, seistä tai maata, voi tutkia ympäristön kertaalleen	I
PA	passiivinen: ei kiinnostu mistään	E
NR1	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy hieman	N
NR2	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy selvästi	E
REN	aluksi rauhaton, sitten rauhoittuu	N
MX	ajoittain rauhaton, ajoittain rauhallinen	N
P	pelkää tai on jännittynyt (taakse vetäytynyt kehon asento, voi hakeutua ohjaajan luo tai pyrkiä pakoön, haukkaa tms.)	E
PV	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti.	H

5. VIERAS KOIRA

Koiran käyttäytyminen sen havaitessa vieraan koiran

N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)	I
S	osoittaa selvää kiinnostusta tutustumiseen (heiluttaa häntää, pyrkii kohti, voi vinkua tai haukahtaa, katsoo kohti, katsoo vuoronperään ohjaajaa ja vierasta koira, nilaa etuosalla, kauhoo etutassuillaan)	I
S2	osoittaa voimakasta kiinnostusta toista koira kohtaan (heiluttaa häntää, kiskoo ja ruhtoo kohti, voi haukkaa, voi hyppiä, voi nousta kahdelle jalalle)	N
P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyneen, voi myös nuuhkia maata, katsella pois päin, haukotella, nostaa toistuvasti jalkaa, istahtaa, kääntyy selin, ottaa remmin suuhunsa tms.)	N
P2	säikähtää tai välittelee (peräännyty, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkaa, voi passivoitua.)	E
P3	pelkää voimakkaasti (peräännyty, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syyliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)	E
P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikalleen lyyhistymisenä)	H
A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta	N
A2	näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkaa, ottaa askella kohti vierasta koira, tuijottaa, karvat voivat nousta	E
A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkaa, hyökkää kohti	H
A4	hyökkää voimakkaasti vierasta koira kohti (kihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkaa, karvat pystyssä)	H
A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)	H
AOS	hyökkää ja puree ohjaajaansa	H
H	vaanii, metsästää tai paimentaa (katse kiinnittynyt vieraaseen koiraan, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkaa)	E
O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa	N
FIX	ei palaudu, käytös jää päälle	E
EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä	H
EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä	H

6. EPÄTAVALLISET ALUSTAT

Ruusu	Peläsi		
6.1	6.2	a) Käyttäytyminen alustalle mennessä	
		LN astuu alustalle epäroimattä ja ilman houkuttelua huomioiden alustan tai kiinnittämättä siihen huomiota	I I
		LH astuu alustalle epäroimattä sanallisen houkuttelun jälkeen	N N
		LP astuu alustalle epäroiden ilman houkuttelua	N N
		LPH astuu alustalle epäroiden sanallisen houkuttelun jälkeen	N N
		LH2 astuu alustalle vasta makupalan avulla	N N
		P ei astu alustalle	E E

		EOH osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä	H	H
		EAR osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä	H	H
b) Rentous alustalle mennessä				
		N ei pelkoa tai huolestumista (ryhti ja hännän asento normaali)	I	I
		P1 hyvin lieviä merkkejä huolestumisesta tai välttelystä (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, liikkuu hitaasti, voi pysähdellä hetkeksi, voi lipoa suupieliään, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)	N	N
		P2 selviä merkkejä välttelystä (pysähtyy, yrittää kiertää tai hypätä alustan yli, heittäytyy selälleen tai tarjoaa oheistoimintoja välttääkseen alustalle menon, kuten istuu, menee maahan, kieri, antaa tassua tms.)	N	N
		P3 pelokas (kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, saattaa pyrkiä pakoon tai omistajan syyliin, voi läähättää tai passivoitua, tärästä, äänellä voimakkaasti), jatketaan seuraavasta alustasta/osiota 7	E	E
		P4 erittäin voimakkaasti pelokas (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikolleen lyhyistymisenä), jatketaan seuraavasta alustasta/osiota 7	E	E
c) Käyttäytyminen alustalla ollessa				
		N koira pysyy alustalla itse tai ohjaajan on helppo saada koira jäämään alustalle	I	I
		H ohjaaja joutuu käyttämään runsaasti houkuttelua saadakseen koiran jäämään alustalle	N	N
		VL koira poistuu alustalta, tulee helposti takaisin	I	I
		VH2 koira poistuu alustalta, tulee takaisin vain runsaasti houkutteluna	N	N
		VP koira poistuu alustalta, eikä tule takaisin runsaallakaan houkuttelulla	E	E
		EP ei mennyt alustalle	E	E
d) Rentous alustalla ollessa				
		N koira on rento (alusta ei näytä vaikuttavan koiran käyttäytymiseen)	I	I
		P1 koira jännittää hieman (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, voi lipoa suupieliään tai nostella tassujaan, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)	N	N
		P2 koira on jännittynyt (kyyristelee, häntä koipien välissä, saattaa pyrkiä omistajan syyliin, voi läähättää tai passivoitua, tärästä, voi äänellä)	E	E
		P3 koira ei mennyt alustalle	E	E

7. IHMISJOUKKO

7.1	7.2	7.3	7.1 Kävelevät ihmiset rivissä	7.2 Juoksevat ihmiset rivissä	7.3 Oudot ihmiset rivissä
			N koira kulkee rennosti ohjaajan edessä, takana tai sivulla, voi huomioida avustajat (korvat rennot, normaali ryhti, liikkumisnopeudessa ei muutoksia)		I I I
			S yrittää päästä nuuhkimaan avustaja		I I I
			SR yrittää lähestyä avustajia kiemurellisen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänellä tai kääntyä selälleen)		N N N
			SL yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äänellä, niaaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)		N N N
			P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkumisnopeus ja/tai -asento muuttuu, voi hetkellisesti siirtyä lähemmäs ohjaajaa tai ohjaajan taakse, pysähtyä hetkeksi, hidastaa, jännittyä tai kaartaa. Voi vilkuilla avustajia, lipoa suupieliään, ryhti madaltuu, häntä laskee. Voi äänellä ja/tai hyyppiä ohjaajaa vasten.)		N N N
			P2 säikähtää tai välittelee (siirtyy ohjaajan taakse, voi pysähdellä, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, saattaa pälyillä, läähättää tai haukkua)		E E E
			P3 pelkää voimakkaasti (peräännytyy, pakenee tai kietäytyy eteenmästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syyliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), jatketaan osasta 8		E E E
			P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikolleen lyhyistymisenä), jatketaan osasta 8		H H H
			A1 jäykistyy, tuijottaa, karvat voivat nousta		E E E
			A2 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti		E E E
			A3 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti		H H H
			A4 hyökkää voimakkaasti avustaja kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)		H H H
			A5 vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)		H H H
			A05 hyökkää ja puree ohjaajaansa		H H H
			H vaanii, metsästää tai paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)		E E E
			O osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ohjaajaa kohtaan		N N N
			FIX ei palaudu, käytös jää päälle		E E E
			EOP osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi		H H H
			EOA osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi		H H H
			EAP osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi		H H H
			EAA osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi		H H H

7. IHMISJOUKKO

7.4		7.5	7.6	7.4 a) Ihmiset ympyrässä katsomatta koiraa 7.4 b) Ihmiset ympyrässä katsovat koiraa	7.5 Ihmiset ympyrässä astuvat kohti koiraa 7.6 Ihmiset liikkuvat ympyrässä				
a)	b)								
				N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)	I	I	I	I
				S	yrittää päästä nuuhkimaan avustajia	I	I	I	I
				SR	yrittää lähestyä avustajia kiemurellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen)	N	N	N	N
				SL	yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äännellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	N	N	N	N
				P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyneesti, voi myös nuuhkia maata, katsella pois päin, haukotella, nostaa toistuvasti jalkaa, istahtaa, kääntyy sellin, ottaa remmin suuhunsa, alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan tms.)	N	N	N	N
				P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).	E	E	E	E
				P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), jatkettaen osasta 8	E	E	E	E
				P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmentää myös paikoilleen lyhyhistymisenä), jatkettaen osasta 8	H	H	H	H
				A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, korvat voivat nousta	N	N	N	N
				A2	näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, voi ottaa askelia kohti avustajia, tuijottaa, korvat voivat nousta	E	E	E	E
				A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaista ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	H	H	H	H
				A4	hyökkää voimakkaasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkuu, korvat pystyssä)	H	H	H	H
				A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)	H	H	H	H
				AOS	hyökkää ja puree ohjaajaansa	H	H	H	H
				H	vaanii, metsästää tai paimentaa (katse kiinnittynyt ihmiseen, madaltunut pään tai kehon asento, mutta korvat eivät ole pystyssä, voi haukkuu)	E	E	E	E
				O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaansa	N	N	N	N
				FIX	ei palaudu, käytös jää päälle	E	E	E	E
				EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	H	H	H	H
				EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H	H	H	H
				EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi	H	H	H	H
				EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	H	H	H	H

Sivu 7/8

8. ÄÄNET

8.1		8.2		8.3		8.4		8.1 Käyttäytyminen pillin soidessa		8.2 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankanta vasaran varrella			
8.1 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankanta vasaralla		8.2 Käyttäytyminen poran käydessä		8.3 Käyttäytyminen pillin soidessa		8.4 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankanta vasaran varrella							
								L	koira menee uteliaasti ääntä kohti (ryhti ja hännän asento rentoja)	I	I	I	I
								N	käyttäytyminen ei muutu (ryhti ja hännän asento eivät muutu, liikkumisnopeudessa ei muutoksia, koira voi havaista äänen)	I	I	I	I
								P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (kulkee ohjaajan mukana, mutta liikkumisnopeudessa tai -asennossa tapahtuu lieviä muutoksia. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, korvat takana, vinkuu, häntä laskee. Voi myös muuttua eleettömämmäksi tai alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan)	N	N	N	N
								P2	säikähtää tai välttelee, selviä liikkumisnopeuden tai asennon muutoksia (kuten väistää kaartamalla, siirtyy ohjaajan taakse, aloittaa "stressivedon" äänestä pois päin, painautuu ja/tai hyppi ohjaajaa vasten tai pysähtyy, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu), osiota 8.3 ei suoriteta	E	E	E	E
								P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), äänet-osio keskeytetään	E	E	E	E
								P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmentää myös paikoilleen lyhyhistymisenä), äänet-osio keskeytetään	E	E	E	E
								A1	asento jäykkä, tuijottaa, korvat voivat nousta	N	N	N	N
								A2	tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu	N	N	N	N
								A3	haukkuu ja ryntäilee ääntä kohti	E	E	E	E
								A4	hyökkää voimakkaasti ääntä kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkuu, korvat pystyssä)	H	H	H	H
								AOS	hyökkää ja puree ohjaajaansa	H	H	H	H
								FIX	ei palaudu, käytös jää päälle	E	E	E	E
								EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä	H	H	H	H
								EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä	H	H	H	H

9. MUUT HUOMIOT

a) Rohkeuden yleiskuva		
N	rento, ei merkkejä epävarmuudesta	I
P0	ajoittain lievästi epävarma	
P1	lievästi epävarma, voi näkyä myös levottomuutena tai sulkeutumisena	N
P2	epävarma	E
P3	pelokas	E
P4	voimakkaasti pelokas	H
b) Rohkeuden yleiskuvassa tapahtuvat muutokset		
NO	ei muutoksia	
MN	rentoutuu testin edetessä	
MP1	epävarmuus lisääntyy testin edetessä	
MP3	pelokkuus lisääntyy testin edetessä	
HN	ajoittain rento	
HP1	ajoittain epävarma	
HP3	ajoittain pelokas	
FIX	ei palautu, käytös jää päälle	
c) Havaittiinko toistuvaa vakavaan stressiin liittyvää tai stereotyyppistä käyttäytymistä?		
NO	ei nähty	I
XH	hihnassa tai ohjajaan vaatteissa hampailta roikkuminen	E
CT	hännän jahtaaminen	E
WH	jatkuva haukkuminen tai ääntely	E
XM	jatkuva merkkailu	E
HY	hyppiminen	E
ET	etujaloilla kauhominen	E
SV	stressivetoa	E
DIG	toistuva raapiminen (maa, ihminen tms.)	E
OLF	haisteluun uppoutuminen	E
XB	itsensä nuoleminen, pureminen tai raapiminen	E
FLY	ilman napsiminen tai ilmaan päyily	E
XX	muuta vakavaa stressikäytöstä	E
f) Muita huomioita koiran käyttäytymisestä:		

Sivu 8/8

Ulkomuodon jalostustarkastus

Jalostustarkastuksen tulokset ovat julkisia.

Aika _____ Paikka _____	
Järjestäjä (yhdistys) _____	
Tunnusmerkinä (TM) ☐ TM tarkastettu, tark. nimi tekstinä	
Rotu _____	Rotukoodi _____
Koiran nimi _____	
Rak.nro _____	
☐ Uros	☐ Narttu
Normaalit kivekset	☐ Kyllä ☐ Ei
☐ Kastroitu	☐ Steriloitu
☐ Eläinlääkärin-todistus, syy: _____	
Rungon pituus _____ / _____ (cm/suhde)	Säkäkorkeus _____ cm
	Paino _____ kg
Rinnan ympärysmitta _____ cm	Eturaajojen korkeus _____ cm
	Selän pituus _____ cm
☐ Jalostustarkastus hyväksytty	Jalostuksessa huomiotavaa: _____
☐ Jalostustarkastus hylätty	Syy: _____
☐ Jalostustarkastus keskeytetty	Syy: _____
Jalostusvalinnoissa tulee huomioida eläinten hyvinvointiin liittyvien lakien ja asetusten vaatimukset.	

Ovat arvosteltavana suhteissa rotumäärittelyihin, lukuunottamatta tähdellä * merkittyjä kohtia, joissa kuvataan koiraa yleisiä, rodusta riippumatta.

1* Yleinen voimakkuus	ihanne
☐ 1 liian kevyt	E
☐ 2 kevyt	E
☐ 3 keskivahva	N
☐ 4 voimakas	I
☐ 5 raskas	E
☐ 6 liian raskas	E
muuta: _____	
2 Sukupuolileima	
☐ 1 selvä	I
☐ 2 urosmainen narttu	E
☐ 3 narttumainen uros	E
muuta: _____	
3* Rungon mittasuhteet	
☐ 1 nelkämäinen	E
☐ 2 suorakaiteen mallinen	I
☐ 3 pitkärunkoinen	N
☐ 4 lyhytrunkoinen	E
muuta: _____	
4 Luusto	
☐ 1 liian kevyt	E
☐ 2 kevyt	E
☐ 3 keskivahva	N
☐ 4 vahva	I
☐ 5 raskas	E
☐ 6 liian raskas	E
muuta: _____	

5 Pään yleisvaikutelma	ihanne
☐ 1 rodunomainen	I
☐ 2 kiilamainen	I
☐ 1 kapea	E
☐ 2 liian kapea	E
☐ 3 leveä	E
☐ 4 liian leveä	E
muuta: _____	
☐ 1 pieni	E
☐ 2 liian pieni	E
☐ 3 suuri	E
☐ 4 liian suuri	E
muuta: _____	
☐ 1 lyhyt	E
☐ 2 pitkä	I
☐ 3 liian pitkä	E
muuta: _____	
☐ 1 karkea	E
☐ 2 raskas	E
☐ 3 liian raskas	E
muuta: _____	
6 Ilme	
☐ 1 ystävällinen / lempeä	I
☐ 2 valpas / tarkkaavainen	N
☐ 3 pelokas	E
☐ 4 epäluuloinen	E
☐ 5 pistävä	E
muuta: _____	

7* Pää	ihanne
☐ 1 yhdensuunt. kallon ja kuonon linjat	I
☐ 2 erisuuntaiset kallon ja kuonon linjat	E
☐ 1 laskeva kuononselkä	E
☐ 2 nouseva kuononselkä	E
☐ 3 lihakseton	E
☐ 4 liioitellut ihopoimut	H
muuta: _____	
8* Maski	
☐ 1 maski	E
☐ 2 maskiton	I
☐ 3 toispuoleinen	E
☐ 4 niukka / hajamaski	E
☐ 5 liian laaja	E
muuta: _____	
9 Maskin sävy	
☐ 1 rodunomainen	E
☐ 2 haalistunut	E
☐ 3 haalea	E
☐ 4 syvä	E
muuta: _____	

10 Posket		ihonne
1 liian litteät	E	
2 litteät	E	
3 keskivahvat	I	
4 ulkonevat	E	
5 liian ulkonevat	E	
1 lihaksikkaat	N	
muuta:		
11* Kallio-osa		
1 hieman kaareva	N	
2 tasainen, litteä	I	
3 epätasainen	E	
4 tasainen korvien välillä	E	
5 pyöreä / kupera	E	
6 liian kupera	E	
7 takaluisu	E	
8 lyhyt takaraivo	E	
9 aukile	H	
muuta:		
12* Otsapenger		
1 puuttuva	E	
2 vähäinen	I	
3 selvästi erottuva	E	
4 voimakas	E	
5 liioiteltu	E	
1 erottuva otsaurme		
muuta:		
13* Kuonon pituus suhteessa kallo-osaan		
1 liian lyhyt, kuonon pituus alle 33 % kallo-osan pituudesta	H	
2 lyhyt	E	
3 hieman lyhyempi	E	
4 yhtä pitkä	N	
5 hieman pidempi	I	
6 pitkä	N	
7 liian pitkä	E	
muuta:		
14 Kuonon leveys		
1 liian kapea	E	
2 kapea	E	
3 keskileveä	I	
4 leveä	E	
5 liian leveä	E	
muuta:		
15* Leukojen suhde		
1 tasapainossa toisiinsa nähden	I	
2 alaleuka lyhyt suhteessa yläleukaan	E	
3 yläleuka lyhyt suhteessa alaleukaan	E	
4 leuat yhtä pitkät	I	
5 alaleuka kapeampi kuin yläleuka	E	
6 yläleuka kapeampi kuin alaleuka	E	
7 leuat yhtä leveät	I	
8 vino alaleuka	H	
9 kevyt alaleuka	E	
muuta:		

16 Huulet		ihonne
1 kuivat / ohuet	E	
2 tiiviit / kiinteät	I	
3 paksut	E	
4 löysät	E	
5 roikkuvat	E	
6 liian roikkuvat	E	
7 syvät huulipoimut	E	
1 pyöreä ylähuulen profiili	N	
2 kulmikas ylähuulen profiili	E	
muuta:		
17* Huulipigmentti		
1 kauttaaltaan pigmentoitunut	I	
2 vajaa pigmentti	E	
3 pigmentti puuttuu kokonaan	H	
1 musta	I	
2 maksanvärinen	E	
3 sininen / harmaa	N	
muuta:		
18* Kirsupigmentti		
1 kauttaaltaan pigmentoitunut	I	
2 vajaa pigmentti	E	
3 pigmentti puuttuu kokonaan	H	
1 musta	I	
2 maksanvärinen	E	
3 sininen / harmaa	E	
muuta:		
19 Kirsun koko		
1 liian pieni	E	
2 pieni	E	
3 normaali	I	
4 suuri	N	
5 liian suuri	E	
muuta:		
20* Sieraimet		
1 liian pienet / ahtaat	H	
2 hieman ahtaat	E	
3 kirsun kokoon sopivat, avonaiset	I	
4 suuret	N	
muuta:		
21* Purenta		
1 voimakas yläpurenta	H	
2 lievä yläpurenta	E	
3 väljä leikkaava purenta	N	
4 leikkaava purenta	I	
5 tasapurenta	N	
6 käänteinen leikkaava purenta	E	
7 lievä alapurenta	E	
8 voimakas alapurenta	H	
9 vino purenta	H	
1 epäsiinäntöllinen hammasrivi	E	
2 kulmahammas painaa lentä / kitälakkaa	H	
3 lantien liikkasvua	H	
muuta:		

22* Hampaat		ihonne
1 heikot	E	
2 pienet	E	
3 keskisuuret	N	
4 suuret	I	
hammaspuutokset: huomioitava		
muuta:		
23* Silmien muoto		
1 soikeat / martelinmuotoiset	I	
2 pyöreät	E	
3 kolmionmuotoiset	E	
4 vinoneliön / salmiakin muotoiset	E	
muuta:		
24* Silmien koko		
1 liian pienet	E	
2 pienet	N	
3 keskikokoiset	I	
4 suuret	N	
5 liian suuret	E	
1 erikokoiset	E	
muuta:		
25a* Silmien sijainti		
1 liian syvällä	E	
2 liian ulkonevat	E	
25b* Silmien sijainti		
1 syvällä	E	
2 ei ulkonevat, ei syvällä	I	
3 ulkonevat	E	
1 kaukana toisistaan	N	
2 lähellä toisiaan	N	
1 eri tasossa	E	
2 vinoasentoiset	E	
muuta:		
26* Silmien väri		
1 sininen	H	
2 keltainen	E	
3 vaaleanruskea	E	
4 ruskea	N	
5 tummanruskea	I	
6 lähes musta	I	
7 kaksiväriset	H	
1 sointuvat turkin väriin	N	
muuta:		
27* Silmäluomet suhteessa silmään		
1 tiiviit / kiinteät	I	
2 paksut	E	
3 roikkuvat	E	
1 vilkkuloomi esillä	E	
2 kiertyneet	H	
muuta:		
28* Silmäluomen pigmentti		
1 kauttaaltaan pigmentoitunut	I	
2 vajaa pigmentti	E	
3 pigmentti puuttuu kokonaan	H	
muuta:		

29 Korvavalehdet		ihanne
1 rodunomaiset	I	
1 liian ohuet	E	
2 ohuet	I	
3 paksut	N	
4 liian paksut	E	
5 rustoiset	N	
1 kapeat	N	
2 leveät	N	
muuta:		
30* Korvien malli		
1 luppakorvat / riippuvat	E	
2 puolipystyt	E	
3 pystykorvat	E	
4 ruusukorvat	I	
5 käristään taittuneet	E	
6 kiertyneet	E	
7 eri paria	E	
muuta:		
31 Korvien pituus		
1 liian lyhyet	N	
2 lyhyet	I	
3 keskimittaiset	N	
4 pitkät	E	
5 liian pitkät	E	
muuta:		
32 Korvien koko		
1 pienet	I	
2 keskikokoiset	N	
3 suuret	E	
muuta:		
33 Korvien asento		
1 eteenpäin kallistuneet	E	
2 pystyasentoiset	E	
3 taaksepäin kallistuneet	I	
4 luppakorvaisella pääntymötäiset	E	
5 luppakorvaisella ei-pääntymötäiset	E	
1 liian etuasentoiset	E	
2 liian pystyasentoiset	E	
3 haja-asentoiset	E	
muuta: ruusukorvat		
34 Korvien kiinnitys		
1 oikein kiinnittyneet	I	
2 ylös kiinnittyneet	I	
3 alas kiinnittyneet	E	
4 taakse kiinnittyneet	E	
5 lähemmäs toisiaan	E	
6 eri tasossa	E	
muuta:		

35 Kaula		ihanne
1 lyhyt	E	
2 keskipitkä	I	
3 pitkä	N	
1 ohut	E	
2 lapoja kohti levenevä	I	
3 paksu	E	
1 löysää kaulanahkaa	E	
2 kuiva	N	
3 lihaksikas	I	
muuta:		
36 Kaulan asento seisessä		
1 kaareva	I	
2 liittyy sulavasti ylälinjaan	I	
3 pystyasentoinen	E	
4 liian pysty	E	
muuta:		
37 Rintakehän muoto		
1 soikea	I	
2 pyöreä	E	
3 kapea	E	
4 leveä	E	
1 matala	E	
2 syvä	I	
3 liian syvä	E	
1 selvästi erottuva rintalastan kärki	I	
muuta:		
38* Rintakehän pituus		
1 lyhyt	E	
2 pitkä	I	
3 keskipitkä	N	
4 lyhyt rintalasta	E	
muuta:		
39* Eturinta		
1 puutteellinen	E	
2 vähäinen	N	
3 selvästi erottuva	I	
4 korostunut	E	
5 täyteläinen	I	
1 kapea	E	
2 leveä	I	
3 liian leveä	E	
muuta:		
40* Lavat		
1 pystyt	E	
2 viistot	I	
1 lyhyet	E	
2 pitkät	I	
1 leveäasentoiset	E	
2 raskaat	E	
muuta:		

41* Olkavarret		ihanne
1 rungonmyötäiset	I	
2 lyhyet	E	
3 keskipitkät	N	
4 pitkät	I	
1 viistot	I	
2 pystyt	E	
muuta:		
42* Etukulmaukset		
1 suoraa / niukat	E	
2 kohtuulliset	I	
3 voimakkaat	N	
4 liioitellut	E	
muuta:		
43* Kyynärpäät		
1 ulkonevat	E	
2 rungonmyötäiset	I	
3 sisäänpäin kääntyvät	E	
muuta:		
44 Ylälinja, huomioimatta kaulaa		
1 rodulle tyypillinen	I	
2 liian kaareva	E	
3 kaareva	E	
4 suora	E	
5 korkea säkä	N	
6 laskeva	E	
7 liian laskeva	E	
8 takakorkea	E	
muuta:		
45* Selkä		
1 notko	E	
2 pehmeä	E	
3 kiinteä / suora	N	
4 kaareutuva	I	
5 laskeva	E	
6 karpinsekä	E	
7 painauma sään takana	I	
1 leveä	I	
2 kapea	E	
muuta:		
46 Selän pituus		
1 liian lyhyt	E	
2 lyhyt	E	
3 keskipitkä	I	
4 pitkä	N	
5 liian pitkä	E	
muuta:		
47 Lanne		
1 lyhyt	E	
2 keskipitkä	I	
3 pitkä	E	
1 suora	E	
2 kaareva	I	
3 liian kaareva	E	
1 kapea	E	
2 lihaksikas	I	
muuta:		

48* Lantio		i/honne
1 vaaka-suora	E	
2 normaali / viisto	I	
3 hieman pysty	N	
4 pysty	E	
1 lyhyt	E	
2 keskipitkä	N	
3 pitkä	I	
1 leveä	I	
2 keskilevä	N	
3 kapea	E	
1 lihaksikas	I	
muuta:		
49* Häntä		
1 kaartuva	I	
2 paimenkoukku / silmukka	E	
3 suora	N	
4 kieppi / rulla / kierre	E	
5 korkearuuvi	E	
6 liian tiukka kierre	E	
7 häntämukka	H	
muuta:		
50* Hännän asento		
1 ylös kiinnittynyt	E	
2 keskikorkealle kiinnittynyt	E	
3 alas kiinnittynyt	I	
1 eteenpäin selän päälle kaartuva	E	
2 pysty hännän asento	E	
muuta:		
51* Hännän pituus		
1 hännätön	H	
2 töpö	H	
3 lyhyt	E	
4 keskipitkä, ufoottuu kinteröeseen	N	
5 pitkä	I	
muuta:		
52 Raajojen pituus		
1 liian lyhyet raajat	E	
2 matalaraajainen	E	
3 kyynäpää puolivälissä säkäkorkeutta	N	
4 korkearaajainen	I	
5 liian pitkät raajat	E	
muuta:		
53* Eturaajat edestä, seisnessä		
1 suora kyynärvarsi	I	
2 hieman käyrä kyynärvarsi	E	
3 voimakkaasti käyrä kyynärvarsi	E	
muuta:		
54* Raajojen luusto		
1 litteä	N	
2 pyöreä	E	
1 heikko	E	
2 keskivahva	N	
3 voimakas	I	
muuta:		

55* Ranteet		i/honne
1 eteenpäin taipuneet	E	
2 jykät / suorat	E	
3 normaalit	I	
4 taipuneet	E	
1 ulospäin kääntyneet	E	
muuta:		
56* Välikämmenet		
1 hieman viistot	I	
2 lyhyet	E	
3 vahvat	I	
4 taipuneet	E	
5 suorat	E	
muuta:		
57* Takaraajat takaa, seisnessä		
1 pihljasentoiset	E	
2 suorat	I	
3 tönkissäiset	E	
1 uloskääntyvät	E	
2 sisäänkääntyvät	E	
1 ahtaat	E	
muuta:		
58* Kinner ja kinnerkulma		
1 matala	I	
2 keskikorkea	N	
3 korkea	E	
1 eteenpäin taipunut kinner	H	
2 sirppikinner	E	
1 suorat kulmaukset	E	
2 niukat kulmaukset	N	
3 kohtuulliset kulmaukset	I	
4 voimakkaat kulmaukset	N	
5 liian kulmautuneet	E	
6 kinner painuu maahan	H	
muuta:		
59* Reisi		
1 kapea	E	
2 keskilevä	N	
3 leveä	I	
muuta:		
60* Polvet ja polvikulma		
1 sisäkierteiset	E	
2 ulkokierteiset	E	
1 suorat kulmaukset	E	
2 niukat kulmaukset	N	
3 kohtuulliset kulmaukset	I	
4 voimakkaat kulmaukset	N	
5 liian kulmautuneet	E	
muuta:		

61* Käpälät		i/honne
1 pyöreät / kissankäpälät	I	
2 soikeat	N	
3 pitkät / jäniksenkäpälät	E	
1 kaarevat varpaat	I	
2 suorat varpaat	E	
1 korkeat	N	
2 litteät	E	
3 tiivilt	I	
4 hajavarpaiset	E	
5 epänormaalit varpaat	H	
1 normaalit päkiät	I	
muuta:		
62* Kynnet		
1 värilliset	I	
2 valkoiset	I	
1 normaalit	I	
2 poistettu	E	
3 tynkäkasvuiset / sairaat	H	
1 takakannukset	E	
2 tuplakannukset	E	
muuta:		
63* Karvanlaatu		
1 kihara	E	
2 laineikas	E	
3 suora	I	
1 silkkäinen	E	
2 pehmeä	E	
3 kova / liukas	E	
4 karhea	I	
5 karkea	I	
6 villava	E	
1 nyörittyvä	E	
2 laatoittuva	E	
muuta:		
64 Karvanpituus		
1 liian lyhyt	E	
2 lyhyt	N	
3 keskipitkä	I	
4 pitkä	E	
5 liian pitkä	E	
muuta:		
65 Hapsut		
1 ei hapsuja	I	
2 niukat	E	
3 kohtuulliset	E	
4 runsaat	E	
5 liian runsaat	E	
muuta:		

66* Karvan määrä ja pohjavilla ihonni		
☐	1 karvaton	H
☐	2 kaljuja kohtia	E
☐	3 harva karvapeite	E
☐	4 ohut karvapeite	E
☐	5 normaali / tiheä karvapeite	I
☐	6 haittaavaa karvoitusta;	E
muuta:		
☐	1 kohtuullinen peitinkarva	I
☐	2 runsas peitinkarva	N
☐	3 liian runsas peitinkarva	E
☐	1 ei pohjavillaa	E
☐	2 niukka pohjavilla	E
☐	3 pohjavilla suhteessa peitinkarvaan	I
☐	4 runsas pohjavilla	N
☐	5 liikaa pohjavillaa suhteessa peitinkarvaan	E
muuta:		
67* Nahka		
☐	1 ohut	E
☐	2 keskivahva	I
☐	3 paksu	E
☐	4 irtonainen	E
☐	5 tiukka / liikkumaton	E
muuta:		
68* Ihon pigmentti		
☐	1 ei pigmenttiä	E
☐	2 laikukas	E
muuta:		
69 Väri		
☐	1 ei rodunomainen	E
☐	2 rodunomainen	I
☐	1 merle / harlekiini	H
☐	2 diluutio	E
☐	3 haalistunut	E
värijakama:		
jalostuksessa huomioitava		
koiran väri:		
runsaat valkoiset merkit		
70* Hengitys, arvostellaan myös liikkeessä		
☐	1 vaihton / äänetön	I
☐	2 vaihton / kuuluva	N
☐	3 vaikeutunut	E
☐	4 selvästi vaikeutunut	H

71* Etuliikkeet ihonni		
☐	1 kapeat	E
☐	2 leveät	E
☐	1 yhdensuuntaiset	I
☐	2 melovat / kerkivät	E
☐	3 astuu ristilin	E
☐	1 lyhyet / jäykät	E
☐	2 korkeat	E
☐	1 ulkonevat kyynärpäät	E
☐	2 sisäkierteiset kyynärpäät	E
☐	3 sisäkierteiset käpälät	E
muuta:		
72* Takaliikkeet		
☐	1 ahtaat	E
☐	2 ahtaat kintereet	E
☐	3 liikkuu pihdissä	E
☐	4 leveät	E
☐	5 rullaavat	E
☐	1 yhdensuuntaiset	I
☐	2 astuu ristilin	E
☐	3 epävakaat kintereet	E
muuta:		
73* Sivuliikkeet		
☐	1 tasapainoiset	I
☐	1 lyhyet / jäykät etuliikkeet	E
☐	2 lyhyet / jäykät takaliikkeet	E
☐	3 lyhyet askleet	E
☐	4 pitkät askleet	I
☐	1 etuosa ravaa, takaosa laukkaa	E
☐	2 etuosa putoaa liikkeessä	E
☐	3 takaosa putoaa liikkeessä	E
☐	4 taka-askel jää rungon alle	E
☐	1 köyristää selkää liikkeessä	E
☐	2 peitsaa	E
☐	3 liikkuu vinossa	E
☐	4 kintereet nousevat korkealle	E
☐	5 ontuu	H
muuta:		
74 Kaulan asento liikkeessä		
☐	1 liittyy sulavasti ylälinjaan	I
☐	2 selkälän suuntainen	N
☐	3 pystyasentoinen	E
☐	4 liian pysty	E
muuta:		

75* Hännän asento liikkeessä ihonni		
☐	1 selkälän yläpuolella	E
☐	2 selkälän jatkeena	N
☐	3 selkälän alapuolella	I
☐	4 riippuva	E
☐	5 pysty	E
muuta:		
76* Kuntoluokitus		
☐	1 vaikea alipaino	H
☐	2 lievä alipaino	E
☐	3 normaali-painoinen	I
☐	4 lievä ylipaino	E
☐	5 vaikea ylipaino	H
muuta:		
77* Lihaskunto / kiinteys ihonni		
☐	1 lihakseton	E
☐	2 hieman lihakseton	N
☐	3 kiinteä / lihaksikas	I
☐	4 liikaa lihasmassaa	E
muuta:		
78 Ulkomuodon kokonaiskuva		
☐	1 epätyyppillinen	H
☐	2 tyydyttävä	E
☐	3 hyvä	N
☐	4 erittäin hyvä	I
☐	5 erinomainen	I
☐	1 epäterve	H
☐	2 rotutyypiltään liioiteltu	E
muuta:		
79 Koiran käyttäytyminen ulkomuodon arvostelussa / Suhtautuminen tarkastajiin		
☐	1 ystävällinen	I
☐	2 rauhallinen	I
☐	3 eloisa	N
☐	4 rodunomainen	I
☐	5 väistää	E
☐	6 vihainen	H
☐	7 pelokas	H
☐	8 vihainen koirille	H

80 Muita huomioita	
Jalostustarkastajan allekirjoitus	Jalostustarkastajan allekirjoitus
Nimenselvitys	Nimenselvitys

JALOSTUSTOIMIKUNNAN TOIMINTAOHJEET

Vuosille 2025–2029

YLEISET PERIAATTEET

Rodunjalostuksen tavoitteena on käyttöominaisuuksiltaan ja ulkomuodoltaan rodunomainen fyysisesti ja psyykkisesti terve koira.

Yhdistyksen jalostusneuvonnan on sopeuduttava muuhun kenneltoimintaan.

Rotujärjestön jalostusneuvonnan tehtävänä on neuvonta ja suosittelu.

Kasvattajalla on kaikissa tapauksissa valinnanvapaus ja vastuu.

JALOSTUSTOIMIKUNNAN RAKENNE

Yhdistyksen hallitus nimeää yhdistyksen jäsenistä jalostustoimikuntaan vähintään neljä (4) jäsentä. Lisäksi toimikunta voi täydentää kokoonpanoa 1–3 harjoittelijajäsenellä.

Jalostustoimikunnan toimikausi on kolme (3) vuotta kerrallaan jatkuen kuitenkin siihen asti, kunnes uusi jalostustoimikunta on nimetty.

Jalostustoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan sekä ottaa itselleen sihteerin.

Jalostustoimikunta voi nimetä ns. asiantuntijajäseniä, joita se kuulee erityiskysymyksissä.

Jalostustoimikunta tekee päätöksensä kollegiaalisesti ja on päätösvaltainen kolmen (3) jäsenen ollessa läsnä. Harjoittelijajäsen voi korvata varsinaisen jäsenen väliaikaisesti, jos toimikunta ei muuten ole päätösvaltainen.

Jalostus- ja jälkeläistarkastuksia voidaan suorittaa milloin ja missä tahansa vähintään kahden (2) varsinaisenjäsenen ja ulkomuototuomarin ollessa paikalla.

Jalostustoimikunnan jäsenet eivät saa jalostus- tai jälkeläistarkastaa omia kasvattejaan eikä omia koiriaan, eivätkä saa ottaa osaa niitä koskeviin päätöksiin.

JALOSTUSTOIMIKUNNAN JÄSENET

Jalostustoimikunta nauttii yhdistyksen jäsenistön luottamusta ja koostuu pääasiassa henkilöistä, joilla on kokemusta irlanninsusikoiran kasvattamisesta ja/tai omistamisesta.

Jalostustoimikunta käsittelee asioita luottamuksellisesti ja toimikunta on vaitiolovelvollinen.

Vähintään kaksi jalostustoimikunnan jäsentä on suorittanut SKL:n jalostusneuvojan peruskurssin tai omaa muutoin vastaavan pätevyyden. Toimikunnan jäsenillä on oltava mahdollisimman laajat tiedot irlanninsusikoirien perinnöllisistä ja niihin verrattavista sairauksista.

Jalostustoimikunnan jäsenten tulisi pitää perusosaamistaan yllä käymällä jalostusneuvojan peruskurssi vähintään 6. vuoden välein.

JALOSTUSTOIMIKUNNAN TEHTÄVÄT

Jalostustoimikunta noudattaa neuvoissaan, ohjeissaan ja toimissaan voimassa olevaa eläinsuojelulakia ja eläinsuojeluasetusta, Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa 2 soveltuvin osin sekä Kennelliiton yleistä jalostuksen tavoiteohjelmaa ja jalostusstrategiaa. Jalostustoimikunta toimii rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) ja PEVISA-ohjelman mukaisesti.

- seuraa rodun kehitystä Suomessa ja ulkomailla sekä erityisesti rodun kotimaassa, ja jakaa rotutietoutta
- toimii puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi, huomioiden koko käytettävissä oleva koirapopulaatio
- kerää ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista
 - pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjaa ja neuvoo uusia kasvattajia ja urosten omistajia
 - järjestää koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita
 - seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun
 - kantaa päävastuun JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja seurannasta
 - käsittelee viiveettä (2 viikon sisällä) rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastaa näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustelee kantansa. Poikkeuslupa-anomuksiin liittyvissä lausunnoissa on tuotava esiin täyttääkö yhdistelmä rodun JTO:n suositukset jalostuskoirille.
 - seuraa viranomaisten sekä Kennelliiton ja FCI:n (Fédération Cynologique Internationale) koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja suosituksia sekä tiedottaa niistä jäsenistöään.